

שר הבריאות יואל (יולי) אדלשטיין בראיון פתוח על הכל:

"אנחנו לא עם יד
קלה להטיל סגר, אבל
יכול להיות שיהיו עוד
סגרים. אני לא יכול
להתחייב בשם הנגיף"

ה'פרויקטור' פרופ' רוני גמזו:

"אני מכבד מאוד
את האמונה שלימוד
התורה מחזיק את
העולם ודווקא משום
כך אני דואג לו"

מגזין
שובר
גלים
לציבור
החרדי

בריא ושמא

הרה"ג רבי נפתלי כהן ראש
כולל 'ששכר באוהליך'
ברמת בית שמש שחלה
ב'קורונה' והחלים,
במונולוג אישי מרגש:
"בראש השנה הקרוב
אתייצב לתכילה עם כוונות
אחרות לגמרי"

דר' דרור דיקר
(מרכז רבין)
ודר' אוריאל לוינגר
(לניאדו)

בשיחת עומק נוגעת ללב,
על הקרב על החיים
במחלקות ה'קורונה'
הסגורות שהם עומדים
בראשן ונאבקים מול
הנגיף המתעתע

23
הרב יוסי ערבליך
יו"ר 'למענכם'

18
הרב בנימין פישר
יו"ר 'מגן לחולה'

14
הרב אלימלך פירר
יו"ר 'עזרה למרפא'

כשיש ספק אין ספק!

חוסר האמון של הציבור בהחלטות הממשלה יצר
מצב חסר תקדים, במסגרתו אנשים מוכנים לסכן את
עצמם ואת סביבתם כאקט של מחאה. על פניו, מדובר
בהתנהגות הנוגדת את הטבע האנושי. גם אלו שמנהלים
ביום-יום אורח חיים שאיננו כולל הקפדה על תזונה דלת
נתרן וסוכרים, או מי שמעשנים בשרשרת, הרי שהם
עושים זאת להנאתם ולא בשל זעם כלשהו על הזולת.
מה יש בה בקורונה, שמוציאה מאנשים תכונות ואמוציות
משונות?!

מורשתו של פוסק הדור זצ"ל

מורי ורבי הגרש"ז אורבך זצ"ל היה חד וברור
לגבי הלכות ספק פיקוח נפש. הוא אמר
לי שאין שום הבדל בין ספק פיקוח נפש,
בגללו מותר ליחיד לחלל שבת, לבין ספק
פיקוח נפש הקשור במלחמה על שניהם חל
דין דומה. ההלכה מורה לנו כללי התנהגות
ברורים בדיני ספקות. מקום בו ע"פ מיטב
היידע הקיים פעילות מסוימת מהווה ספק
פיקוח נפש, הספק הופך לוודאי.

כן לשמירה לא לפאניקה!

ככל שנוקפים הימים, השבועות והחודשים, הרי שמחד
האנושות מתרגלת לעצמה שיגרת קורונה על שלל
מגבלותיה, ומאידך גישת חוסר אונים נראית כמשתלטת על
סדר היום.
הטבע האנושי מתמודד קל יותר כשהדרך לפתרון הבעיה
בהירה ונהירה לו. ככל שהוא מגשש באפילה, ככל שאינו יכול
להצביע על האור בקצה המנהרה, חששותיו גואים. כמובן
שיהודי מאמין יודע שהכל מאיתו יתברך והמנהיג לבירה
משגיח להיטיב עם בריותיו.

'666 קאפ' ו'בראש ריא'
חידות לפיזוח ושששששש
~ לארזע ופנאי ~

משתתפים: הרב יעקב ב. פרידמן | הרב חנניה צ'ולק | הרב אורי לופוליאנסקי | קובי נחשוני | ישראל פלר | קובי אריאלי | שמעון ליברטי
שרה פרדס | יצחק בן דוד | אילה מזרחי | אביגדור שטרן | שולמית אורבך | ירוחם לנדסמן | אריאל אלחרר | יעקב פלבינסקי

יחד נעבור את תקופת החגים בהתעלות ובריאות

איגרת אישית מאת:

דר' חזי לוי
מנכ"ל משרד הבריאות

קוראים יקרים,

אני שמח לפנות אליכם מעל גבי מגזין זה.

אנחנו נמצאים בתקופה מיוחדת, תקופה מאתגרת שמציבה קשיים לא מעטים על ניהול אורח החיים והשגרה, כפי שהכרתם וכפי שאתם רוצים לקיים.

אני מודע לכך שהדבר פוגע בכל דבר קטן שהייתם רגילים אליו - יציאה מהבית, לימודים בבתי ספר, בישיבות, בסמינרים ועוד. הדברים החשובים לכם באמת כמו בתי הכנסת, מקוואות, ביקור אצל המשפחה בעיר שלכם ובערים מרוחקות יותר, חתונות, שמחות ועוד עשרות דברים אחרים שכולנו רגילים לעשות יום יום, נמנעים מאתכם.

אני מודע גם לתנאי המגורים שבהם בני משפחה רבים, הורים וילדים, שוהים בדירות קטנות ובצפיפות. המציאות הזו, ללא ספק, מכבידה על החיים וחושפת את החיים בה, להידבקות במחלת ה'קורונה'.

אנו עושים את המיטב על מנת לשמור על בריאותכם. הרבנים, פרנסי העדה וראשי הערים, הינם האנשים הנאמנים הנלחמים על זכויותיכם ועל החובה לסייע לכם בניהול שגרת החיים.

"אנו עושים את המיטב על מנת לשמור על בריאותכם. הרבנים, פרנסי העדה וראשי הערים, הינם האנשים הנאמנים הנלחמים על זכויותיכם ועל החובה לסייע לכם בניהול שגרת החיים, בסיוע של כלל הרשויות, צה"ל ומשרד הבריאות. אנו פועלים למענכם ואני מקווה שבדרך זו מצליח להוריד את התחלואה ונוכל להימנע מצעדים שיקשו עלינו את החיים עוד יותר"

ברור לנו שהדרך החשובה ביותר להימנע מהפצת המחלה הינה ההתנהגות על פי ההוראות; מסיכה, היגיינה, ריחוק זה מזה ומניעת התקהלויות. אני יודע שהציבור החרדי ממושמע, בדרך כלל, ומשתדל להתנהג על פי הכללים. זה נעשה, כמובן, בסיוע של כלל הרשויות, צה"ל ומשרד הבריאות. אנו פועלים למענכם ואני מקווה שבדרך זו נצליח להוריד את התחלואה ונוכל להימנע מצעדים שייקשו עלינו את החיים עוד יותר.

בנוסף לכך, כמובן, שאנו ממשיכים לטפל בכל נושאי הבריאות הקשורים לכם ולבריאותכם בכל התחומים. אני רוצה להודות לכם על אורך הרוח ולאחל לכם תקופת סליחות מועילה, שבה נבקש מבורא עולם לסלוח ולשמור עלינו ועל יקירינו ועל כל עם ישראל. יחד עם זאת נקפיד לשמור על הכללים בעת התפילה כדי שנעבור, את תקופת החגים בהתעלות הנפש ובבריאות שלמה.

אני רוצה להודות לרבנים ולכל פרנסי הערים על התגייסותם להסברה ולטיפול בכל אשר נדרש, ולאחל לכם שנה טובה, שנה בריאה, שנה שבה נתקדם יחד, נשגשג ונדביר בעזרת השם את נגיף הקורונה.

שנה טובה לכם ולבני ביתכם.

מסבירים פנים גם מבעד למסיכה דבר מטה ההסברה

הציבור החרדי נאלץ להתמודד עם שני נגיפים – האחד נגיף ה'קורונה' על תסמיניו והשלכותיו והשני נגיף ההסתה.

את הקורונה, בעז"ה, ניתן יהיה לנצח אם רק נקפיד על ההנחיות, בעוד שעם נגיף האיבה - זה המאשים ציבור שלם בהדבקה - קשה מאוד להתמודד.

הקושי הכפול הזה מלווה אותנו יום יום.

במטה ההסברה לציבור החרדי ניתן לחוש את השליחות הגדולה בעבודה עם ציבור ענק, שרוצה לעשות את כל שנדרש ממנו, לשמור ולהישמר, ומתמודד עם אתגרים אובייקטיביים שאינם מקלים עליו, דוגמת צפיפות דיור, בידוד בבית מלא בילדים כ"י, התניידות באזור תחת מגבלות, ולא פחות מעיק מכל אלו - הגבלת התפילות בבתי הכנסת, איסור ההתקהלות בהיכלי התורה ובישיבות וצמצום השמחות.

תפקידנו בעת הזו לעשות כל שביכולתנו שלא לתת לקשיים, להרפות את ידינו. להמשיך, חרף ההסתה, לבצע את חובתנו - ציות לגדולי ישראל המורים להקפיד על ההנחיות מצילות החיים, וחינוך ילדינו לערך האחריות והערבות ההדדית ולעידוד ההבנה ששמירה על היגיינה או עטיית מסיכה במרחב הציבורי, היא קודם כל חובה מתוקף 'בין אדם לחברו'.

נגיף הקורונה אינו נראה. הוא שקוף. אולי בשל כך יש הסבורים כי הסכנה שהוא מביא עמו איננה כה גדולה. עובדה זו הופכת את משימת ההסברה למורכבת עוד יותר. אך בה בעת את קיום מצוות "ונשמרתם" לחיונית ומהודרת יותר.

מן הסתם אילו היינו רואים דמויות אימתניות מתהלכות ברחובותינו ומבקשות ליטול את חיי הורינו הבוגרים, לא היינו מתעכבים לרגע והיינו נוקטים ופועלים כדי להרחיק מהם את הסכנה. היינו עושים הכל כדי להגן עליהם, גם אם זה היה כרוך באי-נוחות רבה. היותו של נגיף הקורונה 'רואה ואינו נראה' מציב את משימת ההסברה בחוד החנית של המאבק.

נכון, לא תמיד אנחנו 'מתחברים' לכללים ולהנחיות, אבל קיומם ושמירתם בהכרח מצילים חיים.

ביוזמת משרד הבריאות, נרתם צוות כותבים מוכשרים ומגוונים מכלי התקשורת החרדים השונים, תחת שרביט העריכה של יצחק נחשוני, להעביר אלינו את המסרים הנכונים, להנעים לנו את 'בין הזמנים', להעשיר אותנו בידע ולספק לכל המשפחה רגעים של הנאה ורוגע משעשועונים שיסבו לנו מעט קורת רוח בימים בלתי שגרתיים אלו.

תיהנו, ושמרו על ההנחיות...

מני חדד ואבי בלומנטל

מנהלי מטה ההסברה של משרד הבריאות לציבור החרדי

אבי בלומנטל

מני חדד

עימוד ועיצוב: טלי אריאלי | עיצוב עמודי שעשועונים: נחמי שלנגר
צילום שער: שוקי לרר | צילומים: שוקי לרר, יעקב כהן, שאטרסטוק,
דוברות בית החולים לניאדו, שערי צדק, השרון

הערת? הצלת!

אנחנו רואים אותם בכולת, בשטיבלאך, בכולל, ובאולמות השמחה.
בזמן שאנחנו מקפידים - אחרים מזלזלים.
הם לא חובשים מסכה, לא שומרים מרחק, ועל היגיינה מי מדבר...
ואנחנו, שכל-כך מקפידים, חשים אי-נעימות להעיר לאחרים.

כשמדובר בבריאות שלנו מפסיקים להתבייש.

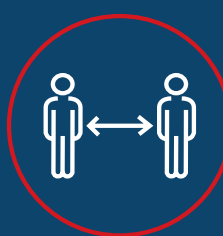
מעירים, מעוררים ומצילים חיים.

נמנעים
מהתקהלויות

מקפידים
על היגיינה

שומרים מרחק
2 מטר

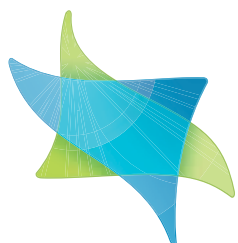

חובשים
מסיכה

בכל מקרה של חוס ו/או תסמינים יש ליצור קשר עם רופא המשפחה

משרד
הבריאות
לחיים בריאים יותר

קו המידע-מטה ההסברה למגזר החרדי:

03-509-7000

"פגשתי רבנים ואדמו"רים שכעסו עלי שאנחנו לא מספיק קשוחים"...

שר הבריאות יואל (יולי) אדלשטיין
משיב בראיון מרתק, כנה ופתוח
על הכל ■ האם מתוכננות הקלות
על התכילות בבתי הכנסת?
ההכנות לתחילת ה'זמן' בישיבות
ופתיחת שנת הלימודים בבתי הספר
■ ההתארגנות ל'ימים הנוראים'
על השחרת פני הציבור החרדי:
"ההתבטאויות המרושעות נגד"

החרדים מציבות בפנינו קשיים בהתמודדות עם הנגיף" ■ האם צפויים עוד סגרים? "אנחנו לא עם יד קלה על ההדק לעשות סגר, אבל יכול להיות שיהיו עוד סגרים. אני לא יכול להתחייב בשם הנגיף"...

יצחק נחשוני

צילומים: אליהו קובין

«**היום, כשאתה רואה את המשימות הרבות והקשות שעומדות לפניך במשרד הזה אתה משוכנע שהחלטה שלך ליטול את התיק היתה נכונה?**

צריך לומר לזכותו של ראש הממשלה שהוא שם לפני רשימה של כמעט כל המשרדים שהיו ברשות הליכוד, ואמר לי לבחור. הייתה לי התלבטות בין משרד הבריאות למשרד החינוך. בסוף אמרתי שאם כבר לעבור מרשות מחוקקת לרשות המבצעת אז צריך לחפש את האתגר הגדול ביותר, ולית מאן דפליג שהיום משרד הבריאות זה האתגר הגדול ביותר.

לא חשבת להעדיף את משרד החינוך?

אני מחנך במקצוע ובודאי שחשבתי. אבל לעת הזאת, עם כל הרצון לשלב בין תחום שבו הוכשרתי ועבדתי לבין תפקיד שר, כרגע משרד הבריאות הוא האתגר חשוב ביותר למען אזרחי ישראל.

נכנסת למשרד הזה בין הגל הראשון לגל השני. קשה להיכנס למערכה בעיצומה...

אני אומר בחיוך עצוב, שאם יש לי כעס על הקורונה זה מפני שהוירוס לא נתן לי עוד כמה שבועות להתארגן במשרד. אם לדייק, אני חושב שאחרי שבועיים במשרד התחילה כבר העליה בתחלואה. נכון שאז היה מדובר במספרים שהיום נראים לנו כמו חלום רחוק, 40 חולים ביום או 50 חולים ביום, עכשיו המספר הזה נראה לנו כמו חוף מבטחים, אבל בוודאי שאם היו לנו עוד כמה שבועות להתארגן זה היה הרבה יותר קל.

מה היה נראה אחרת אם היית לוקח את המשרד הזה לידיים בגל הראשון? איך היית עושה את זה אחרת ואיפה היינו מוצאים את עצמנו?

בגל הראשון היו החלטות על הבלתי נודע לגמרי. איך אמר לי פרופסור בכיר לפני כמה שבועות? - עם הנגיף הזה אף פעם אל תתבייש לומר שיניתי את דעתי. הנגיף משנה כל הזמן את ההתנהלות שלו, וכן גם אנחנו לפעמים משנים את ההחלטות, משנים את הגישה, וטוב שכן. מי שמאובן בגישתו ברור שיכשל. אני אתן לך דוגמא פשוטה - המונשמים. אמרו לי לאורך גל העליה השני: תראה כמעט אין לך מונשמים. ובאמת כל הזמן חשבנו אולי הוורוס השתנה. עד שהבנו שפשוט השתפרו מאוד בטיפול בחולים.

או שהבינו שהגיזמו בהנשמות?

הבינו שלא כל חולה קורונה שמגיע, גם אם הוא מוגדר קשה, צריך מיד לחבר אותו למכונת הנשמה. התחילו לתת צורות אחרות של חמצן וטיפול נוספים, תרופות מסוימות שעוזרות. לכן אני אומר שבדיעבד אני לא בטוח שאני יכול להאשים שמהוה נעשה לא טוב.

ובכל זאת אתה אומר שאולי אם היו נותנים לך יותר זמן זה היה נראה אחרת. במה?

אני מתכוון לו היה ניתן לנו זמן לארגן את קטיעת שרשרת ההדבקה, ואולי גם לכל התמודדות עם הבדיקות. הרי הגעתי למשרד כשהיו שלושת אלפים או ארבעת אלפים בדיקות ביום. הבנתי, ברוך ה', מהר שצריך לשנות את זה, וטוב מאוד שעשינו את זה.

אבל גם היום מדברים על 30 אלף בדיקות, כביכול, ובתקשורת מתלוננים על כך שנעשות כחות בדיקות מכך...

עברנו את הרף של 30,000 בדיקות ביום. ישנם ימים, בעיקר בסופי שבוע, שלא מספיק אנשים מגיעים להיבדק. מכאן אני מבקש לקרוא לכל מי שיש לו סיבה – לכו להיבדק, זה חשוב מאוד כדי להתמודד עם הקורונה.

בכל מקרה, אנחנו מסתכלים על אחוזי החולים מתוך הנבדקים. הטריקים של לא ללכת להיבדק פועלים להיפך. אמרתי, שגם אם באזורי התפרצות הרשות רוצה להפוך מאדומה לכתומה או לירוקה, אני זקן מדי בשביל לקנות טריקים של 'בואו לא נעשה בדיקות'.

יש מי שעושה טריקים כאלה?

לצערי כן. אומרים: בואו לא נעשה בדיקות ולא נפגע בעיר שלנו ולא ידעו שאנחנו חולים... עיר שרוצה לשנות צבע אנחנו נבדוק גם את מספר בדיקות פר נפש. זה אחד הקריטריונים.

מבחינתכם הגעתם באמת לאפשרות לבצע 30 אלף בדיקות?

כן. המעבדות התחילו במספרים הרבה יותר נמוכים, והתגברנו על זה. הוספנו כוח אדם במעבדות והוספנו חוזה עם מיי הריטג'ל. עשינו צעדים ששבועות שלמים אנחנו בסביבות 30 אלף בדיקות. במצב כזה אפשר לעשות תיעדוף שונה. עכשיו שמים הרבה יותר דגש ל'מגן אבות ואימהות' לאוכלוסייה המבוגרת, וגם לצוותים.

עושה רושם שעל המבוגרים מצליחים לשמור יותר...

כן. ההגנה על האוכלוסייה הזאת מצליחה. הראיה העצובה שהגיל הממוצע של החולים הקשים ירד. גם האוכלוסייה המבוגרת עצמה כנראה הרבה יותר נזהרת.

נראה שגם הצעירים שומרים יותר על המבוגרים.

הילדים והנכדים מבינים שעם כל הצער והכאב לא כדאי לרוץ ולחבק ולנשק את סבתא. בכל הנתונים האלה אנחנו שומרים טוב. אבל כמו שאמרתי הנגיף הזה הוא מטורף. עכשיו החולים הקשים באים מתוך אוכלוסייה יותר צעירה.

יכול להיות שהשינוי לגבי המבוגרים זה בגלל שהפסקתם להוציא אותם מתוך המסגרות לבתי החולים?

אנחנו פותחים מחלקות קורונה במוסדות גריאטריים שראויים לכך. לא כל בית אבות יכול לפתוח מחלקת קורונה, יש דרישות מסוימות. אבל אתה צודק לגמרי שזה מה שצריך להיות. גם המעברים האלה הם קשים לחולה עצמו, קשים לצוותים הרפואיים, הם לפעמים מסכנים את החולה ואת הצוותים.

בימים האחרונים מדברים על כך שכל מי שנפטר ויש לו גם קורונה סופרים אותו כמי שנפטר מקורונה. יש בזה אמת?

אני לא אוהב את האמירה הזו, ונתן לזה תשובה טובה גם פרופ' רן בליצר, שהוא לא עובד משרד הבריאות. הוא הסביר יפה מאוד למה זה דיבורים בעלמא. מציע לא לחיות בהכחשה.

אני מבקש שתתייחס לנושא של חוסר הקוהרנטיות

בהחלטות הכנסת והממשלה בנוגע להגבלות. הטענה היא שההחלטות אינן סבירות בעיני הציבור ובגלל זה הוא אינו מקיים אותן. אתה בודאי מודע לכך. איך מתמודדים עם זה?

מעולם משרד הבריאות לא הביא החלטות שלא מתכתבות אחת עם השניה או שהן הזויות. לא היה דבר כזה אף פעם. אם אני מביא סדרה של המלצות יש בהן הגיון, וההגיון הוא רפואי.

אתה מביא המלצות, אבל כשזה מתקבל?...

הו... אתה שם את האצבע על הנקודה הנכונה. מה שקורה אח"כ זה תהליך לא רפואי-בריאותי. זה תהליך שבהתחלה הוא ממשלתי-פוליטי, אח"כ פרלמנטרי-פוליטי, וכל אחד נלחם למען סקטור או ענף כזה או אחר. אני לא אומר את הדברים האלה בזלזול, כשבאים לצורך העניין בעלי חדרי כושר ומדריכי חדרי כושר, זאת הפרנסה שלהם, הם עובדים קשה, מזיעים, תרתי משמע, על מנת להרוויח את לחמם.

השיקול של בריאות לא גובר על הכל?

את כל הגופים. אתם לקחתם רופא בעל שיעור קומה, פרופסור גמזו, והפקדתם בידו את הכל. מה נכון לדעתך?

אני חושב שעל מנת לנצח את הנגיף בצורתו הנוכחית, במצב ההתפרצות שאנחנו נמצאים בו צריך צוות של אנשים. היינו גם בבדיקה מול כמה אנשי ארגון, אלופים בצה"ל לשעבר וכן הלאה. וכשהם היו מועמדים דברנו עם רופאים בכירים ואמרנו אם פלוני אלמוני יגיע להיות הפרויקטור, אתה תהיה מוכן להיות הסמכות הרפואית לצדו? אז עכשיו זה הפוך. פרופ' רוני גמזו לקח על עצמו להיות פרויקטור ורוני נומה, למשל, בא לעזור לו בציבור החרדי. יש עוד אנשים שבאים באמת מבחינה לוגיסטית וארגונית לעזור לו. אלה האיזונים. גם אילו היה בא בעל כושר ארגוני היינו מקימים לצדו צוות שיעזור.

זה לא מופקד עכשיו בידי בן אדם אחד, והוא ה'פרויקטור'?

לא. איך הבאנו את הפרויקטור? - יש לי פה גם מנכ"ל מצוין, פרופ' חזי לוי, הוא היה גם רופא בכיר, פרופסור, קצין רפואה ראשי, הכל. אבל ישבנו איתו, אחרי שאני הייתי פה אולי חמישה שבועות והוא שבועיים, ואמרנו, תשמע אנחנו כל הזמן בישיבות ממשלה וישיבות קבינט צריך להביא עוד משהו. זה מורכב מצוות. אם הציבור מתרשם שזה פרויקטור אחד שעושה לבד את הכל, זה לא נכון.

יש הרבה טענות על טעויות בהודעות להיכנס לבידוד. אנשים מקבלים הודעות שהם היו ליד חולה מאומת ומוכנסים לבידוד, והם טוענים שלא היו כלל במקום?

הכלים הדיגיטליים לתפוס מי היה במגע עם מי, לא מדויקים במאה אחוז. לכן אנשים צריכים לפנות למוקד שלנו.

אבל היום הטענה היא לא שלא עונים להם, עונים להם אבל דוחים אותם בקש...

יש אי דיוקים. מי שצריך להשתחרר גם ישוחרר. אבל אני מעדיף להחמיר. עדיף שמישהו יום יומיים יקלל אותי וישב בבית לחינם, מאשר שמישהו שלא ישב בבית ידביק ארבעים איש.

⬅ ההתמודדות במגזר החרדי

ניכנס למגזר החרדי. ראיתי שכעסת מאוד שהכתימו את הציבור החרדי וטענו שמייבאים אברכים מפיצי מחלות מחו"ל...

אני אגיד לך, התחלואה בציבור החרדי וגם בציבור הערבי מאוד מדאיגה אותנו. היא באמת יותר גבוהה מאשר בסקטורים אחרים בחברה. אובייקטיבית. להגיד את זה, זה לא אנטי הציבור, להיפך. זה דוקא הרמת דגל אדום מול המדינה על התנאים הסוציו אקונומיים של הציבור. הציבור הזה, עם כך וכך נפשות למטר מרובע, בצפיפות גדולה, בניינים מאוכלסים במאות אנשים, ולכן המחלה שם מתפשטת. זה פשיטא לי. אלה לא דברים שצריך עליהם עיון וזה מדאיג אותנו מאוד. אבל בין זה לבין ללכת לכיוון האנטישמי, ולהציג את החרדים כיהודים מפיצי מחלות?

אתה הרי יודע מה זה אנטישמיות...

בדיוק. לכן אני אומר זה דבר בלתי נסבל. דברים כאלה גם מציבים בפני, כשר הבריאות, בעיה. כי הציבור החרדי אומר אם זה היחס של 'המדינה' אלינו אז למה שאנחנו נשתף פעולה? הרי לא מבדילים, ובצדק, בין חבר נכנס שאומר איזה דבר, לבין המדינה. הכעס שלי נובע, בין היתר, מכך שאנשים אומרים דברים, שאני כמי שהיה גם מטעם הממשלה ממונה על מאבק באנטישמיות, כאשר הייתי שר ההסברה והתפוצות, אם היו אומרים לי שבפרלמנט במדינה אירופאית אמרו דברים כאלה, הייתי מכסח אותם. הייתי כותב מכתב חריף ליו"ר הפרלמנט. הייתי מציע פה לקרוא לשגריר לנזיפה. את זה אני אומר כי כואב לי והגיעו

החלטה שהבריות בבתי מלון פתוחות וקנטרי קלאב או בריכה ציבורית סגורות. ולך תסביר את זה מבחינה רפואית, כמה שלא תגמגם לא תצליח להסביר שום דבר. אח"כ אומרים: אתה בא עם המלצות לא הגיוניות. אותו דבר מסעדות. אנחנו באנו ודרשנו לסגור מסעדות. לא מכחיש, לא מסתתר מאחורי אף אחד, זה מה שאמרנו. למה? אנשים הולכים בלי מסכות. אמרו לי: לא, למסעדה באה משפחה. איזה שטות - ארבעה חברים עובדים ביחד באיזה משרד, לא חשוב אם זה הייטק או רואי חשבון, ויורדים יחד לאכול ליד אותו שולחן. מסירים את המסכות, מדברים אחד עם השני, זו לא הדבקה? הודענו שזה ייסגר והכנסת החליטה שזה לא ייסגר. אבל עוד פעם, מה אתם רוצים ממשרד הבריאות? אני רק בא עם המלצות הגיוניות.

אני רואה שזה חורה גם לך כמו לציבור...

בודאי. כי אח"כ אומרים לי למה אתה לא הגיוני? אני מאוד הגיוני, מה שנשאר מההחלטה שלי זה לא הגיוני.

ומה אתה עושה מול העובדה שהציבור בגלל זה לא נשמע להוראות?

אספר לך מקרה קונקרטי: אמרתי לא יהיו מסיבות סיום

זה נכון שמורידים את מספר הבדיקות כדי שהתוצאה תהיה כחות חולים?

" חס ושלום. אנחנו מסתכלים על אחוזי החולים מתוך הנבדקים. אם באזורי התפרצות, הרשות רוצה להפוך מאדומה לכתומה או לירוקה, אני זקן מדי בשביל לקנות טריקים של 'בואו לא נעשה בדיקות' **"**

בבתי הספר. כמה כעסו עלי, ועדי הורים ובתי ספר ותלמידים. איך שיצאה שבת, זה היה לפני כמה שבועות, פתאום אני שומע מגאפונים: "יולי יולי"... לא נעים לי מהשכנים, זה שמונה וחצי בערב, מיד יצאתי למפגנים. מה קרה? מסיבות סיום! אומרים לי גם ההורים וגם הילדים: לצבא אנחנו מספיק טובים להתגייס בעוד חצי שנה? ולקחת על עצמנו אחריות למסיבת סיום אתה לא נותן? כמה שאני מנסה אני אומר חברים, אל תספרו לי סיפורים, במסיבת סיום תשמרו על כללי משרד הבריאות? מה אתם מספרים לי?? לא, אבל זה לא פייר, אתה לא נותן לנו... אתה חושב שאנחנו ילדים קטנים? אתה שולח אותם לצבא עוד מעט! תראה איך זה נגמר: היו שתי מסיבות סיום ברעננה, כמעט סגרנו את רעננה בגללם. לכן אני אומר, כשאומרים לי אנשים אל תהיה פטרוניסט ואל תגיד לנו מה לעשות, אני אומר 'תחתיי אני קודח'. כל אחד הוא גיבור גדול אבל התוצאה יכולה להיות שהוא יכנס לסופר ויעמוד בתור אחרי איזה סבתא וישלח אותה למות, לא עלינו.

⬅ 'הפרויקטור'

יש מי שאומר שלפרויקט הענק של התמודדות עם השלכות ה'קורונה' לא צריך רופא אלא 'בולדוזר' שירצז

כנראה אצל אנשים מסוימים לא... אמרו לי: יולי, כמה שנים אתה בפוליטיקה עשרים וארבע שנים? עוד לא למדת? תבוא לקבינט הקורונה ותגיד אני דורש סגר מלא בכל המדינה! המצב קטסטרופה! סגר מלא על כל המדינה! ואז תצא משם עם הגבלה על חדרי כושר. תלמד איך עובדים... אמרתי לא, אני לא בא מול אויב פה. כולנו באותה סירה. אני מבין שחוץ מן הרגל הבריאותית יש גם רגל כלכלית, יש גם רגל חברתית אנושית. והמשימה שלנו היא לשלב ביניהן.

אבל אין משהו שגובר על משהו אחר? אין שיקול דעת?

תראה, בעיניי ודאי השיקול הבריאותי גובר מכח 'ונשמרתם מאוד לנפשותיכם'. בכל זאת הערך של שמירה על החיים הוא החזק, מול האויב הפיזי - המוחשי, "הקם להרגך השכם להורגו", וקל וחומר עם הנגיף. אבל יחד עם זה אני מבין שאני לא יכול להשאיר את כל המדינה בלי פרנסה.

איך אתה מרגיש כאשר יוצאת החלטה לסגור את המסעדות, ושעה אחרי זה מבטלים אותה?

אתה שם את האצבע על הנקודה הנכונה. אנחנו באים עם המלצה. למשל, באנו עם המלצה לסגור את הבריות, בגלל התקהלויות ליד הברכה. אמרנו לסגור. בסוף באים גורמים שונים ואומרים לא, אם לא תהיה בריכה בבתי המלון זה יפגע בעיר כמו אילת. צודקים, אני לא אומר. בסוף יוצאת

על המבוגרים מצליחים עכשיו לשמור יותר...

”כן. ההגנה על
האוכלוסייה הזאת
מצליחה. הנגיף הזה הוא
מטורף. עכשיו החולים
הקשים באים מתוך
אוכלוסייה יותר צעירה”

אני לא אגיד לך כתיבה וחתומה טובה? ואם לא ראיתי
מישהו הרבה זמן בגלל שהיו הגבלות, אז אני גם אדבר
איתו כמה דקות... ועם שניים שלושה אני בדיוק הולך
לאותו כיוון מבית הכנסת. לכן אני אומר, כל הדברים האלה
הם מבחינתי התקדמות וצריך לקחת אותם בחשבון. אני
לא מתנער מאחריות לתת לאנשים את הצורך להתפלל,
זה ברור.

יש רעיונות?

יש רעיונות. יש רעיונות מידיים שאולי באמת אנחנו
יכולים קצת להעלות את מספר המתפללים במצב הנוכחי.
יש רעיונות של היערכות לימים הנוראים. אבל אני אגיד לך
ולקוראים לעשות כל מה שאפשר לעשות כאילו לא תהיה
שום בשורה טובה ממשרד הבריאות. למשל, לפזר את
המניינים. מי שיש לו אפשרות לתכנן כבר מניינים בחצרות.
נכון, לא נעים, אבל עוד פעם, זה מצוה מול מצוה, זה לא
גזרות שמד. יש לי קהילה של מאה איש, ואנחנו נחליט
מיד שיש שם באזור ההוא אחד שהוא חזן ויש לידו גם
בעל תוקע והכל טוב ויפה ואפשר לארגן מנין חמישה עשר
איש וזה ליד הבית ואפילו נתפלל קצת יותר מהר כי זה
בחוץ וחם. אפשר לחיות עם זה, כבר עכשיו לחשוב על
הפתרונות האלה.

מה יביא אתכם להקל?

נתוני תחלואה!

העורך רואה שיש עשר נפשות בבית ושניים או שלושה
חולים, אז לא מחכים שהם ידביקו עוד נוספים. אנחנו
מקווים שעם שיתוף פעולה טוב מצד ראשי הרשות נוכל
להימנע מסגרים. אבל אני אדם אחראי ולא יכול להבטיח
שלא נעשה סגרים, הכל תלוי בנסיבות, בהתנהגות הנגיף
במבנה התחלואה ובהתנהגות האוכלוסייה.

◀ סגירת בתי הכנסת

אחד הכאוסים הגדולים בציבור החרדי נובע מההחלטות באשר לבתי הכנסת...

יכול להיות שאם נראה שמשתלטים קצת על המספרים
נאפשר הגדלת מספר המתפללים בבתי הכנסת. אנחנו
כל הזמן בדיון מה יקרה בחגי תשרי וברור שעכשיו עדיין
מוקדם להוציא הנחיות. זה לא רק ענין של גודל המקום,
הדבר שהכי מדאיג אותנו זאת התקהלות בחלל סגור.
ניקח את ראש השנה, יש בית כנסת עם חמש מאות איש,
נגיד מאה חמישים מאתים איש הכנסנו עם שני מטר בין
אחד לשני. אבל חמש שש שעות אתה מבלה בראש
השנה בבית הכנסת, פעם פעמיים לשירותים כל אחד
יוצא? כניסה של מאה חמישים מאתים איש, יציאה של
מאה חמישים. ובתוך עמי אני יושב, אנחנו בראש השנה
נצא מבית הכנסת, לא נרוץ הביתה בלי לראות אחד השני...

יש רעיונות לתפילה בימים הנוראים?

”יש רעיונות של היערכות לימים
הנוראים. אבל אני אגיד לך ולקוראים
לעשות כל מה שאפשר לעשות
כאילו לא תהיה שום בשורה טובה
ממשרד הבריאות. למשל, לפזר
את המניינים. מי שיש לו אפשרות
לעשות מניינים בחצרות. נכון, לא
נעים, אבל עוד פעם, זה מצוה מול
מצוה, זה לא גזרות שמד”

לי מים עד נפש בנושא הזה. אבל אני אומר לך גם כשר
הבריאות, ההתבטאויות המרושעות נגד החרדים מציבות
קשיים נוספים בפנינו, כאילו אין לנו גם ככה מספיק קשיים
מול הציבור החרדי.

איך מתמודדים עם זה?

מעבירים מסרים אחרים. אני אישית הלכתי לרבנים
ואדמו"רים, כי חשבתי שנכון מאוד לדבר עם ההנהגה
הרבנית. קיבלו אותי בכל מקום בסבר פנים יפות.
בחלק מהמקומות לפחות גם אח"כ שמעתי את הרבנים
מתבטאים או בית דין שפסק עד כמה שחשוב להיזהר
ולשמור על ההנחיות. כגשתי רבנים ואדמו"רים שכעסו עלי
שאנחנו לא מספיק מקפידים ולא מספיק רציניים בגישה
שלנו. שאנחנו לא מספיק קשוחים.

היו גם כאלה שאמרו לך שזה יותר מדי?

לא.

**אחת הטענות בערים החרדיות היא שכאשר דובר
בהטלת סגר עליהן משרד הבריאות לא תיאם מראש, עם
ראשי העיר...**

תמיד תיאמנו. אתה יודע, אני הרבה שנים חבר כנסת ויש
הבדל בכל חוק אם כותבים בו 'בהסכמת שר כזה או אחר'
או 'בהתייעצות עם שר זה או אחר'. גם כאן יש הבדל בין
לדבר עם ראש הרשות או להתייעץ איתו.

**אבל עובדה שיש מקרים, גם בתוך החרדי, שהערים
קיבלו על עצמם הגבלות ולא סגרו אותן בסגר מוחלט
לעומת ערים אחרות שסגרו אותן מיד.**

לא היה אף מקרה שלא דברנו, או אני או המנכ"ל, עם
ראש רשות והתייעצנו יותר מפעם אחת. דרך אגב, כן
הפקנו לקחים. כבר לא מסתפקים בשיחה, אלא שולחים
אנשים, וגם פיקוד העורף מדבר. אנחנו גם לא עם יד קלה
על ההדק. לעשות סגר. ברוב המקרים גם ראשי העיר
מבינים. הם יכולים להתווכח על דברים כאלה או אחרים,
אבל הם גם מבינים שכל ההתערבות שלנו ביישוב זה
או אחר, גם אם זה יישוב של אוכלוסייה חרדית, זאת
התערבות רפואית. כמו שאדם לא אוהב שיעשו לו זריקה
והוא מתחמק מזה, אבל הרופא יודע שהוא חייב לקבל
זריקה....

**באים בערים החרדיות ואומרים הנה, בטבריה בזמנו,
צמצמו את הסגר לרחובות מסוימים אצלנו מוטל מיד
סגר על כל העיר... מה אשם התושב שבי"ה לא נדבק ולא
חולה?**

היו מקרים בודדים של סגירת היישוב כולו. מקרים
בודדים.

וכולם בערים חרדיות.

לא, גם במגזר הערבי.

**אולי במגזר הערבי. אבל בדרום תל אביב שהייתה נגועה
לא עשו כלום.**

עשו המון אבל לא סגרו. סגר לא היה שם. אתה גם צריך
להיות ריאלי. תחשוב במושגים ריאליים, כשאתה עכשיו
מקבל משימה לסגור את דרום תל אביב מה זה דורש ממך.
אז יש גם שיקולים פרקטיים בנושא הזה. אבל עוד פעם,
כבר הרבה זמן לא סגרנו ואנחנו מנסים בכל מקום למצות
את הדרכים הנוספות. יכול להיות שיהיו סגרים אני לא יכול
להתחייב בשם הנגיף.

**יש שמועות שכבר בימים הקרובים, יוטל סגר על עוד
ערים חרדיות, בהן כאלה שבעבר לא הוטל עליהן.**

ביישובים החרדים, לדאבוני קיימת עדיין תחלואה גבוהה
ואנחנו מחפשים כל מיני דרכים להוריד את העקומה.
אנחנו מגמישים יותר עם הקריטריונים של הוצאה למלונית.
עד עכשיו רק אם מחצית המשפחה מאומתים אפשר
לפנות. עכשיו אנחנו מתירים לא לעמוד בזה. אם פיקוד

באיזה מספרים תשתנה המדיניות?

אני לא אתן מספר מדויק כי זה מורכב מנדבקים חדשים, חולים קשים, מצב מערכת הבריאות באותו רגע. אם יכול להיווצר מצב שאם חס ושלוש תהיה איזה התפרצות אחרי הימים הנוראים אני אצטרך את כל גורמי הרפואה במדינה לטפל רק בקורונה, זה חמור. אז זה מכלול שיקולים כולל שיקול של קדושת החגים והימים הנוראים. אתה שואל מה יגרום לנו לקבל ההחלטות? אם אנחנו נראה שבאמת הציבור מקפיד על הכל, קלה כבחמורה.

הוא לא מקפיד?

אני חייב לומר משהו, בציבור החרדי יש בהחלט מגמה מאוד טובה. רוב הציבור החרדי מקפיד, אין לי ספק, וגם בציבור הדתי לאומי והכללי אפשר לראות יותר הקשבה להנחיות.

מקפיד בהכל?

מסכה, ריחוק, שמירת כללים כאלה ואחרים. וגם בבית כנסת יש דברים פשוטים מאוד שאפשר לעשות. נכון, זה לא בדיוק דברים שאנחנו התרגלנו. אצלנו בבית הכנסת, למשל, כבר מזמן אין 'הגבהה' ו'גלילה'. מי שבעל קורא הוא עושה הגבהה. נכון, הפכנו לספרדים, מי שעושה הגבהה שם את הספר על השולחן, גולל אותו ומחזיר אותו לארון. אז אותו אדם לא הדביק שלושה ארבעה אנשים. זה סוג הדברים הפשוטים שכל גבאי וכל רב קהילה יכולים לבקש מהציבור לעשות, וכמו שאמרתי, זו לא גזרת שמד. וכשעולים לתורה אז לא נצמדים, עומדים חצי מטר מהבן אדם, עומדים מאחורה ולא מסכנים אחד את השני בוודאי עם מסכות. אם נראה שיש הקפדה כזאת אז זה מאוד יעזור. אבל איפה למשל כן יש בעיה, וזה כן שייך לציבור החרדי וגם לציבור הערבי? למשל בבדיקות. לא עושים.

כי הם לא רוצים להעלות את אחוז התחלואה, ולהכניס עצמם לסגר...

הו... מתחילים להתחכם ואומרים: יסגרו לי את הישיבה, יסגרו לי את השכונה, או יסגרו לי את העיר. אז מה? אנחנו טפשים? אנחנו לא רואים את המצב הזה? זאת אומרת, אנחנו צריכים להניח שבעיר הזאת יש הרבה תחלואה כי אנשים לא עושים בדיקות.

◀ החזרה ללימודים

יש עוד תאריך יעד אחד - החזרה לישיבות ולבתי הספר. איך אתם מכינים את עצמכם?

יש לנו ניסיון טוב עם ישיבות שיש אפשרות לקפסולות. הוכח, שבישיבות שבאמת שמרו, ושהיו להם תנאים פיזיים. אני לא רוצה לומר שהיה אפס תחלואה, אלא שבירי אחוז של תחלואה. אבל, בישיבות שלא שמרו...

יש כאלה שאין להן פנימייה. יש להן דירות. אין להן תנאים לקפסולות.

ראש הישיבה צריך לשאול את עצמו האם הוא לוקח סיכון ומסכן גם את התלמידים ואת הרבנים ואנשי הצוות, ואומר: לא, אנחנו לא יכולים להפסיק ללמוד, או שהוא מקטין או עושה שתי משמרות. אני לא יודע להיכנס לפרטים של כל ישיבה, אם יש לו שתי כניסות לבית מדרש או כניסה אחת לבית המדרש. אני לא יודע. אבל כל אחד צריך להבין שהקו המנחה זה הבריאות. הוא לא רוצה שאברכים, גם אם הם צעירים, שילכו הביתה ויש שם אבא ואימא וסבא וסבתא, וידביקו אותם.

מה יהיה עם בתי הספר?

מקווים מאוד שייפתחו.

כל הכיתות?

קודם כל המשימה שלנו זה הכיתות הנמוכות. אישרנו מתווה לשר החינוך של פתיחת שנת הלימודים. אבל ברור שכמו כל מתווה כזה אנחנו נהיה עם יד על הדופק עד היום האחרון מה קורה עם התחלואה. אנחנו לא רוצים לא לגרום לעלייה נוספת בתחלואה ולא לסכן את המורים, אבל מבחינת סדרי עדיפויות תינוקות של בית רבן זאת האוכלוסייה הראשונה שאנחנו צריכים לטפל בה.

לסיום השיחה המרתקת איתך, אני מבקש, אדוני השר, לשמוע את ה'אני מאמין' האישי שלך. איך אתה מאמין זה ייגמר או יימשך?

אני אופטימי מיסודי. מה שיצא לי לעבור בחיים שלי, איך שהקב"ה הוביל אותי, מבחינתי, זו תהיה כפיות טובה אם לא אהיה אופטימי. אין מצבים שאי אפשר לצאת מהם. אז כרגע המצב קשה עם המחלה הארורה הזאת, אבל אני מאוד מקווה שאנחנו גם נדע להתנהג בהתאם. והחדשות הטובות הן שזה כן תלוי בהתנהגות שלנו.

אתה מאמין שיהיה חיסון בקרוב?

מקווים ומתפללים שיגיע חיסון, אבל צריך להבין, חיסון זה לא בואו של משיח צדקנו. חיסון גם בשפעת עובד רק על 40% אחוז מהאוכלוסייה. גם לא יהיה ביום הראשון מספיק חיסון לכולם, כי תהיה דרישה בכל העולם. גם לא כולם ירוצו לבקש. בקיצור יש פה לא מעט מכשולים. אנחנו עובדים לילות כימים על מנת להשיג את החיסון אבל זה לא תרופת על.

ושאלת על האני מאמין האישי? - אני חושב שמה שקצת חסר לי לפעמים, זו סולידריות חברתית. ואהבת לרעך כמוך בכל המובנים, מגזר מול מגזר. בנגיף הזה אין מצב של 'תן לי להחליט בשביל עצמי'. אתה מסכן אחרים. עם ישראל, כשהיה במצבים קשים, היה, בדרך כלל מלוכד ומאוחד וידע לצאת מזה יחד. גם הקורונה תלמד אותנו את הלקח הזה שכשעוזרים אחד לשני ודואגים אחד לשני, אז גם למשרד הבריאות הרבה יותר קל להתמודד... ■

ונבדקתם מאוד לנפשותיכם!

יש מי שסבור שהגבלות התנועה אינן מוצדקות.
יש מי שחושבים שאיסור ההתקהלות לא מידתי.
יש מי שפרנסתו נפגעה והוא מתוסכל.

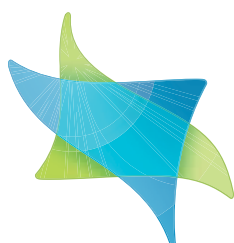
**אבל לא יעלה על הדעת בגלל זה
לסכן את בריאות הזולת**

**גדולי ישראל קובעים
כי אין שום היתר לסכן או ליטול חיים**

בכל מקרה של חוס או תסמינים נבדקים, נשמרים ומצילים חיים!

**משרד
הבריאות**
לחיים בריאים יותר

קו המידע-מטה ההסברה למגזר החרדי:

03-509-7000

הפרויקטור

'שבועת הרופא' ודבקותו המקצועית והאנושית, מביאה את פרופ' רוני גמזו תמיד ליטול על עצמו אתגרים ■ מתוך משימת חיים זו התייצב למאבק נגד הוירוס החמקמק, המתעתע והמאיים על העולם כולו, והוא נחוש להביס אותו ■ גמזו מודה שנעשו טעויות ביחס הפטרוני כלפי החרדים ■ מכבד מאוד את האמונה שלימוד התורה מחזיק את העולם ומשום כך דואג לו ■ גילוי מקצועי: "יותר מ-70% מהדבקות מתרחשות כאשר "בריא פוגש בריא" - אנשים בלי סימפטומים כלל שמפיצים את הנגיף בלי שידעו שנדבקו"

קובי נחשוני

« לפני 19 שנה, כשהוא בן 35 שנים בלבד, הוצע למתמחה הצעיר רוני גמזו מהמרכז הרפואי 'איכילוב' בתל אביב, תפקיד שעל פניו נראה כמו מלכודת דבש: סמנכ"ל הכספים של בית החולים. הימים ימי משבר תקציבי קשה במוסד, והמשרה הקורצת לאדם חסר ניסיון כמותו נראית מחשידה-משהו ומריחה כמו מתכון בטוח לכישלון. אם תרצו: "דרוש שעיר לעזאזל". אבל גמזו לא ממצמץ ומסתער על היעד ללא היסוס. על הימים הראשונים בתפקיד ההוא סיפר לאחרונה, כי הסיטואציה גרמה לכך ש"ערפל גדול מאוד" ריחף מעל הקריירה שלו, אך לבסוף המשימה הושלמה בהצלחה - כמעט כנגד כל הסיכויים. מינויו כעבור שנים ספורות למנהל הכללי של איכילוב, כשהוא בן 40 וקצת, היה כבר כמובן מאליו, אחרי מה שהצליח לחולל למאזנים הכספיים של בית החולים - גם בלי שנצלול אל הטבלאות והמספרים.

כעבור שנתיים בלבד, הוקפץ גמזו על ידי יעקב ליצמן, אז סגן שר הבריאות, לכהן כמנכ"ל משרדו, וגם משם ניהל בהצלחה את המשבר הכלכלי - הפעם במרכז הרפואי הדסה.

לפני כחצי שנה, עם התפרצות גל הקורונה הראשון, היה זה אך טבעי שהאיש ייקרא לדגל שוב - והוא אכן מונה לאחראי על תוכנית "מגן אבות ואמהות" לבלימת תחלואה בדיור המוגן לקשישים. לא חלפו חודשים ספורים והוא מקבל לידי את המושכות על ניהול משבר המגפה כולו, בכפוף לשר הבריאות יואל (יולי) אדלשטיין.

רוני גמזו, שבינתיים הפך מרופא מתמחה לפרופסור, העיד לא מזמן על מה שהביא אותו לצאת מאזור הנוחות ולהתנדב שוב ושוב ולהירתם לאתגרים. "יש לי שריטה, כשאני רואה בעיה - קשה לי להסתכל מהצד, ואני מיד מתנדב. כשאני מגיע לצמתים האלו אין לי ברקסים". אבל נראה כי לא מדובר רק באמביציה של חובב אקשן ואתגרים, אלא במשהו עמוק יותר, שאולי מקופל ורמוז

גם בשמו. הוריו, שחיו בפרס ונקראו רק בשמות פרטיים, התבקשו על ידי השלטון הבריטי במדינה, יחד עם יהודים אחרים, לאמץ לעצמם גם שם משפחה. רב הקהילה פתח ספרים ודלה מן המקורות שמות שאותם חילק באופן שרירותי לחבריה. הוריו של הפרויקטור נקראו מאותו היום "גם זו לטובה" - שם שהפך לדרך חיים, גם לאחר שהמורה של רוני בבית הספר קיצצה אותו ל"גמזו". מאז ועד היום הוא מסתער על כל אתגר, אישי או ציבורי, מתוך אמונה שבסופו של דבר הכל לטובה. כך במלחמה הפרטית נגד סרטן העפעפיים שתקף אותו, וכך במאמץ הלאומי נגד מגפת ה'קורונה' המתפשטת ברחבי הארץ.

אלא שגם פרופ' גמזו יודע כי בשונה מהגל הראשון, בו ציבור האזרחים העניק לממשלה קרדיט וגיבוי מלא גם אל מול החלטות להטיל עליו הגבלות קיצוניות ביותר, כעת נראה כי משימה לא פחות קשה ממיגור נגיף הקורונה עצמו היא השבת האמון במערכת.

בוא נתחיל בדוגמה בסיסית ביותר, כמעט יומיומית: **באתי אליך לכאן עם הבן שלי, כי אחרי הראיון הזה אנחנו נוסעים לבקר את הסבתות - אמא שלי, בשנות השישים לחיי, והסבתא-רבתיא של דוד, אישה בת יותר מתשעים. ואני אומר לך בכנות: מרוב בלבול, בגלל כל השינויים התכופים שאתם מובילים - עד לרגע זה אין לי מושג אם הביקור הזה חוקי.**

גמזו: "בוא נבין קודם למה זה קורה: הקורונה הזו שיגעה לכולנו את החיים. זו מחלה שהתגובה שלנו אליה פגעה בכל מה שהכרנו. אם הייתי מספר לך לפני חצי שנה, למשל, שאתה ואני נשב פה היום עם מסכות - היית מאמין לי? היית חושב שאני הזוי ואומר לי שאני משוגע! העולם השתנה לנו בין רגע. לזה מתווספת הבעיה הגדולה ביותר, והיא שיש לנו אי ודאות כלפי הדבר הזה. אני לא יודע עד היום האם ילדים עד גיל 10 מדביקים או איך וכמה הם מדביקים - וזה לא רק אני. כל העולם לא יודע. יש אי ודאות כי אנחנו לא יכולים לדעת הרבה דברים בסיסיים שבמחלות אחרות ידועים לנו, וכך ההחלטות שאנחנו מקבלים הן בתנאים בלתי אפשריים והרבה פעמים מוטעות ולא הגיוניות".

וזה עוד בלי לדבר על משבר האמון הנוסף של הציבור החרדי, אחרי הסגרים המיותרים וסאגת בתי הכנסת.

"החברה הישראלית הטרוגנית מאוד, ואני נזהר שלא לומר מפולגת. היא כוללת חרדים כאלה וחרדים אחרים, דתיים לאומיים, מסורתיים, חילוניים, ליברלים, אתאיסטים ומה לא. ולכן אתה מקבל החלטה לסגור הכל בסופי-שבוע, ואז פתאום אתה מגלה כי זה לא הוגן כלפי המוסלמים כי להם יש סוף-שבוע אחר. ופתאום כל דבר שאתה עושה מטמטם את החברה מכיוון אחר. בנוסף אתה עושה גם טעויות, כי בסך הכל כולנו בני אנוש, ולתוך כל זה נכנסים אנשים שמנצלים את חוסר הוודאות הזה כדי לזרוק פייק ניוז באוויר ולהפיץ תיאוריות קונספירציה".

ואולי דווקא הפוליטיקאים הם אלה שמנצלים את המצב כדי להביא הישגים - כל אחד לקהל שלו?

"זה נכון וזה קורה. אי הוודאות מזמין גם לחץ פוליטי, כי בסופו של דבר כשאין עמדה מקצועית ברורה אז אפשר לשנות לפה ולשם את ההנחיות בהתאם לצרכים אחרים. אם היינו יודעים יותר על הקורונה היינו מקבלים החלטות מושכלות, ואז ההגבלות היו ברורות ומובנות - לא משנה כמה הפוליטיקאים היו דופקים על השולחן. אבל אנחנו נמצאים במצב שאני אפילו לא יודע לומר לך מה המרחק שאנחנו צריכים לשמור בינינו כאן במהלך השיחה עכשיו. שני מטרים כשאנחנו עם מסכות או שני מטרים בלי? לא אני יודע את זה ולא כל העולם".

אבל חוסר היכולת הזה להיאחז בדבר-מה יציב שאולי יחזיר משהו מהאמון במערכת לא מרפה את ידיו של פרופ' רוני גמזו, שהכריז מיד עם כניסתו לתפקיד על מעין "חוז" מול הציבור, ולפיו הממשלה תנקוט מינימום הגבלות, ובתמורה האזרחים יתחייבו למקסימום משמעת בחבישת מסכה, בשמירה על ריחוק חברתי ובהקפדה על היגיינה אישית בלבד. לדבריו, הוא דווקא מעודד יחסית מהתוצאה, כאשר מנתונים שבידיו עולה כי לא פחות מ-90% מהישראלים אכן חובשים מסכות - למרות אווירת הרפיון והקושי לשמור על דריכות גבוהה מפני הקורונה לאורך זמן.

◀ התמודדות תוך כדי החיים

"בניגוד לגל הראשון, היום אנחנו מנסים להתמודד עם הקורונה תוך כדי החיים", הסביר גמזו את האתגר, "אנחנו רוצים להמשיך לחיות כולל הכל - בתי כנסת, תרבות, מסעדות, ישיבות, אוניברסיטאות, בתי ספר וגנים, ויחד עם זה להקטין את התחלואה. זו הרי משימה ענקית". כדי לסבר את האוזן ולהמחיש את קושי, מגלה הפרויקטור כי רוב של יותר מ-70% מההדבקות מתרחשות כאשר "בריא פוגש בריא" - אנשים בלי סימפטומים כלל שמפיצים את הנגיף בלי שידעו שנדבקו בעצמם.

"בשפעת אתה נדבק ממישהו מנוזל או משתעל או עם כאב גרון, אבל כאן זה אדם שלחלוטין נראה לך בריא", אמר, "אולי עוד יומיים-שלושה יופיעו תסמינים - אבל זה יהיה כבר מאוחר מדי. זה בדיוק הטירוף של הווירוס הזה וזה מה שהופך אותו לכל כך מתוחכם, הכי חכם בכיתה. לא כולם

"אני יודע שא' באלול הוא תאריך קדוש ואני מכבד מאוד את האמונה שלימוד התורה זה מה שמחזיק את העולם, אבל אי אפשר להתעלם מכך שאנחנו בשנה מיוחדת... להביא לכאן עכשיו עוד אלפים ממדינות זרות? אתה לא יודע מה יכול לקרות מזה"

"הייתה הבעיה בסבב הקודם של הסגרים על ריכוזי החרדים וזה לא יקרה יותר. אנחנו צריכים לתת למנהיגי הקהילה כוח, משאבים, עזרה וחיבוק כדי לנהל את העניין הזה, אבל זה מחייב גם אותם"

מבינים את העניין הזה ולכן חשוב להסביר אותו שוב ושוב. אם היית רואה אותי עכשיו עם שיעול או נזלת היית מתרחק ממני מיד, נכון? אז ככה אנחנו צריכים להתייחס לכל אדם, גם אם הוא נראה לנו בריא לגמרי".

בוא נחזור לדבר על הצרכים של הציבור החרדי. אנחנו רחוקים עשרה ימים בלבד מתחילת שנת הלימודים ומהחזרה לישיבות. זה גם לא סוד שאתה התנגדת לכניסתם לישראל של תלמידים, סטודנטים וחניכי פרויקטים מחו"ל.

"אני יודע שא' באלול הוא תאריך קדוש ואני מכבד מאוד את האמונה שלימוד התורה זה מה שמחזיק את העולם, אבל אי אפשר להתעלם מכך שאנחנו בשנה מיוחדת, ואני אכן חשבתי שההחלטה הזו הגיעה לא בזמנה. אנחנו לא צריכים לערער על בריאותם של התלמידים בישיבות, שחלקן ציפופות מאוד. ראינו איך בבין הזמנים היו כאלה שחזרו לבתים שלהם, לאזור המגורים, והביאו לשם תחלואה - אז להביא לכאן עכשיו עוד אלפים ממדינות זרות? אתה לא יודע מה יכול לקרות מזה והחלטות כאלה צריכות להתקבל בזהירות בשביל הבריאות של כולנו".

"אני אמרתי שכל עוד הישיבה לא מסודרת עם נהלים וקפסולה ומנהל שלוקח על זה אחריות בצורה ברורה - אי אפשר לחבר בקפסולות, אחד שבא ממדינה אדומה עם אחד שהגיעה מירוקה. ביקשתי: אל תאשרו את זה כל כך מהר, בואו נחכה עוד חודש. יש ישיבות שלא יכולות לשמור על הכללים. לא כל מוסד הוא כמו אוניברסיטת תל אביב שיש לה שטחים עצומים.

"הנחיתי שלפחות יעשו את זה בצורה מסודרת, אבל לצערי אני מרגיש שעוד לא מצאנו את האיזון הנכון ובכל זאת יש התלהבות וכולנו דוהרים לא' באלול בלי לסדר את העניין.

לדעתי לא צריך לדחוף לשם בכוח כי זה עלול לגרום נזק. אז עכשיו כועסים עליי, מהצד הזה ומהצד הזה - אבל התפקיד שלי הוא לומר את האמת ולשמור על עם ישראל. אני איש מקצוע וזה המנדט שקיבלתי. מעניינת אותי הרפואה, ורק הרפואה. אם הייתי מגיע בזמן - הייתי מחליט אחרת".

◀ לצאת מהצבע האדום

מה באשר לימים הנוראים? מה לגבי בתי הכנסת?

"אענה לך בשאלה: מה הולך לקרות עם התחלואה? אין לך מושג, נכון? אז מה שיקרה עם התחלואה זה מה שיהיה עם בתי הכנסת. אם חלילה אנחנו פתאום מזנקים עכשיו בבני ברק, בירושלים, באלעד, במודיעין עילית, בביתר עילית, בבית שמש, אם כל אלה יהיה צבע אדום - מה אתה חושב שנעשה?".

בהפגנות בלפור אנחנו לא רואים את אותה גישה מחמירה וזהירה.

"החוק משום מה מבדיל בין התקהלויות שונות, וזה מה יש כרגע. אפשר לחשוב אחרת, לכעוס, לריב, להתנוכח - אבל זה המצב. וכמו שאתה שואל למה הפגנות כן ותפילות לא, יש מי ששואל למה תפילות כן ומופעי תרבות לא. כך הוחלט. אבל אתה כמובן צודק, כי הקורונה - היא לא מבדילה בין מחאה, חתונה והתקהלות אחרת. אמרתי למפגינים: אתם מדברים איתי על דמוקרטיה ורוצים ללכת להפגנות? אין בעיה, אבל למה אתם חייבים להתקהל, להתפרע, להימרח אחד על השני, להיות דביקים? תפגינו בשקט, תהיו קצת מהטמה גנדי. אין בעיה שתשמיעו את הביקורת שלהם, נגד הממשלה ונגד ראש הממשלה, אבל למה צריך פסטיבלים וחגיגות באוויר? זה הפך להיות התפרקות ממש".

"מספיק שהפגנה אחת כזאת יוצרת עשרה נדבקים, שתוך שבועיים מדביקים עוד 20 או 100 ואנחנו בהתפרצות חדשה. אני אומר את זה גם על החתונות ושבתות החתן שמחביאים בתוך הבתים וגם על הבר-מצווה שאני יודע שהדביקה הרבה אנשים באיזושהי עיר. כולם נמצאים בסיפור הזה".

◀ שגרת חיים בעייתית

לפרופ' גמזו יש הסבר פסיכולוגי לתופעה: "טבע האדם הוא שהוא בודק כל הזמן גבולות. הוא רוצה את החופש שלו, את ההנאה, את הכיף, והוא מבין שלפעמים זה כרוך בסיכונים, אז הוא הולך על הגבול ואומר לעצמו 'נרקוד ונשים את המסכה ככה ויהיה בסדר' - אבל לא תמיד זה בסדר, וכך הגענו לכמעט 400 חולים קשים".

"הישראלים מתנהגים מצוין בחירום ומתנהגים מצוין בשגרה, אבל בשגרת חירום הם מתעייפים מהר ומיד נמאס להם והם מתנהגים רע", מוסיף הפרויקטור, "זה כמובן קיים בכל העולם, אבל אצל הישראלים זה מוקצן. כשיש פה מלחמה אנחנו מתנהגים ככה, כשתגמר המלחמה אנחנו מתנהגים ככה, אבל לא יודעים איך צריך להתנהג באמצע".

ואף על פי כן גמזו מזהה שיתוף פעולה מצד הציבור עם הנחיות הממשלה. "רובם עדיין בגישה של 'בואו נגמור עם הקורונה, תגידו לנו מה צריך לעשות כדי לנצח אותו - ונעשה כל מה שצריך'. אבל דבר אחד הם לא מסוגלים עוד לקבל: סגר". לדבריו, חיים נורמאליים עם הגבלות מסוימות, כמו איסור לפגוש סבים וסבתות ולשבת במסעדות הוא דבר נסבל מבחינתם, אבל לא שיבוש משמעותי של שגרת החיים.

לסיום, מה אתה מתכוון לעשות כדי לשקם את אמון הציבור החרדי במערכת?

גמזו: "מינינו את האלוף (מיל') רוני נומה, שעשה עבודה מצוינת בבני ברק, לפרויקטור החרדים, והציפייה שלי ממנו היא להיות מחובר לשטח ולמנהיגים - רבנים, פוליטיקאים וראשי הרשויות המקומיות. אנחנו צריכים להכיר, להקשיב, לדעת להתקרב, להבין - לא עוד כהנחתות מלמעלה אלא ביחד איתכם יד ביד. זו הייתה הבעיה בסבב הקודם של הסגרים על ריכוזי החרדים וזה לא יקרה יותר. אנחנו צריכים לתת למנהיגי הקהילה כוח, משאבים, עזרה וחיבוק כדי לנהל את העניין הזה, אבל זה מחייב גם אותם בלקיחת אחריות, להבין שזה לא צחוק". ■

"בראש השנה הקרוב אתייצב לתפילה עם כוונות אחרות לגמרי"

"כל נשימה שלי עולה לי במאמץ רב גם כיום, ובכל זאת אני עוטה מסיכה גם אם הנשימה קשה עלי מאוד" ■ "לצד זה אני מהלל על כל נשימה ונשימה שלראש השנה הקרוב אתייצב לתפילה בכוונה רבה בעקבות המחלה הנוראה הזאת, שהציבור לדעתי, עוד לא הפנים עד כמה היא קטלנית" ■ רק מי שיבקר במחלקת הקורונה יבין כי רוב המונשמים והמורדמים - פשוט לא חוזרים אלינו הרה"ג רבי נפתלי כהן, ראש כולל 'יששכר באוהליך' ברמת בית שמש במונולוג מרגש ומטלטל

ישראל פלר

אם לשפוט לפי נימת קולו של הרה"ג רבי נפתלי כהן, ראש כולל 'יששכר באוהליך' ברמת בית שמש א', ממש לא הייתם רוצים להגיע למחלקת הקורונה. אף פעם. המצב שם מחריד. גם ההמונים הרבים מתושבי בית שמש שנשאו תפילה על תושב עירם, הרב נפתלי בן דבורה לרפואה שלמה בתוך שאר חולי ישראל, לא ביקרו שם. אבל, כולם הבינו לפתע, את המצב לאשורו: ראש הכולל האהוב, מגיד השיעורים המסור שמרביץ תורה להמונים, מאושפז שם וכל דקה של תפילה, תיבה של לימוד או כל תוספת וקבלה אישית בעבודת השם - קריטיות למצבו.

היה זה כשהרה"ג רבי נפתלי כהן (44), ראש כולל 'יששכר באוהליך' ברמת בית שמש א' - אחד הכוללים מתוך הרשת שבראשות הרה"ג אלחנן ויסברוד שליט"א - ואב לשבעה ילדים, אושפז במחלקת הקורונה בשערי צדק, כשמצבו הוגדר קשה.

שבוע וחצי קודם לכן, חש ברע. הוא התגלה כחיובי לנגיף, ובמקביל הסטורציה שלו (שיעור החמצן בדם) ירדה ברמה

מבקש על עצמו

באותה עת, סבל הרה"ג רבי נפתלי כהן מדלקת ריאות חריפה בשתי ריאותיו. דלקת, שנגרמה כמובן מנגיף הקורונה. הסטורציה שלו הייתה כאמור נמוכה מאוד ובעייתית, וכשהוא שוכב עם חוס גבוה ומחובר לחמצן, לא נותר לרב כהן אלא להרהר במצבו החמור ולהתפלל שגורלו לא יהפוך להיות כגורלם של המורדמים והמונשמים שבמחלקה.

"אם היה דבר שחששתי ממנו, זו סכנת החיים הברורה והקרובה יותר של כניסה להרדמה והנשמה. בגדול, הגוף נוטל רק שליש מהכוח ויכול להקדיש את כל מרצו לנשימה. זו הסיבה להרדמה. אבל לא הסיבה לחשש. הפחד שלי היה מהסטטיסטיקה הברורה שקובעת שאדם מורדם ומונשם, הוא בעל 40% סיכויי החלמה והתעוררות אם מדובר בנגיף הקורונה".

וכך שהה הרה"ג רבי נפתלי כהן בתנאי בידוד מחמירים, תחת השגחה 24 שעות ביממה כשחלק מהתקשורת מול רופאים מתבצעת מבעד למסיכת שקף המגנה על העיניים, תחתיה מסכת N95 נוספת לסיון האוויר לאף ולפה, ערדליים

מסוכנת. הוא הובהל לבית החולים הדסה, שם נדחה על הסף מחוסר מקום. נהג האמבולנס שפינה אותו עשה סיבוב פרסה מהיר ברחבה שלפני חדר המיון בהדסה, ופנה בחריקת צמיגים שורקנית אל בית החולים שערי צדק. גם שם, למרות מצבו, המתין ראש הכולל זמן רב למדי, כשהוא מבודד מיתר החולים, עד שלבסוף אושפז במחלקת הקורונה.

"הסיבה לדחייה בהדסה ולעיכוב בשערי צדק, היתה פשוטה" - מסביר לנו הרב כהן - "המחלקות הייעודיות עמוסות עד אפס מקום. לא רק חולי קורונה מאושפזים בהן. כל חולה במחלה כלשהי, הזקוק לאשפוז בשל מצבו - אך במקביל נדבק גם בקורונה - מועבר מיד למחלקה הייעודית לחולי קורונה. הוי אומר: המחלקה מטפלת במאות חולים מכל סוגי המחלות. תחשבו מה זה עושה למצבת הרופאים שצריכים להתחלק לשתי מחלקות. כירורג למחלקת קורונה וכירורג למחלקה כירורגית. אורטופד למחלקה הרגילה ולמחלקת הקורונה. כל רופא צריך לדאוג לעצמו ל'כפיל' שיטפל בחולים ה'רגילים' שהפכו לחולי קורונה בנוסף לבעיה הרפואית שממנה הם סובלים".

יום הדין

"אכן. קיבלתי את החיים במתנה. אבל זה מחייב. פעם", מספר הרב כהן, "אחרי מקרה מסוים של פטירת בחור ממיר מאירוע טראגי אמר הגאון רבי חיים שמואלביץ' זצ"ל, כי 'הכל התחיל בראש השנה'. כולם התפללו. זה היה בחודש מנחם-אב, אבל הוא שב והדגיש, "אם היו מתפללים בר"ה כמו שצריך, זה לא היה קורה". גם אצלנו, בראש השנה תשע"ט, איש לא חלם שזה מה שיקרה. מי התפלל על המגיפה הנגיפית הזו? איש לא ידע להתפלל על זה. יש זמנים שלא יודעים על מה להתפלל. אבל עכשיו כשיודעים? זה הרי הולך להיות ראש-השנה אחר לגמרי! אין לי ספק שלראש-השנה הקרוב אניע לתפילה בכוונה רבה אחרי המחלה הנוראה הזאת שהציבור עוד לא יודע כמה היא קטלנית.

"ובוודאי", ממשיך הרב כהן, "כשבמחלת הקורונה גורל כל המחלה תלוי בכמה היא תתפשט ולכמה אנשים היא תגיע עד החיסון שיימצא - וכל זה תלוי בראש-השנה.

אין לרופאים שום ידיעה לאן זה הולך... ראש המחלקה אמר לי: 'אנחנו מרימים ידיים לשמים, אין לנו שום מושג מה יהיה הסוף של המגיפה, ומה הצפי לסיומה'. בכל העולם עוד לא היה דבר כזה בעשרות השנים האחרונות. זה מאפס אותנו, ומביא אותנו לראש השנה באופן של ידיעה שזה היום הגורל! זה היום שסוגרים בו את החשבון!

"וצריך להתכונן כבר מעכשיו. אם לא שיהיה חודש אלול להכנה - ואגב, ההכנה לאלול מתחילה בחודש אב - לא נגיע מוכנים כראוי ליום שיקבע את גורלנו כמו שצריך. הנה, אומרים שייקח לכל המוקדם חודשיים לפחות עד שתהיה תרופה? נו, הרי זה הזמן שיש לנו עד ראש השנה ויום כיפור והושענא רבא לשוב בתשובה".

שבועות על שבועות - לא עזבו אותו. "אשתי ושבעה ילדים היו שלשה שבועות לבד, שמונה ימים הייתי באשפוז - שלשה ימים ראשונים מתוכם במצב קשה וחלקם בטיפול נמרץ, ועוד כשבועיים במלונית עד להחלמה מלאה".

הרב כהן שב ומזהיר: "אנשים צריכים לדעת כמה זה קשה באמת. זו סכנה, וצריך לשמור הרחקות נוראיות. אם אנשים יפנימו, הם לא יקלו ראש. גם מי שאין לו סימפטומים לא יזלזל בהדבקת האחרים, ולא יעז לצאת מפתח ביתו".

שמחה כורצת גבולות

אם תחילה מצבו הקשה של רבי נפתלי, אדם בריא וצעיר, ללא כל מחלות רקע, זעזע את כל מי שעדיין לא הפנים, עד כמה יש לשמור על כל ההנחיות - ריחוק חברתי, מסיכות פה ואף והיגיינה אישית בכל עת - הרי שלאחר זמן קצר, הקהל שב לסורו. "הייתי אתמול בבר מצווה בבית שמש", מספר הרב כהן. "בתחילה, הכל מתנהל לפי התקן. אף אחד לא מתקרב. אחר כך האוכל מוגש והמסיכות יורדות - וזה בסדר, החוגגים נוהגים בדיוק על פי הוראות התו הממשלתי של האולמות. אבל אז, הן לא חוזרות אל הפה והאף. עד סוף הערב. מעטים ובודדים השיבו את המסיכה אל פניהם, בעיקר מבוגרים יותר שחוששים לחייהם.

"ומה קורה כעבור מספר דקות? כשהשמחה מתפרצת, הקהל מאבד את הגבולות. הריקודים מתחילים במהוסס. רק משפחות

מסורבלות על הנעליים, חלוק לבן מכף רגל ועד ראש המתלבש על החלוק הירוק בדרך כלל, בתוספת כפפות סטריליות וכובע אטום.

"כבר אז ידעתי שהשאננות והזלזול של הציבור נובעים מכך שהם אינם יודעים מה המצב במחלקות הקורונה. מי שהיה שם בתוככי המחלקות, כבר לא חוזר לסורו".

לכן הוא כאן, כדי לדבר, לספר, להעביר את המסר הכאוב.

לילה גורלי

ואז הגיע הלילה הקריטי.

"הגעתי לבית החולים בידיעה עצובה שלפי הסטטיסטיקות, שמונה מכל אלף בני אדם שמגיעים לאשפוז בשל הקורונה - לא מחלימים ממנה לעולם. הופכים למצבת אבן דוממת", הוא משחזר את תחושותיו.

"והנה להוותי, בגלל הסטורציה הנמוכה אמרו לי הרופאים כי לא תיוותר ברירה, אלא להרדים אותי. נחרדתי. ביקשתי בטלפון מבני משפחתי שיעבירו מסר לכל מי שיכול, להתפלל בעדי. אולי יחוס עם עני ואביון, אולי ירחם.

"אין ברירה. הגוף התאמץ מאוד, ולא נותר בי כוח - למרות מכונת החמצן - לנשום. כפשוטו. בדיוק כפי שזה נשמע. זה היה לילה שידעתי שבו יחרץ גורלי: הרופאים טענו שבהרדמה, הגוף מתאמץ רק שליש מהמאמץ הכולל, ויכול להפנות כוחות לנשימה. זו המלחמה הפנימית של הקורונה בגוף. אחוזים קטנים מהאוכלוסיה לוקים בה באופן כה חמור, אבל היא תוקפת כל גיל. צעירים ומבוגרים, גילאי הביניים וצעירים בגיל העמידה. 50-60 30-40, והחמור מכל הוא, ש-65% מהמורדמים כבר לא מתעוררים... ולצערי, אני חייב להגיד משהו שאולי יפחיד מעט את הציבור, אבל זו עדותי האישית מבפנים - 50% מהמחלקה היו מורדמים ומונשמים...

"וכאן אני רוצה לומר דבר מה נוסף על המחלקה. ברוך הוא וברוך שמו, שמלאכיו של הקב"ה בדמות הרופאים עטפו אותי בה כל אותה עת. אין לי מילים לרמת השירות שהם נתנו לכל חולה. הרופאים דומים לחולים בכך שהם בזמני המשמרות הארוכות-ארוכות שלהם, בקושי נושמים. רצים מחולה לחולה, עטופים בחלוקים ומסיכות, ערדליים ומשקפיים, ועובדים סביב השעון, עושים כל מה שיכולים. ולא רק הרופאים, גם כוח העזר והאחיות. יש בי הכרת הטוב לכולם - אבל הבעיה היא שגם אם אבוא לבית החולים לפגוש אותם לא אזהה אותם בגלל ה'תחפושות' שבהן הם עבדו במחלקת הקורונה...

"כאן אני מדגיש - ולא כביקורת אלא כתמונת מצב - שהעבודה היא למעלה מכוחותיהם ממש, ולצערי, זה לגמרי לא מספיק. יכול להיות מצב של עומס במחלקה וחולה ימתין שש שעות למילוי בקשה מינימאלית מסיבה פשוטה: כי אין כח אדם... וזה לא קורה באשמת הצוות. כל הבעיות האפשריות - כמו שהסברתי קודם - מתנקזות למחלקה. כל חולה שמאובחנת אצלו קורונה מועבר לקומת הקורונה שזקוקה אפוא לכל סוגי כוח האדם והרופאים. העומס מטורף, וכמובן פעילות רבה מתרכזת במחלקה בבעיות הנשימה. כמעט בכל יום הייתה במחלקה לידת קורונה, וזה פשוט מרטיט ומזעזע. מצד אחד מרגש, ומצד שני - אין אפילו מי שיגיד ליולדת מזל טוב, משום שרק מילדת אחת שזו עבודתה, נותנת את כל השירות, מאל"ף ועד תי"ו - ומיד לאחר מכן 'מברחים' את התינוק מהמחלקה...".

ואם במרבית הימים ישב הרב כהן על כסאו, או שכב במיטת חוליו מונשם ומפוחד, אחרי שזכה לעבור את אותו לילה כשתפילות הרבים עליו התקבלו והוא יצא מחזקת סכנה, ממוות לחיים - החל הרב כהן לסבוב במחלקה. "אחרי שעליתי על דרך המלך והנשימה הוסדרה יצאתי להסתובב קצת במחלקה. אנשים בחוץ לא באמת קולטים כמה שזה קשה. המורדמים, שרובם אינם מתעוררים, שוכבים ללא מראה אנושי: זונדה, קטטר, הנשמה, צנרת, רואים על פניהם איך הם מיוסרים תוך כדי. שמעתי מאדם שהורדם וב"ה העירו אותו אלו סיוטים וביעותים פקדו אותו, שלא התפלאתי מול מה שראיתי".

עוד חמישה ימים ארכו עד שהדברים הסתדרו, והרב כהן השתחרר, אבל הסבל, הצער, הכאב, והבית שנשאר לבד,

הרה"ג רבי נפתלי כהן

הרב אלימלך פירן כן לשמירה לא לפאניקה!

ככל שנוקפים הימים, השבועות והחודשים, הרי שמחד האנושות מתרגלת לעצמה שיגרת קורונה על שלל מגבלותיה, ומאידך גישת חוסר אונים נראית כמשתלטת על סדר היום.

הטבע האנושי מתמודד קל יותר כשהדרך לפתרון הבעיה בהירה ונהירה לו. ככל שהוא מגשש באפילה, ככל שאינו יכול להצביע על האור בקצה המנהרה, חששותיו גואים. כמובן שיהודי מאמין יודע שהכל מאיתו יתברך והמנהיג לבירה משגיח להיטיב עם בריותיו.

הטכנולוגיה הרפואית המתקדמת שמתהדרת בפינוח הגנום האנושי (בחלקו הקטן), המכשור הטכנולוגי ואלפי חברות הסטרטאפ הפועלים בתחום הרפואה, נעצרו במאה האחרונה בכל הקשור לאפידמיולוגיה. העולם יודע כה רבות בתחומי הרפואה וכה מעט על יורס המשבש את סדר יומנו. אם כי סביר להניח שהחיסון שנמצא על ידי כמה חברות יתברר כיעיל ובס"ד יקיץ את הקץ על יורס הקורונה שיהפוך להיות היסטוריה כמו יורסים רבים אחרים שאיימו על בריאות התושבים בעבר.

אני נתקל לא מעט בסימפטומים קשים של הווירוס. לאו דווקא של אלו החולים קשה, אלא של אלו המתהלכים בתחושה של פחד וחרדות. הגבולות סגורים. השווקים מאיימים לקרוס. ההוראות

דרקוניות. ואפילו יש כאלו הנדמה להם שבינם אינו מבצרם. אין ספק ההתמודדות אינה קלה, אך יחד עם זאת, חשוב מאוד להביט בפרספקטיבה רחבה ויראלית: רוב מוחלט של המאומתים יוצאים מחושלים ובריאים בס"ד והמספרים מדברים בעד עצמם.

השאלה עד מתי? - עולה מאליה. דומני שיהיה זה לא אחראי לנקוב בתחזיות של היום שאחרי. ברם, במקביל יש לדעת כי בכל רגע נתון טובי החוקרים והמומחים בעולם, ממשלות רבות ומיליארדים רבים מושקעים בניסיון לנצח את הווירוס.

משאבי הענק מושקעים בעיקר בחיסון, נגד ההידבקות והשליטה בווירוס לאחר הדבקה ולמנוע ממנו לגרום נזק למערכות הגוף - במקרה והוא הופך מוורילי לכזה שבאמצעות סופת ציטוקונים מבקש לחולל חלילה נזק בריאותי משמעותי.

בכל יום שעובר, הרפואה, מציעה, בחסדי השם, אפשרויות שונות, למנוע הידרדרות של המחלה, באותם אחוזים בהם היא תוקפת קשות את הגוף. גם בבתי חולים בישראל ישנם מומחים שלהם הצעות מעניינות ומרשימות - כשמטרת העל היא להצליח לשלוט בחולים קשים ולמנוע את המשך הידרדרותם

באמצעים שונים ועל ידי גילוי מוקדם של הדרדרות צפויה באמצעות בדיקות דם שונות. לצערי הדברים הללו יכלו היו להתקדם מהר יותר אלמלא הבירוקרטיה הטיפוסית. כמובן שקיימות אפשרויות נוספות לטיפול בחולים קשים כמו מכשירי האקמו ועוד.

הפרסומים הרבים סביב התנהלותו של הווירוס גורמים לא פעם לבלבול ולהעמקת החששות. בניגוד לפרסומים רבים אין עדות מדעית משמעותית לשובה של המחלה למי שנדבק בווירוס. גם הדיווחים על פגיעות מערכתיות שונות למחלימים רחוקים מאוד מלהיות מדויקים.

במקביל לשמירת ההוראות, דאגת היתר, לא רק שאינה מוסיפה אלא מזיקה. יש לשמור ולהקפיד על ריחוק חברתי ולעטות מסכות. אלו צעדים אפקטיביים וחשובים. הווירוסים היו מאז ומעולם. (אמנם רובם ככולם אינם אלימים כווירוס הקורונה) עצם הימצאותם ממחישה עד כמה קטנותו של האדם למול הבריאה. ולכן עלינו לנהוג כרצון הבורא יתברך ולהשתדל בחובת ההשתדלות עבורנו וקל וחומר בשל המחויבות לערבות ההדדית.

קטיעת שרשרת ההדבקה חשובה מבחינות רבות, ויחד עם זאת ככל שאמון הציבור בצעדי הממשלות יגדל יותר, המלחמה הקולקטיבית בווירוס תהיה יעילה יותר. ככל שהפוליטיזציה סביב הווירוס יהיה גדול יותר, כך הסבל האנושי יהיה ממושך יותר. לצערי, וככל שאני מתרשם משאלות רבות שמגיעות לשולחנה של 'עזרה למרפא', יש תחושה בחלק מהציבור ולפיה חלק מההוראות סותרות או פשרות פוליטיות של יריבות על סמכות.

גם האכיפה חייבת שתהיה הומוגנית ולא הטרוגנית. כלל שתהיה הומוגנית יותר, הציבור יהיה ממושמע יותר.

ברמה הפרקטית, על כל אחד בתחומי לתרום את חלקו לטובת המלחמה הכוללת בנגיף. ככל שמבחינה חברתית חוסנה של החברה יהיה מאוגד וחזק יותר, כך ההמתנה לחיסון ולכלל לכל פתרון אחר תהיה קלה יותר.

יחד כולנו, כל אחד ממקום מושבו, נישא תפילה כי יסור מעלינו כל גזירות קשות ורעות וכפי שאמרו צדיקי הדורות כי לאחר חמישה עשר באב ניתן לברך בתכלה שנה וקללותיה ותחל שנה וברכותיה ובספר החיים הברכה והשלום ניתב כולנו לחיים טובים ולשלום.

*הכותב הוא יו"ר ומייסד אגודת 'עזרא למרפא'

המקל והגזר

"באופן אישי למרות שהחלמתי והנשימה קשה עליי, אני הולך במסיכה למרות הקושי, יודע שחובתי להלל על כל נשימה ונשימה ומרגיש את זה בפועל ובחוש ממש. אבל כלפי הציבור, יש את הוראות הבריאות, ויודעים שזו החובה. הנה ראו, בגלל הקורונה מאוד קשה לפתוח את הישיבות. וזו תחושה קשה. גדולי ישראל אומרים מצד אחד לשמור על כל הוראות הבריאות, ובד בבד לשמור על החיזוק בתורה ובתפילה. אני אומר שזה כמו לשמור על המקל והגזר, יחד. על ידי התורה נכה את המחלה וננצחה שהרי 'תורה מגנא ומצל'א, אבל חייבים לשמור גם על הגזר, על הוראות שמירת המרחק בכל עת. אני רואה שזה באמת המדד של יראת שמים. אדם שמקפיד על מצוות קלה כבחמורה, מקפיד גם על נשמרתם.

"מרן הגרי"ג אדלשטיין אמר שאם נקפיד על כל הוראות הבריאות, ההקפדה עצמה היא זכות להינצל מהמחלה. כלומר, עצם הזהירות ב'ונשמרתם', ההשתדלות - היא הזכות. כמובן שיש קשיים ובכל זאת משתדלים.

"כשאני רואה את התוצאה של אי-השמירה, אני חש חובה להזהיר גדולים על הקטנים. השארתי מאחוריי 65 מאושפזים (היום לצערי יש כבר יותר) במחלקה, מתוכם למעלה מ-20 היו מורדמים, אנשים שלא יודעים מה יהיה עתידם, וזה אמור להיות תמרור אזהרה לכולנו, והתעוררות רוחנית לכולנו - גם אם הגל השני קשה וארוך וכבר 'נמאס' לכאורה לשמור על ההוראות. זו חובתנו וזה יציל חיים, כפשוטו.

"כמובן לסיום, אני מאוד מודה לכל מי שהתפלל עליי, והקב"ה יעזור וירחמנו, ויאמר לצרתינו די!".

גרעיניות ורקודות זו עם זו. לאט לאט הסכר נפרץ והמעגל מתרחב ומתרחב, עד שככלות חמש-עשר דקות בלבד, לא ניתן יותר לזהות כי פעם היו כאן חוגים ששמרו על ריחוק חברתי כמו שנדרש.

"ראיתי אנשים שלא ניגשו למעגלים - מחשש ומפחד מוצדקים בהחלט. ראיתי גם כאלה שרוקדים עם כפפות אבל אלה היו מעטים ממש. הכל נשכח בלהט השמחה. ואני עומד מהצד ולא יכול להבין את זה".

הדבקה פלאית

כשאני שואל את הרב כהן איפה נדבק? הוא מחייך. "האמת היא שאין לי באמת כל מושג", הוא מפתיע. כל הזמן הייתי עם מסיכה ושמרתי מרחק רב מאנשים. כששאלו אותי בתחקיר האפידמיולוגי מי צריך לדעת להיכנס לבידוד - אמרתי איפה התפללתי, אמרתי שאני מוסר שני שיעורים בדף היומי ונמצא בכולל - אך בכל המקומות הללו הייתי במרחק מאנשים וכל הזמן במסיכה. החוקרים עברו מקום למקום ובדקו גם עם אנשים, שאלו את האחראי הנוסף על הכולל, והתוצאה - לא הכנסתי אדם אחד לבידוד... כולם אמרו לי: 'דווקא אתה שכל-כך שמרתי, נדבקת?' אבל אני מאושר ששמרתי על ההוראות, ולא אמללתי אנשים בהכנסה לבידוד או שהייתי נושא אשמה על הדבקה של יהודים חלילה. כמובן שבני משפחתי נכנסו לבידוד. אבל מבחינתי, שלא הדבקתי אחרים - זה הנס של שמירת ההוראות.

"חשוב גם להבין, ברשת הכוללים שלנו (יששכר באוהליך. י"פ), רק אחרי חג השבועות פתחו את הכולל. תחילה, היו שיעורים וחברותות דרך הטלפון. רק לאחר מכן פתחו במרחקים ומסיכות, תוך תגבור אמצעי הגנה, רישום שמי ומדידת חום בכניסה. גם אם מישהו נדבק - אף אחד מהכולל לא נכנס לבידוד". ■

זלזלת? הדבקת!

אנחנו כל-כך מקפידים על 'בין אדם לחבירו',
שומרים על כבוד הזולת ונזהרים על רכושנו.
ומה עם בריאותו?

זכרו: מפרי הנחיות מזיקים לאחרים ומסכנים אותם!

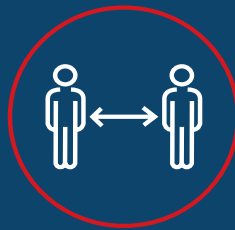
איך נבטיח שלא נסכן את חיי הזולת?

נמנעים
מהתקהלויות

מקפידים
על היגיינה

שומרים מרחק
2 מטר

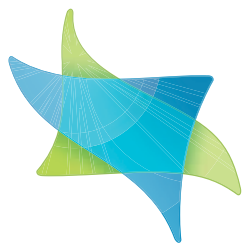

חובשים
מסיכה

בכל מקרה של חום ו/או תסמינים יש ליצור קשר עם רופא המשפחה

משרד
הבריאות
לחיים בריאים יותר

קו המידע-מטה ההסברה למגזר החרדי:

03-509-7000

היהלומים שב'כתר'

הם ניצבים בראש החנית במלחמה נגד אויב לא ידוע שאין עליו שום דו"חות מודיעין, כשהאמונה היא אכזר המגן שלהם • שניהם רופאים בכירים וותיקים שעומדים בראש מחלקות פנימיות בבתי חולים נחשבים • **ד"ר דרור דיקר (מרכז רבין) וד"ר אוריאל לוינגר (לניאדו)** בשיחת עומק נוגעת ללב, מכניסים אותנו לשדה הקרב המודרני במחלקות ה'קורונה' הסגורות שהם עומדים בראשם ונאבקים בהם מול הנגיף המתעתע • **"אנחנו נחוישים לנצח"**

יעקב פלינסקי

בחזית המאבק בנגיף הקורונה ניצבים אנשי הרפואה. הצוותים הרפואיים, לובשי החלוקים הלבנים והירוקים, עומדים בראש חוד החנית בקרב העקוב מול נגיף ה'קורונה' המתעתע. הם ניצבים, בשדות הקרב שבמחלקות הקורונה הסגורות, כדי להביס אותו. להציל חיים.

מחוץ למחלקות המבודדות, הרחק מהאנשים שמתמודדים עם תסמינים קשים, עולם כמעט כמנהגו נוהג. מבעד למסכות מתנהלת שגרת 'בין הזמנים' רגילה למדי. משפחות פוקדות בהמוניהן את אתרי הנופש, בחורי

ישיבות נוהרים למסלולים מפרכים וילדים משתכשכים בחופי הים. המציאות החדשה אינה עוצרת את החיים והם מותאמים למגבלות הסבילות, אם גם בדיעבד.

אבל בתוך השגרה הזו, למרות שמקומם הטבעי של רופאים ואחיות הוא בבתי החולים, מאחורי חליפות המיגון האימתניות עומדים לוחמים אמיתיים ואמיצים שניצבים בנחישות מול נגיף לא מוכר. המראות הקשים, העבודה המתמשכת מסביב לשעון, משפיעים גם על הרופאים המנוסים ביותר. גם הם מתמודדים עם תחושות קשות. מאחורי החליפות האטומות מסתתרים בני אדם שנחשפים למציאות המורכבת מדי יום. והיא בהחלט לא פשוטה.

כל אחד מהרופאים שמטפלים בחולי קורונה חווה סיטואציות טרגיות. הם נחשפו לאובדן, לתחושות של שכול, אבל גם לרגעים מעודדים ונוטעי תקווה. "אחד המטופלים במחלקה אצלנו היה אברך צעיר", מספר ד"ר אוריאל לוינגר, מנהל מחלקה פנימית במרכז הרפואי צאנז ע"ש לניאדו ומי שניהל את מחלקת הקורונה בביה"ח בהתפרצות הראשונה של הקורונה בישראל. "זה היה בתקופה של ערב פסח, ורעייתו הייתה באותו זמן במחלקת יולדות אחרי שבנם נולד. הוא היה בשלבי החלמה והתלבט היכן להעביר את ליל הסדר. הייתה לו אפשרות לחגוג את ליל הסדר במלונית קורונה בצורה שקטה, ואני סברתי שיהיה טוב יותר אם יחגוג את החג במחלקת הקורונה.

"כחרדי לחרדי נוגשתי אליו וביקשתי שיישאר במחלקה בחג. זה יכול לעשות טוב למחלקה. הוא התקשר לרב שלו כדי להיוועץ עמו, והוא אכן הורה לו להישאר במחלקה למען המאושפזים האחרים. ליל הסדר נחגג בכבוד בין כתלי המחלקה המבודדת, ובחול המועד אותו אברך השתחרר מבית החולים יום לפני הברית של בנו. זו דוגמה למקרה שמעניק לנו את הכוחות להישיר מבט למחלה הזאת, להילחם בה".

◀ טובים שברופאים

לד"ר דרור דיקר, מנהל מחלקה פנימית בבית חולים השרון ומנהל מחלקת הקורונה בו, יש לא מעט מקרים דומים שהוא נושא עמו משדה הקרב שמתנהל במחלקת הקורונה המתקדמת שהוא מנהל. "אושפזו אצלנו במחלקה זוג מבוגרים, שהבעל היה בן 82", הוא מספר. "הזוג שב מטיל בחו"ל היישר למחלקת הקורונה לאחר שזוהו אצלו תסמינים. בעוד האישה הצליחה להחלים ולהשתקם, במצבו של הגבר חלה הידרדרות והוא נזקק להנשמה. לא ידענו לקראת מה אנחנו הולכים. אחרי

טיפול מפרך, על אף גילו המתקדם, הצלחנו ברוך השם להציל את חייו והוא עבר לשיקום. המקרה הזה נתן לנו המון כוחות להתמודד. כצוות רפואי אנחנו מקבלים כוחות בעיקר מההצלחה בהצלת חיים".

לשני הרופאים, כל אחד בבית החולים בו הוא משמש כמנהל מחלקה, יש רזומה עשיר וניסיון רב שנים בטיפול בחולים. ד"ר דיקר, בוגר ישיבת נחלים, הוא רופא בבית חולים השרון כבר שלושה עשורים, כשמאחוריו הישגים רבים בתחום הרפואה. הוא עבר את כל הדרך המקצועית בביה"ח השרון, בו שימש אביו כמנהל בית החולים. "נולדתי בבי"ח השרון", הוא אומר, "הברית שלי התקיימה כאן, והמסלול המקצועי שלי נסלל בין כתלי בית החולים מאז הייתי נער צעיר".

מתוך שלושים שנות עבודתו כרופא, 16 שנים הוא משמש כמנהל מחלקה פנימית. במהלך השנים הוא קצר הצלחות רבות, וכיום הוא מכהן גם כנשיא הפדרציה האירופאית לרפואה פנימית המאגדת תחתיה כחמישים אלף רופאים. בכך, הוא הרופא הישראלי הראשון שהתמנה לתפקיד הזה. ד"ר דיקר, מעבר להיותו מומחה לרפואה פנימית, מתמקצע גם בגורמי סיכון למחלות לב וכלי דם בהתמקדות על השמנה וסכרת. עכשיו, עם התפרצות הקורונה, הוא מנהל את "המחלקה הפנימית קורונה" של בית החולים.

ד"ר אוריאל לוינגר, בוגר ישיבת מיר, הוא רופא במרכז הרפואי צאנז ע"ש לניאדו בנתניה כבר מספר שנים. כיום הוא מנהל מחלקה פנימית בבית החולים, ובגל הראשון ניהל את מחלקת הקורונה של בית החולים. ד"ר לוינגר גדל בבית חרדי, למד במוסדות נבחרים, וכשנתיים לאחר לימודיו בכולל פנה ללימודי רפואה. "ההחלטה להתחיל את הדרך בלימודי רפואה הייתה לא פשוטה", הוא משחזר, "אך היום אחרי דרך ארוכה אני כבר עמוק בתוך העולם הזה".

שני הרופאים הבכירים טיפלו באזרחים רבים – חלק מהם חרדים – במחלקות הקורונה אותן הם מנהלים. החוויות, כפי שהם מספרים, נעות בין מקרי אכזבה ואיבוד מטופלים לבין רגעים מעודדים ומלאי תקווה. "הטיפול בחולה קורונה", מסביר ד"ר לוינגר, "מתחיל בזה שנכנסים לחוסר ידיעה מוחלט. זו מחלה שלא מוכרת לנו. בגל הראשון ראינו את התמונות שזרמו לכאן מסין ומאיטליה, מוכות המגפה, ומשם מקבלים את המידע על גודל האסון. התוכן, חלקו לא בדוק, הופיע מכל הכיוונים עם לא מעט דברים שנגדו את ההיגיון שלנו. ככה נכנסנו לטפל באנשים".

לדבריו, השינוי הגדול הוא בכך שלא מכירים את האויב הקטן והחמקמק. "במחלות אחרות אנחנו יודעים תמיד את הכיוון שהולכים לבצע בטיפול. בקורונה זה לא עבד כך. לאורך הגל הראשון תהינו לעצמנו האם הטיפולים בכלל עוזרים ואיזה מהם יעילים? היום, בחסדי שמים, אנחנו קצת יותר חכמים בתהליך. יש כבר יכולת לזהות מראש סבירות למחלה קשה ולהתאמת טיפול נכון. אם קיימת סבירות למטופל להגיע למצב קשה, אנחנו מחויבים להקדים את הטיפול ולהפחית את הסיכון להחמרה. אנשים שמטופלים היום נכון מורידים משמעותית את הסיכון להחמרה".

דברים דומים אומר ד"ר דיקר. "אנחנו מייצרים רפואה חדשה, לומדים ומתמודדים עם טיפולים חדשים, משום שהמחלה עצמה חדשה ולא מוכרת. בתחילת ההתפרצות הראשונה, אי שם לפני פסח, לא ידענו כלום. היום אנחנו יודעים הרבה יותר טוב איך לטפל. על אף סימני השאלה הרבים שעדיין מרחפים ומחכים לתשובות, היום אנחנו יודעים יותר אודות ההדבקה. עד לפני זמן קצר לא ידענו להגדיר את הזמן המדויק של ההחלמה, אבל היום יודעים עד מתי אדם מדבק אחרים. זו גם הסיבה שקיצרו את הזמן של הבידוד לחולים".

הדבר הנוסף שהמערכת הרפואית למדה מהגל הראשון הוא החלוקה של המחלה לכמה רמות, אותן מכנה ד"ר דיקר כ"פאזות". "המחלה הזאת נחלקת לכמה דרכי ביטוי שונים בגוף. יש פאזה ויראלית קלה שדומה לשפעת, והיא כמו כל מחלה ויראלית אחרת שאנחנו מכירים. לחלק מהאנשים זה מתפתח למחלה מזן חדש שאינה מוכרת מספיק והיא פוגעת באיברים רבים בגוף. הפאזה

ד"ר אוריאל לוינגר:

"לקורונה יש השפעות נוספות מעבר לחום והתסמינים המוכרים. בעיקר בקרב מי שהיו חולים קשים ובינוניים, ניתן לראות שיש לה המשכיות. זו מחלה שהגוף מתמודד עמה הרבה מאד זמן, ולכן כל בתי הדין הורו שגם המחלימים הקשים לא יצומו בתשעה באב. לקראת יום כיפור, נצטרך לדון מחדש על החולים שהחלימו. אני לא מציע לאף אחד לשקול הידבקות"

השלישית היא פגיעת ריאות קשה. הבנו תוך כדי תנועה שהמחלה מופיעה בכמה דרכי התגלמות, ולכן גם הטיפול השתנה והוא מותאם לכך".

התפתחות נוספת שעבר עולם הרפואה בהתמודדות עם הנגיף היא באמצעי הטיפול. "הבנו שיש תרופות ואנחנו יודעים לומר מה עובד טוב יותר. אלה דברים שלא ידענו בגל הראשון, וכעת הם הולכים ומתבהרים. כמובן שעדיין אין תשובות ברורות, יש הרבה נעלמים, אבל כן יודעים לומר מה הטיפול הנכון. החששות והשאלות שכרגע התשובות עליהן פחות קיימות, נוגעות לפאזה הרביעית שהיא התסמינים שמופיעים גם לאחר ההחלמה".

לדברי ד"ר לוינגר בהחלט ניתן להצביע על כך שלמחלה יש המשכיות גם לאחר החלמה. "לקורונה יש השפעות נוספות מעבר לחום והתסמינים המוכרים. בעיקר בקרב מי שהיו חולים קשים ובינוניים, ניתן לראות שיש לה המשכיות. כל מיני תופעות ממשיכות ומתחדשות, ואפילו מגיעות פתאום. זו מחלה שהגוף מתמודד עמה הרבה מאד זמן, ולכן כל בתי הדין הורו שגם המחלימים הקשים לא יצומו בתשעה באב. לקראת יום כיפור, נצטרך לדון מחדש על החולים שהחלימו. מדובר במחלה שממשיכה לעבוד, ואני לא מציע לאף אחד לשקול הידבקות. זה משפיע לאורך זמן בצורה לא פשוטה, ובוודאי שאנו מחויבים לשמור על המבוגרים שבינינו שלא נאבד אותם חלילה. אנחנו רוצים להמשיך ליהנות מתורתם וחכמתם".

ד"ר דרור דיקר:

"העדויות מהמתרחש בעולם כולו גרמו לנו להיערך לקריסה של מערכת הבריאות שתתקשה להתמודד עם אלפי מונשמים. היום אנחנו יכולים להתמודד עם חולים קשים, אבל לא עם התשישות של הצוותים הרפואיים. מערכת הבריאות צריכה להיות במרכז קבלת ההחלטות כדי שהיא לא תקרוס מעייפות הצוות. היום הדאגה צריכה להיות לצוותים"

הרב בנימין פישר מורשתו של פוסק הדור זצ"ל

מלחמת המפרץ היא מלחמה שהתרחשה מ-2 באוגוסט 1990 ועד 28 בפברואר 1991. היא אופיינה בחשש גדול מהלא נודע, ובניסיונות של המערכות, ובראשן מערכת הביטחון, לספק אמצעים להתמודד עם אי הוודאות. החשש המרכזי היה מפני אפשרות של התקפה בנשק כימי או ביולוגי מה שכונה: "מלחמה לא קונבנציונאלית".

ברמת ההתמודדות היומיומית סיפקה מערכת הביטחון ערכות התגוננות מפני מתקפות כימיות, והטילה מגבלות על התקהלות ועל פעילויות חברתיות שונות, ע"מ לצמצם את הפגיעה בריכוזי אוכלוסין.

במידה רבה ובשינויים המחוייבים המצב והמגבלות דאג, מזכירים את אלו שאנו מתמודדים אתם בתקופת ה'קורונה'. כאז כן עתה, הספקנות הטבעית השוררת בציבור יצרה אִיים של התנגדות לקבלת הנחיות מגורמי הביטחון. הספקנות וההסתייגויות נעו על ציר מוכר החל מהטענה "זה לא יעזור", ועד ל"מרמים אותנו".

הקיצוניים הפליגו עוד יותר ואמרו שמטרת מסכות המגן היא לפגוע חלילה בזקנים (אז המליצו לגלח זקן לבטיחות מסכות האב"כ) של שלומי אמוני ישראל.

המקילים יותר טענו שזו אולי לא המטרה, אבל זאת תהיה התוצאה ויש להילחם בה כדין "ערקתא דמסאני" וכיוצא באלה טענות שההשתקפות שלהן מועלית עתה בהקשר של הקורונה.

כאילו קיימת מלחמה נגד תפילות ולימוד תורה.

הייתי אז צעיר, ורבן של כל בית ישראל מורי ורבי הגאון הגדול רבי שלמה זלמן אייערבך זצ"ל, עמו נהגתי להיוועץ על בסיס כמעט יומי, ביקשני באותה עת להביא את עמדתו בנושאים אלו.

הנחייתו העקרונית של הגרש"ז הייתה שההלכה מכתיבה את עצמה על המציאות, וכלליה המופשטים חלים על מציאות נתונה של הלכות פיקוח נפש, אך פיקוח נפש היא עובדה מציאותית. כשם שבמחלה, חומרת המחלה נקבעת ככלל ע"פ אבחנה רפואית, כך הגדרת סכנה מפני האויב או מפני מה שהאויב עשוי לעשות, מוכתבת ע"י המומחים לדבר.

כיוון שלנו אין הבנה בנושאים אלו, ובוודאי לא טובה יותר משל העוסקים בדבר שמומחיותם בכך, לכן אין

לנו אלא לקבל את קביעותיהם שלהם, ובראשונה: עטיית מסכה ושמירת מרחק.

וודאי במקום בו אין שום סיבה נגלית לעין להניח כי מרמים את הציבור או מפריזים שלא לצורך.

אם יש סכנה בהתקהלויות אז עם כל הצער החתונה תהיה בלי התקהלות. יהודי אינו מצטער על זה שהוא מקיים את מצוות בורא בזהירות מפיקוח נפש, כי היא מצות הבורא המובהקת.

כך הוא הורה גם לגבי הפסקה באמצע תפילת שמונה עשרה בהישמע האזעקה, וכך אפילו לגבי נושאים מסוימים שחייבו חילול שבת לשם פיקוח נפש.

"מורי ורבי הגרש"ז איירבך זצ"ל היה חד וברור לגבי הלכות ספק פיקוח נפש. הוא אמר לי שאין שום הבדל בין ספק פיקוח נפש, בגללו מותר ליחיד לחלל שבת, לבין ספק פיקוח נפש הקשור במלחמה על שניהם חל דין דומה. ההלכה מורה לנו כללי התנהגות ברורים בדיני ספקות". מקום בו ע"פ מיטב הידע הקיים פעילות מסוימת מהווה ספק פיקוח נפש, **הספק הופך לוודאי. במקרה זה** התורה מורה לנו להתנהג כאילו הפיקוח נפש הוא וודאי וללא כל ספק.

בסופו של יום התברר שלסאדם חוסיין לא היה נשק להשמדה המונית. האם אלו שנהגו ע"פ ספק פיקוח נפש טעו? **בודאי שלא! זה מהותו של דין הספק. אתה מניח שיש ספק, והתורה הקדושה מורה לך איך לנהוג במצב זה.**

מומחים לניהול סיכונים נוהגים לומר על מצבים מסוימים **אם יש ספק אין ספק**, בעיקר כשאנו רואים את מספר הנפטרים בארץ ובעולם היהודי רחמנא ליצול.

קטונתי מלדבר בשמו של רבי שלמה זלמן זצ"ל אבל ראשית כך הורה זקן בשעתו כאמור.

זאת ועוד. היות ונועצתי בו במאות ואלפי מקרים של ספק פיקוח נפש אני מרשה לעצמי לומר שהוא היה קובע בבירור שהשאלה אם יש פיקוח נפש ואיך לצמצם אותו היא שאלה השייכת למומחיות. ולכן יש להשאיר את הקביעה בעניין למומחים. **ההלכה אומרת שבדין פיקוח נפש יש לשמוע למומחים.** לכן היה ברור לי שכן יפסקו גדולי דורנו שליט"א כפי שאכן פסקו.

זה נכון בלוחמה כימית, ונכון לא פחות בלוחמה ביולוגית נגד וירוס הקורונה.

הכותב הוא יו"ר 'מגן לחולה'

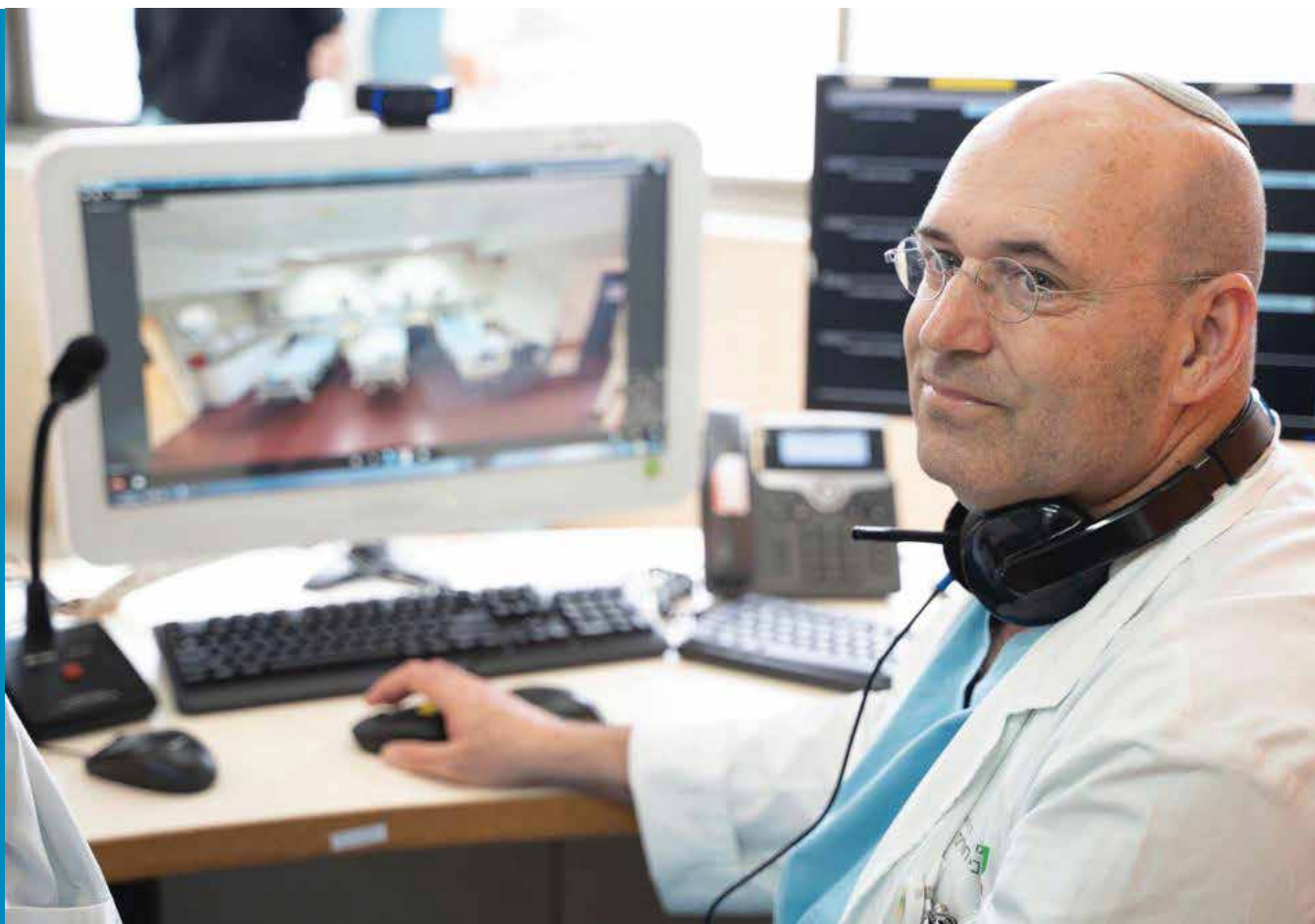
דר' אוריאל לוינגר:

"שאלתי את הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א מה לעשות עם הזקן שמפריע לאיטום המקסימלי? והוא השיב לי שאיני מחויב להוריד את הזקן. המשמעות היא שאיני מחויב אבל אם יש צורך אז אין מניעה מכך, וכך מצאתי את עצמי לראשונה מגיל עשרים בלי זקן כדי שאוכל לטפל בחולים בלי חשש. זו תחושה מוזרה, אבל אני יודע שעשיתי את הדבר הנכון. כעת, שהמיגון אפשרי גם עם זקן, הוא גדל בחזרה".

ד"ר דור דיקר:

"אימי נפטרה במהלך הגל הראשון. הרבנים הורו לי לא לשבת עליה שבעה כי הייתי בחזית המלחמה בנגיף. שבועיים ברצף נכחתי במחלקה. ההלוויה הייתה מצומצמת, וגם ה'שלושים' היו חוויה קשה מאד. חודש לאחר מכן, גם חמי נפטר. שניהם בלי קשר לקורונה. זה היה נטל לא פשוט הצלת חיי אדם באירוע כה דרמטי מילאה אותי באדרנלין לעשות את המוטל עלי".

של הרופאים איתנה. הם נחשפים להביס את הנגיף. להשיב מלחמה. לנצח. "אימי נפטרה במהלך הגל הראשון", מספר ד"ר דיקר. "הרבנים הורו לי לא לשבת עליה שבעה כי הייתי בחזית המלחמה בנגיף. שבועיים ברצף נכחתי במחלקה. ההלוויה הייתה מצומצמת, וגם ה'שלושים' היו חוויה קשה מאד. חודש לאחר מכן, גם חמי נפטר. שניהם בלי קשר לקורונה. זה היה נטל לא פשוט, אבל מה שהחזיק אותי היה האדרנלין מהטיפול בחולים. הצלת חיי אדם באירוע כה דרמטי מילאה אותי באדרנלין לעשות את המוטל עלי".

לאחר מכן, כשכבר התרגל למצב קבוע של אנרגיות, הגיעה גם נקודת הקושי. "כשהתרגלנו למצב קבוע של ערנות התחילה להגיע תחושת התשישות. במהלך הקרב לא חשים בכאב, וזה המצב שאנחנו שרויים בתוכו. כשיש חולים קשים ומורכבים המחלקה תמיד פעילה. אני לא יכול ללכת הביתה ולהחליט להדליק את האור למחרת. אנחנו כל הזמן בפעולה. האחריות אף פעם לא נפסקת. אז נכון שיש לנו מעמסה אדירה, אבל גם זכות ושליחות. אנחנו שליחי ציבור שכובד המשימה מונח על כתפיו. התחושה נעה כל הזמן בין הסיפוק מהשליחות לנשיאת העול הכבד".

הסיפור האישי של ד"ר לוינגר ממחיש היטב את המציאות החדשה של הרופאים. "הבנתי שנוכחות מוגברת במחלקת קורונה מצריכה אטימה מוחלטת ככל הניתן למניעת היחשפות לחולים", הוא אומר. "שאלתי את הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א מה לעשות עם הזקן שמפריע לאיטום המקסימלי, והוא השיב לי שאיני מחויב להוריד את הזקן. המשמעות היא שאיני מחויב אבל אם יש צורך אז אין מניעה מכך, וכך מצאתי את עצמי לראשונה מגיל עשרים בלי זקן כדי שאוכל לטפל בחולים בלי חשש. זו תחושה מוזרה, אבל אני יודע שעשיתי את הדבר הנכון. כעת, שהמיגון אפשרי גם עם זקן, הוא גדל בחזרה".

אבל חרף האתגרים והקשיים שמאפיינים את התקופה החריגה, הרופאים לא רואים תועלת בהפחדה מיותרת של הציבור. "ההפחדה היא עוול", אומר ד"ר דיקר. "גם כך העם נמצא בפוסט טראומה, ואין הצדקה בהפחדה מיותרת. התפקיד שלנו, הרופאים, הוא לתת תקווה. הווירוס יעבור, אין ווירוס שלא עובר בסוף. כמובן השאלה מה המחירים הבריאותיים והכלכליים שזה יגבה בדרך, אך אין ספק שנתגבר עליו. עם אומץ ואורך רוח אנחנו ננצח אותו. בפרק הזמן הנוכחי אנחנו זקוקים לתקווה, ועל כך אנו מתפללים מדי יום". ■

כרופא, אומר ד"ר לוינגר, "הוא העיניים שנשואות אליך ואתה למעשה לא יודע כלום. אין לך גם עם מי להתייעץ על כלום. אמנם מנהלי מחלקות הקורונה התאחדו כדי להככים אחד מהשני, אך אלה היו בעיקר הערכות".

ההיכרות המועטת עם המחלה מחלחלת גם לחולים. "ישנן תופעות של חולים בינוניים שיצאו מההגדרה הזאת ואז שבו אליה. כרופא ישנם חולים שאתה מנסה לשבת איתם ולתת תקווה, אבל אתה לא יכול לתת אותה כי אין לך שום מושג. מאידך, סימני השאלה הגדולים הוקטנו במהלך הזמן שעבר ויש כמה נקודות של אור. אחד החולים שהיו אצלי במחלקה, בחור חרדי, עורר סימנים של דיכאון. ראיתי שקשה לו עם הבדידות. התיישבתי לידו והתחלנו לדון בסוגיה הלכתית כבדה, והבחנתי שהוא מתעורר לחיים. הוא היה כבר כפסע לפני הנשמה, אבל הצליח להחלים והיום הוא עוזר לנו פה במחלקה".

האירועים האנושיים שמלווים את הרופאים שכולנו התרגלנו לראות כ'אדישים', יוצרים עבורם רגעים בלתי נשכחים של תקווה לצד אירועים כואבים של איבוד מטופלים. העדויות של הרופאים, מסירים את הלוט מעל הרגשות של האנשים שנדרשים להפגין שליטה כדי לגרום למטופלים להרגיש בטוחים. "אני חושב שהצוותים הרפואיים הגיעו לתשישות משמעותית", אומר ד"ר דיקר. "התובענות של חולי הקורונה, לצד העובדה שחם לצוותים בתוך החליפות וקשה להם לעבוד, יוצרים מציאות קשה מאד לרופאים".

לדבריו, בתחילת הגל הראשון היה חשש מקריסה של מערכת הבריאות, אולם כיום החשש שונה לחלוטין. "העדויות מהמתרחש בעולם כולו גרמו לנו להיערך לקריסה של מערכת הבריאות שתתקשה להתמודד עם אלפי מונשמים", הוא אומר. "היום אנחנו יכולים להתמודד עם חולים קשים, אבל לא עם התשישות של הצוותים הרפואיים. מערכת הבריאות צריכה להיות במרכז קבלת ההחלטות כדי שהיא לא תקרוס מעייפות הצוות. בניגוד לגל הראשון שחששנו מאלפי מונשמים, היום הדאגה צריכה להיות לצוותים".

נגיעות של אור

המשימה של הרופאים אינה פשוטה. הם חשופים לסכנה יותר מכל אחד אחר, האחריות על המטופלים מוטלת על כתפיהם והמציאות המורכבת ממילא הופכת לקשה שבעתיים. אך למרות המצב רווי האתגרים, רוחם

תסמינים שליליים

אחת התופעות החדשות שנגיף הקורונה נושא עמו, ובאמצעותה הוא מתעתע במערכת הרפואית הגלובלית, היא המחלימים שמגלים תסמינים גם לאחר שנמצאו שליליים לנגיף. "בקרוב חלק מהמחלימים, בעיקר אלה שהיו חולים קשים ובינוניים, אנחנו מקבלים דיווחים על המשך סימפטומים של קשיי נשימה, חולשה כללית, אובדן טעם והפרעות נפשיות", אומר ד"ר דיקר. "בנוסף לחולשה הפיזית מהנגיף עצמו, ההחלמה מלווה לעיתים גם בתסמונות פוסט טראומתיות. אנשים סגורים זמן רב עם חשש לחייהם, וזה בהחלט משפיע על המצב הנפשי. את העייפות הכרונית אנחנו מכירים ממחלות ויראליות אחרות, אבל הכן הנפשי כחות מוכר לנו כי לא התמודדנו עד היום עם חולים שנמצאים בתנאים של הגבלת חופש קיצונית".

ד"ר לוינגר מרחיב על ההתמודדות הנפשית שהיא חלק אינטגרלי מהמחלה החדשה. "אין ספק שהמחלה הזאת נושאת היבט משמעותי של בעיות נפשיות", הוא אומר. "אפילו אנשים שחלו באופן קל והם מאושפזים בבית, נאלצים לחיות בבדידות שיוצר לא מעט מתחים. חבר טוב שעמו אני נוהג ללמוד מדי יום חלה בקורונה ונדרש לבדידות בית. גם אחרי שהחלים, לקח לי הרבה זמן להצליח להוציא אותו בחזרה לשיעור. לקח לו זמן לחזור לחיים".

הסיבות לכך הן רבות. "החולים הקשים, אפילו אלה שנפטרו בסוף למרבה הצער והיינו צריכים ללוות אותם ברגעים הקשים ביותר, היו בודדים מאד. כמה שהצוותים הרפואיים נכנסים אליהם, הם לא באמת מכירים אותנו מבעד לחליפות המיגון. תמונה על החלוק לא מספיקה כדי להרגיש את האדם שניצב מולך. כדי לנסות להקל עליהם את הסבל החלטנו ב'לניאדו' להכניס את המשפחות פנימה, כל בן משפחה בנפרד עם מיגון מתאים, כך שהחולים יוכלו לפחות להיות בקרבת בני משפחתם. בנוסף, בנינו מערכת ייעודית למגזר החרדי שיוכלו לראות אחד את השני פנים אל פנים. המערכת מגיעה גם למיטת החולה כדי שיוכל לתקשר עם המשפחה הקרובה, וכך זה משנה מעט את הבדידות".

תשישות רפואית

מצוקה נוספת שהנגיף מביא מתייחסת לצוותים הרפואיים. "החלק הקשה ביותר ברמה האישית שלי

שרה פרדס

הכל התחיל בארוחת ערב שגרתית.

רובי ביקש את הסלט, ודודי נזכר בחתונה שהיתה אתמול, אליה הגיעו כל החברים מהישיבה בהרכב מלא. חיים העמיס גבינה לצלחת, ולפתע קרא שלומי בקול דרמטי: "הצילו, אני לא מרגיש שום טעם בקפה. אני חושב שנדבקתי".

את הבהלה שקמה סביב השולחן, והקיפה את כל חדר האוכל הישיבתי, קשה לתאר במילים. "בחורים נסו על נפשם, כאילו מדובר בפיגוע טרור. למרות שכולם היו צעירים, אף אחד לא חיפש הרפתקאות נוספות, שלושה שבועות לפני תום זמן קיץ שעבר בניסים בהצלחה גדולה. אבל אם כולם היו מבוהלים, אלי היה מבועת ממש. כמו כולם, הוא שמע שהקורונה לא מסוכנת לצעירים, לא היה לו חום והוא נשם כרגיל. אבל משום מה הוא חשש מאוד.

והוא לא ידע כמה שהוא צדק.

חלפו שבועיים.

אלי אובחן כנשא של הנגיף. מצבו היה קל, ומלבד חוש הטעם שאבד לו בשלב הראשון, וחוש הריח שאבד כבר למחרת, הוא לא חש תסמינים נוספים. הוא נשלח הביתה, אבל עוד בטרם דרכו רגליו על מפתן דלת בית הוריו, הוא הספיק להדביק עשרות בחורים מכל הישיבה, שסיימה את הזמן מוקדם מהצפוי, באקורד צורם למדי.

בשל גילם, רוב הבחורים עברו את המחלה באופן קל יחסית. אבל היו שניים שחשו ממש רע: הם השתעלו ללא הפסקה, חום גופם עלה והם חשו קשיי נשימה משמעותיים. אחרי שבועיים של סבל אמיתי הם אושפזו בבית החולים עד להחלמתם. אלא שגם כשהשתחררו, התברר להם שהם לא חזרו לעצמם לגמרי: הם היו חלשים מתמיד, תשושים ממש. הם התקשו ללמוד שעות ארוכות ומידי פעם חשו ש'נגמר להם האויר'. במרפאת מחלימי הקורונה בתל השומר, בה המשיכו את המעקב, נאמר להם שעדיין אין מספיק מחקרים על הנגיף, כך שלא ברור מתי תופעות הלוואי הללו ייעלמו.

אבל הגרוע מכל התרחש דווקא אצל אלי: הוא החלים, לא לפני שהדביק את כל בני המשפחה שלו. כולם החלימו, ב"ה מלבד סבתא שלו שהתגוררה בביתם שלדאבון לב לא הצליחה לשרוד. היא היטלטלה חודש בין חיים ומוות בבית החולים, עד לפטירתה.

לא משחק ילדים

לא מדובר במקרה בודד. החודשים האחרונים, על עשרות נדבקים, מציגים תמונת מצב זהה ועגומה: זה נכון שצעירים, בעיקר כאלו שאין להם מחלות רקע, מפתחים פחות תסמינים קשים, וברובם עוברים את המחלה בקלות יחסית, אבל עדיין מדובר בסבל נורא, ויש גם כאלו שמתדרדרים לסכנת חיים אמיתית.

למעשה, הגל השני שמתאפיין בעיקר בנדבקים צעירים (המבוגרים וקבוצות הסיכון למדו לשמור על עצמם) מציג מאות מאושפזים בבתי החולים, ומאות נפטרים למרבה

זה לא רק ענין של 'טעם'

הקורונה כבר לא מה שהתחלנו להכיר; צעירים, נדבקים וסובלים • חולשה, עייפות, אובדן של חוש הטעם והריח, קשיי נשימה לצד דיכאון וחרדות מלווים אותה ומותירים בנפגיעה עקבות • צעירים רבים שחלו בקורונה והיו במצב קל מספרים על התסמינים שלא חלפו, התחושה הכללית הרעה, קוצר הנשימה וקשיי ההחלמה במלוניות • וגם מחקרים בינלאומיים מוכיחים: נזקים קשים וארוכי טווח נגרמים גם לצעירים ולחולים הקלים וייתכן ויישארו לצמיתות

הכאב. אבל גם אלו שהחלימו ונפשם נותרה להם לשלל, עברו סבל בל יתואר.

"התחושה שלי היא כאילו אני נמצאת מתחת למים, ומתקשה לנשום", מספרת מיכל, צעירה בת 18 שנדבקה בנגיף. "הרגשתי שאין לי אוויר, פשוטו כמשמעו. נאבקתי על כל נשימה, בעיקר בלילה. השתעלתי בצורה מטורפת, והכי מפחיד היה שהתסמינים הללו הלכו והחריפו במשך מספר ימים. הסיטורציה ירדה בצורה מסוכנת והייתי על סף אשפוז".

"במשך חודש הרגשתי נורא", היא ממשיכה. "גם כשהבדיקות יצאו שליליות, עדיין המשכתי לסבול מקשיי נשימה, מתחושה כללית גרועה, ומחולשה איומה. עדיין, למרות שחלפו שלושה חודשים, מדי פעם אני משתנת מחוסר אוויר".

"אני כבר 11 יום עם הקורונה", סיפר גם איש התקשורת עמי מיימון לחבריו, לאחר שחלה לפני מספר שבועות. "זו זוועת עולם. לא נושם. משתעל כמו כלב. חום גבוה. כאבים כל הגוף. זה כמו שלוקחים חבל וחונקים אותי באופן קבוע.

"אין לי יום ואין לילה. אין תנוחה שאפשר לאמץ אותה. לעמוד, לשבת, לקום, לשכב, שום דבר לא עוזר. באופן אישי אני לא יודע ממי נדבקתי בכלל ומתי נדבקתי. הקפדתי כל הזמן ללכת עם מסיכה, וגם אחרי שפתחו את בתי הכנסת המשכתי להתפלל בחצר של הבניין, תוך שמירת מרחק. עד כדי כך נזהרתי ובכל זאת נדבקתי. זה לא צחוק.

"בתחילה לא היו לי תסמינים. קצת חום וזהו. התחלתי לצחוק על הקורונה, אבל אחרי שלושה ימים חשתי שאני ב'נחיתת אונס'. חום גבוה, קוצר נשימה. כאילו לוקחים חבל וקושרים לי על הצוואר. לא יכולתי להגיב או לעשות משהו. נפלתי למיטה מרוסקת, מותש לחלוטין".

"כל האמצעים למיניהם, לא יודעים על מה הם מדברים. אנשים צריכים להבין שזה לא צחוק, יש קורונה! תפסיקו לקרוא לזה 'שקר', תשמרו על עצמכם. כחולה שעבר סבל נוראי, אני יודע מה אני אומר", כתב עמי מיימון.

גם בלי לזלזל בסבלם של החולים, המציאות מוכיחה שהקורונה יכולה לדרדר צעירים ובריאים לסכנת חיים

ממשית. זה מה שקרה לצעיר בן 20 שאושפז בבית החולים אסותא אשדוד, כשמצבו קשה מאוד, לאחר שנגיף הקורונה פגע בו, וגרם לנזקים בריאות ובכליות.

תפילות רבות נישאו לרפואתו השלימה, ולאחר שבועיים בהם היה מורדם ומונשם, הוא התגבר על הנגיף: בדיקת הקורונה יצאה שלילית, החולה שב להכרה מלאה והחל לנשום בכוחות עצמו.

ד"ר עמי מאיו, מנהל מחלקת טיפול נמרץ בבית החולים אמר כי "החולה הראה מהלך ארוך ומפותל של מחלת הקורונה עם נזקים ריאתיים וכליתיים קשים. הוא שב לאיתנו בהדרגה, וניצב כעת בפיתחו של השלב השיקומי של מחלתו".

השלב השיקומי, למי שלא יודע ולא ידע, אורך אף הוא שבועות ארוכים. הוא כולל חזרה לחיים של מערכות הנשימה, השלד, הבליעה והעיכול. מדובר בתרגול אינטנסיבי של פעולות יומיומיות פשוטות, שבוצעו לפני ההידבקות ללא שימת לב מיוחדת ולאחר המחלה יש צורך במאמצי על מרובים כדי לבצע אותם בצורה טובה.

פגיעה רב מערכתית

מרכז המידע והידע הלאומי למערכה בקורונה של הכנסת פרסם מסקנות מסקירת מחקרים שנערכו בעולם על מצבם של חולי קורונה שהחלימו. על פי ממצאי הדו"ח המתפרסם על 35 עמודים, נמצאו בעולם דיווחים על שורת סיבוכים ונכויות מתמשכים המופיעים במחלימים מהמחלה, ללא קשר לאופי שבה חוו אותה בפועל. על פי המחקר גם צעירים או אנשים שסבלו ממחלה קלה עשויים לסבול מסיבוכים שונים בעתיד. זאת, בדומה למחלימים מנגיפי קורונה אחרים כדוגמת ה-SARS וה-MERS, שסבלו בחלקם מנזקים גופניים ארוכי טווח ואף תמידיים.

מרבית הסיבוכים הידועים שדווחו בדו"ח סובבים סביב מערכת העצבים, וביניהם תתרנות (אובדן חוש הריח) ממושכת, ירידה בשמיעה, עייפות וחולשה כרוניות, קושי בריכוז, פגיעה לבבית, נזק ריאתי וקשיי נשימה מתמשכים, סיבוכים הנובעים מקרישיות יתר (כגון שבץ מוחי), סיבוכים הורמונליים (כגון סוכרת) ואף סיבוכים פסיכיאטריים. בילדים נמצאו הפרעות אימונולוגיות, בהן הגוף תוקף את עצמו עד שכל המערכות קורסות.

מלבד מחקרים עכשוויים, הובא בדו"ח גם מידע קיים ממגפות ה-SARS ב-2003 וה-MERS ב-2012, נגיפים דומים ממשפחת הקורונה. המידע על החולים שהחלימו משני הנגיפים הללו מצביע כי החלמה מלאה עשויה לארוך מספר שנים, וכי נזקי המחלה עשויים להישאר לצמיתות.

כך למשל, מחברי הדו"ח מצטטים מחקר שנערך על 55 חולי SARS בהונג-קונג שגילם הממוצע היה 44. שנתיים לאחר ההחלמה מהמחלה, מחצית מהם סבלו מכושר גופני נמוך יותר ביחס לאלו שלא חלו, ורק 78% מהחולים הצליחו לשוב לעבודה לאחר שנה מההחלמה. במחקר נוסף מהונג-קונג, התגלה כי 40% מהמחלימים מ-SARS סבלו מתסמונת העייפות הכרונית שלוש שנים וחצי לאחר ההחלמה.

הסיבוכים ארוכי הטווח, נכתב בדו"ח, עשויים לנבוע ישירות מנזק הקשור לפגיעת הנגיף במערכות כגון הכליות, הלב והדם, או מערכת העצבים. על פי רוב המחקרים קשה עדיין לאבחן את האוכלוסיות הנמצאות בסיכון לסיבוכים אלו, אך נכתב כי גם קבוצות שנחשבות כבעלות סיכון נמוך למחלה קשה (כדוגמת ילדים וצעירים), עלולות לסבול מהשלכות ארוכות טווח של המחלה. כך לדוגמה, ציינו עורכי הדו"ח כי בצעירים שחלו נצפו פגיעות גפיים וכן הפרעות חיסוניות שונות דוגמת סוכרת, שעשויות לנבוע מערער יתר של המערכת החיסונית.

פגיעה נוספת ומתמשכת בחולים, היא אובדן חמור של מסת שריר שהתוצאה שלה היא חולשה זמן רב לאחר ההחלמה. זוהי מסקנת מחקר שבוצע בסין והובא כדוגמה בדו"ח, התגלה כי 11% ממחלימי הקורונה סבלו מפגיעה בשרירים.

במחקר, בו נסקרו התסמינים המתמשכים בקרב חולי הקורונה, נמצא כי בקרב 20% מתוך 143 מחלימי קורונה דווחו כאבי מפרקים גם חודשיים אחרי החלמה מהמחלה.

מערכת נוספת שכמובן סופגת פגיעה קשה במהלך המחלה הינה מערכת הנשימה. הדו"ח מגלה כי קיימים מספר דיווחים אודות הצטלקויות (פברוזיס) של רקמת הריאה בקרב חולי קורונה שהחלימו, המתבטאות בתחושת צריבה ושיעול יבש אצל החולים – יותר מ-7 שבועות לאחר ההחלמה.

במחקרי עבר על חולים שחלו ב-SARS ו-MERS, התגלה כי כשליש מהחולים סבלו מירידה קבועה בנפחי הריאה. מחברי הדו"ח טוענים שייתכן כי במקרה של נגיף הקורונה, הנזק יהיה אף חמור יותר כיוון שהנגיף גורם לנזק ריאתי דו צדדי, בעוד שב-SARS וב-MERS הדלקת היתר בדרך כלל חד צדדית.

מחקר נוסף שנערך בוואן וכלל חולי קורונה במצב בינוני ומטה בגילאים צעירים יחסית הראה כי 40% ממשיכים לסבול מנזקים לריאתיהם למעלה מ-3 שבועות לאחר השחרור מבית החולים.

גם הרב מעוז פורת, תושב בני ברק ובעבר מנהל האשכול החרדי במחוז דן פ"ת של קופ"ח כללית, חלה בקורונה. אבל הסבל שלו לא התבטא רק בקשיי נשימה. הוא היה בין חיים ומוות, מונשם ומורדם במשך שבועיים. גם אחרי שהתעורר, עברה עליו תקופת החלמה לא פשוטה: כשהוא מרותק לכיסא גלגלים, הועבר הרב פורת לבית החולים השיקומי רעות. רק בתום טיפול שיקומי אינטנסיבי – הוא שוחרר לביתו.

לעומתם, היו גם צעירים שלא הצליחו לשרוד: זה היה הסיפור עם מאיר אסולין מכפר סבא, צעיר בן 26 שהיה בריא לחלוטין לפני שחלה בקורונה. הוא היה במצב קשה, הורדם והונשם, אבל גופו לא שרד את המחלה.

שיקום לא פשוט

חשוב לציין כי לא רק חולים שקיבלו את המחלה באופן קשה הסתבכו. צעירים רבים שנדבקו בקורונה ועברו את המחלה ללא תסמינים מיוחדים מדווחים שחוש הטעם והריח שלהם הלך לבלי שוב. אחרים דיווחו על נשירת שיער משמעותית שהחלה לאחר שחשו בתסמינים הראשונים של המחלה. רופאים שעקבו אחרי מטופלים שהחלימו מסבירים שמקור התופעה בסטרס גבוה. במצב בו הגוף נמצא במאבק, כשהגוף נמצא בסטרס, הוא מסית את האנרגיה למקומות חיוניים יותר מצמיחת שיער. המצב הזה נמשך לרוב כחצי שנה, תקופה בה החולים יכולים לאבד כמחצית משערם, אף אחד לא מבטיח להם שהשיער יתחיל לצמוח.

"אנחנו אומרים לחולים שהם יכולים לצפות לראות הטבה בתוך 3-6 חודשים, אבל הבחנו שעבור חולי קורונה, הכלל הזה לא ממש חל", אומר ד"ר פאביני, רופא אמריקני שבדק את התופעה. "במקרה של נגיף הקורונה ישנו תמיד איזשהו נעלם, שנובע מכך שאנחנו עדיין לא מכירים מספיק את המחלה הזאת".

"יש אנשים שחולים ב-Covid-19 למשך תקופה מאוד ממושכת. במקרים האלה זה מאוד קשה לומר להם מתי הם יכולים לצפות שהשיער שלהם יחזור לצמוח", אמר פאביני. "סבלנות היא הדבר החשוב ביותר במקרים האלה", הוסיף.

פרופ' רפי חרותי, ראש חטיבת השיקום בבית החולים רעות מסביר כי הרדמה והנשמה ממושכת הם מצבים שמאוד מתישים את מערכות הגוף. עבודת השיקום מתמקדת בחיזוק מערכת הנשימה, סיבולת לב הריאה וחיזוק מערכת שריר השלד כדי להחזיר את המטופל לתפקוד שלם ומלא.

ואם לא די בכך, מחקר שהתבצע במכון הריאות של שערי צדק בדק חולים במצבים שונים קלים, בינוניים וגם חולים שהיו במצב קשה. מתוצאות המחקר עולה כי כ-50% מהמחלימים שנבדקו עד כה סובלים מתסמינים ללא קשר בהכרח לחומרת המחלה.

במחקר נמצא כי גם לחולי קורונה קלים, עלול להיווצר נזק ריאתי לטווח ארוך ולעומתם חולים שהיו במצב קשה, לא בהכרח מדווחים על קשיים או תחושה קשה.

"אצל רוב הנבדקים נמצאו תסמינים של חולשה כללית, שיעול ואו קוצר נשימה, הפרעה חסימתית וחשד ליתר לחץ דם ריאתי. כלל החולים ייבדקו שוב חצי שנה לאחר הבדיקה הראשונית, על מנת להבין את ההשפעה ארוכת הטווח.

המלוניות: לא חמשה כוכבים

מלבד הסיכון הבריאותי הרב והנזקים לטווח רחוק, סובלים חולי הקורונה ממגוון עצום של קשיים עד להחלמתם.

"בתחילה, כשפינו אותי למלונית, חשבתי שהרווחתי חופשה בחינם", מספר אבי סלומון, בחור ישיבה שפונה עם קבוצה מחבריו למלונית. "היינו בשמיים ממש. גם נופש בבית מלון, וביחד עם כל החברים. כולנו חולים, ובשונה מכל הציבור אנחנו חופשיים. אין צורך במסכות או בהגבלות, אפשר לקיים מסיבות וזיציים לתוך הלילה, ליהנות משלל הפינוקים ששולחים לנו אנשים טובים, ולנצל את התקופה לחופשה בלתי צפויה". אבל עד מהרה התבררה החופשה שלהם כמשהו שהיינו שמחים לוותר עליו.

אתי, תושבת ביתר עילית ששהתה עם כל בני המשפחה במלון כינר, היתה דווקא מרוצה מהשירות, "אם בגל הראשון שמעתי שהמלוניות

הרב יוסי ערבליך כשיש ספק אין ספק!

חוסר האמון של הציבור בהחלטות הממשלה יצר מצב חסר תקדים, שבו אנשים מוכנים לסכן את עצמם ואת סביבתם כאקט של מחאה.

על פניו, מדובר בהתנהגות הנוגדת את הטבע האנושי. גם אלו שמנהלים ביום-יום אורח חיים שאיננו כולל הקפדה על תזונה דלת נתרן וסוכרים, או מי שמעשנים בשרשרת, עושים זאת להנאתם ולא מתוך זעם כלשהו על הזולת.

אז, מה יש בה בקורונה, שמוציאה מאנשים תכונות ואמוציות משונות?

מאז פרוץ הנגיף, נשאלתי פעמים אין ספור האם הוא מסוכן 'עד-כדי-כך'? יש עדויות רבות המצביעות על התנהגות פתלתלה ומתעתעת של הוירוס, ומאידך כולנו מכירים חולים רבים שהחלימו ושבנו לעצמם. הנגיף צעיר, והמחקרים בהתהוות, העדויות מגוונות ובסיטואציות כאלו הספרות הרפואית נזהרת ונוהגת להגדיר את ההערכות כחוסר ודאות, וכשלא יודעים - נזהרים.

אין אדם שפוי, שיחוש צמא וילגום מכוס מים שהם בסבירות גבוהה בסדר אך ישנו ולו אחוז בודד של ספק האם המים רעילים. אם כך מנין שואבים אותם גיבורים בעיני עצמם את התעוזה לקחת סיכון להדבק בנגיף הערמומי ואולי להדביק אחרים?

בימים בהם החל דועך הגל הראשון, פרסמתי מאמר ובו התרעתי מפני הלחץ שהפעיל הציבור על מקבלי ההחלטות להקל בהנחיות. "גל שני הוא עובדה מוגמרת", כתבתי שם נוכח הפרת ההנחיות והתרופפות המשמעת. בסתר ליבי קיוויתי שבבואתי לא תתגשם והתחזית האפוקליפטית תישכח מלב הקוראים.

היום, אנו משלמים מחיר כבד על כך.

האם למדנו משהו? מסתבר שלא. אם יהודי שומר תורה ומצוות מבטא את הכעס שלו על אפלייה בכמות המתקהלים בין בית כנסת למסעדה, או בין חתונה להפגנה, והוא עושה זאת באמצעות הסרת מסכה או השתתפות בהתקהלות אסורה, אזי לא למדנו דבר ואנו במסלול המהיר לגל שלישי שיתרחש בעיצומו של החורף - גל תחלואה מ'קורונה' שיצטרף לתחלואה בשפעת העונתית.

'ונשמרתם מאוד לנפשותיכם' צוותה התורה. גם לשיטת המתחכמים שהקורונה היא 'רק' ספק מסוכנת, הרי שספיקא דאורייתא לחומרא.

בריאות איננה משחק ילדים. לא משחקים בספקות, וכשיש ספק - אין ספק, נזהרים, נשמרים, ומקפידים.

הכותב הוא יו"ר הארגון הרפואי 'למענכם'

**אין אדם שפוי,
שיחוש צמא
וילגום מכוס
מים שהם
בסבירות גבוהה
בסדר אך ישנו
ולו אחוז בודד
של ספק האם
המים רעילים.
אז מנין שואבים
אותם גיבורים
בעיני עצמם את
התעוזה לקחת
סיכון להדבק
בנגיף הערמומי
ואולי להדביק
אחרים?**

ספרנו את הדקות, אבל בקופת חולים היו עסוקים כל כך, שלא התפנו לבדוק את החולים. היה להם דחוף יותר לקטוע את שרשראות ההדבקה, ואנחנו היינו בעדיפות שנייה. למעשה, היינו בעדיפות שלישית כי החולים שהיו בבית היו יותר דחופים מאיתנו. אנחנו לא סיכנו אף אחד. רק לאחר חודש שלם הותר לנו לשוב הביתה סוף סוף".

העיכוב בבדיקות גרם למנחם מנדל, חסיד חב"ד ששב לפני פסח מניו יורק וחלה מקורונה, להחמיץ את ליל הסדר המשפחתי. "היינו קבוצה של בחורים שהגענו ל'פרימה פלאס' בתחילת הגל הראשון. היינו הקבוצה הראשונה בארץ שהגיעה למלונית, בתחילה ל'דן' בתל אביב אבל אחרי שעסקנים התערבו וביקשו מלון חרדי, העבירו אותנו לירושלים.

זה היה כמה ימים לפני פסח. התחננתי לקופת החולים שיבואו לבדוק אותנו כדי שאם נצא שליליים נוכל לשוב הביתה לליל

איש התקשורת עמי מיימון

היו זועה, בחודש תמוז, בה אנחנו חלינו, המצב היה מצוין. האוכל היה טוב, היו מכוונות כביסה. אבל השיעמום אכל אותנו. בתחילה מתלהבים מבית המלון, אבל אחרי יומיים כבר

נזקים פסיכולוגיים ונפשיים

לצד נזקים פיזיולוגיים כתוצאה מהמחלה ההשפעות הפסיכיאטריות וההתנהגותיות שנגזרות הן מתחלואה בנגיף הקורונה והן מתחלואה בנגיפי ה-SARS וה-MERS, אינן קלות. מחקר שבוצע 4 שנים אחרי מגפת ה-SARS בהונג קונג, הראה כי 40% מ-233 מהמחלימים סבלו מהפרעות פסיכיאטריות פעילות שכללו הזיות, בלבול, חרדות ומצבים שחייבו אשפוז ותרופות חזקות. חלקם אושפזו במחלקות סגורות (!!) 27% מהם סבלו מתסמונת העייפות הכרונית - תופעות אלה, נכתב בדו"ח, נצפות גם אצל מחלימים ממחלת הקורונה הנוכחית.

בדו"ח של מרכז המידע והידע הלאומי למערכה בקורונה של הכנסת, העוסק גם בהיבט זה נכתב כי ייתכן שהמחלימים מקורונה עלולים לסבול מתופעות נפשיות ומנטליות נוספות העשויות להיגרם הן ישירות מפגיעת הנגיף והן כתוצאה מההנשמה הממושכת, הכוללות פגיעה ביכולת הריכוז, הקשב והזיכרון.

לדברי מחברי הדו"ח, ההמלצה העולה מהמחקרים שנסקרו היא כי יש לפעול לצמצום ההידבקות בקרב כלל שכבות הגילאים, לרבות בקרב צעירים בריאים, עד שההשלכות יובנו כהלכה.

"הדו"ח מהווה נורה אדומה עבור מקבלי ההחלטות", אומר ד"ר זאב פלדמן, יו"ר ארגון רופאי המדינה, מנהל היחידה לנוירוכירורגית ילדים בשיבא, וסגן יו"ר ההסתדרות הרפואית. "מבחן מספר החולים הקשים והמונשמים מטעה, ואינו מדד ההתייחסות היחיד. העומס על מערכת הבריאות נופל לא רק על בתי החולים, אלא גם על קופות החולים. זאת בנוסף לטיפול בחולים הכרוניים החדשים כתוצאה מנגיף הקורונה".

הסדר, אבל לא התאפשר לי בכלל לתפוס אותם טלפונית. הכאוס היה נורא, כך שאת ליל הסדר ביליתי במלון, רחוק מהמשפחה הגרעינית. היה לי קשה, אבל ההורים שלי לקחו את זה ממש ללב".

יהודה, בחור חסידי ששהה אף הוא במלונית, מדבר על הנזק הרוחני, שהותירה בו השהות הזו, לדבריו, נזקים ארוכי טווח. "הייתי בין הקבוצות הראשונות. השתדלתי לשמור על עצמי בכל הכח, אבל זה היה קשה מאוד. היתה אווירה פתוחה שלא התאימה לצורת החיים שלנו בשיבה ובבית. למדתי מצעירים אחרים מושגים שמעולם לא שמעתי עליהם. לא היה בהם משהו שלילי חלילה, אבל זה לא העולם שלי. השבתות היו סבל אמיתי לבחור שהיה רגיל לשולחנות שבת מסוג שונה לגמרי ממה שהיה במלון. המשפחה שלי לא הורשתה להתקרב למקום, כך שגם לא יכולתי לקבל משהו מהבית. בקיצור התקופה הזו זכורה לי כאחת מהטראומות הקשות ביותר של המחלה". ■

מתרגלים. לא יכולנו לצאת החוצה, ותחושת הכלא התחילה להעיק. לא היו מה לעשות, והילדים פשוט טיפסו על הקירות".

לדבריה, הקושי הגדול שלהם היה להמתין לתוצאות הבדיקות. "אחרי חודש, פשוט

הרב מעוז פורת

בין הזמנים

הנה דבר שאמר לי פעם מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל: "בין הזמנים איננו דבר טוב ולא דבר רע. בין הזמנים הוא קופסה ריקה. שום דבר בקופסה אינו מובן מאליו. מה נכניס בקופסא תלוי ברצון הנפש של כל יחיד! ■ תקופת הקורונה שהחשיכה עיניהם של ישראל, רופפה את מסגרות הישיבה, וכפתה סוג של ימי-כגרא בלב הזמן - מבטאת את התפיסה שמתבטאת בכל 'בין הזמנים': להציב אותנו מול עצמנו ואישיותנו ■ הרהורים

הרב יעקב ב. פרידמן

בזריחה, מול חופי סינגורוס

השמש שולחת נגיעות ראשונות של אור אל מפרץ סינגורוס, מהחופים הקסומים בצפון האיסלמי של קפריסין, וצובעת בצבעים מהפנטים את סלעי הכורכר. השעה חמש ושלושים בבוקר, אנחנו ישובים קבוצת תלמידים מ'מדרגת האדם', ועושים 'בדידות' כמנהג נובהרדוק.

"תגיד לי", מתחנן שלומי, "תגיד עוד יסוד... באמונה ומחשבה... בהלכה. תגיד 'חקירה', יסוד... משהו! תחיה אותי..."

לחץ אמתי מפזז בעיניו. הגלים מתנפצים אל הסלעים המרהיבים. הרגליים שלנו טובלות בעשרות אגמיות זעירות, סגלגלות, שהמפרץ הזעיר יוצר. טוהר גדול מציף את ליבנו. רק שלושתנו, והדממה הסמיכה, וסלעי-הבזלת המפוסלים, וההמיה בלבבות.

פתאום אני שומע מתוך האפילה קול נהי דק, והקול רווי ייסורים ואושר באותן רמות-איכות. זהו קולו של גדי, בחור עם תסיסה, שעד לפני שעתיים בילה במשחק סנוקר. בבית-הקפה של אחמד במרכז העיירה אסנטפה:

"מכונת כביסה אני צריך, אבא'ה... אני מלוכלך כל כך... תכניס אותי למכונת הכביסה שלך..."

עד לפני חודשיים חרק האופנוע של גדי בעיצומה של שבת בכביש בר אילן. היום, מול חופי סינגורוס הוא חוזר בעיניים מצועפות פעם אחר פעם אחר פעם, על מילות התפילה:

'יְתֵן פָּנּוּ, יְתֵן פָּנּוּ,

יִיבֶר טוֹב לְעַבְדֶּךָ - - -'

אתמול חי גדי במחוזות שלא ידעו

לדבר אל נשמתו. אתמול שאג האופנוע שלו - תעזרו לי! היום, בממלכתו של רבי אברהם הוא לא זקוק לאופנוע מאיים כדי לספר לעולם שהוא זקוק לעזרה.

כתפיים רוטטות ודמעות הזדככות שוטפות את קדרות הלילה:

"אבא, מים לא יעזרו לי... מכונת כביסה אני צריך... נהר של טהרה..."

בוססתי בין השוניות, והשחר המציף את הים. מעדתי ונפצתי, איבדתי בסלעים את כובעי והרסתי את חליפתי. ולמרות זאת צרוב המפגש ההוא בזכרוני באהבה גדולה.

לכנות בעשר אצבעות בצפון האיסלמי של קפריסין

רבי אברהם, אימפריה של איש יחיד. בקרתי אותו ובת-אישו בקפריסין, בישיבה לנוער במצוקה שהקים בעשר אצבעות מדממות. הוא תולש אותם בבת אחת, בעזות, מיוון הטומאה.

כשהגעתי לאי, נראה ר' אברהם חולה מאד. אנגינה חריפה תקפה אותו, הוא להט מחום, ועם החום והאנגינה טס רק אתמול לקפריסין להימצא עם חניכיו בשבת וחג שבועות.

עד היכן מסירות נפש? תהיתי.

רבי אברהם עוצם את עיניו בדבקות.

"אסור לי", לחש, "אין לי פריבילגיה להיות חולה. בלעדיו לא יהיה כאן כלום. קהילות וישיבות במרכזי תורה נסמכות על מסורות יצוקות, על אווירה ומשעולים שאחרים כבשו עבורם. אני מחזיק לבד את המפתחות לנפש הנערים. הם מיטלטלים בין העולמות בצפון הנידח של האי... כל יום אני מקים כאן מחדש את חומות היהדות, וסדרי ישיבה. בעשר אצבעותיי... אין כאן מערכת שבונה קיום רוחני. אם אכריז על מחלה - הכול יתרסק".

"זה עול נורא!" אמרתי בחרדת קודש.

"זו זכות נפלאה!", הוא מתקן במאור פנים.

מהי שעת מבחן של בן ישיבה?

החובה הקדושה הזו - הזכות הנפלאה - להיות אחראי בעצמך בלבד על כל היישות הרוחנית, רק אתה וההשראה שספגת; הזכות לבנות רוחניות ממסד עד טפחות, סדרי יום, לימודים

ושיעורים; להחזיק בעשר אצבעות את צורת היהודי שלך, להפסיק להיות סמוך על שולחנם הרוחני של אחרים – זו מהותו של 'בין הזמנים'.

כל ימות השנה נָע בחור ישיבה לאורך משעולים שכבשו עבורו אחרים; לקצב תזמורת שאחרים מנגנים למענו. הישיבה מעצבת לו סדרי לימוד; מלהיבה את לבו לתורה, גוערת, מחזקת, מעירה בבקרים... וגם אם הוא עצמו נענה לחיזוק ולגערה – אין זה מעשה הבוקע מאישיות.

'בין הזמנים' היא שעת בנייה של צורת בן ישיבה. הוא מציב סוף סוף את הנער מול עצמו! בימים בהם הישיבה אינה מכתיבה סדר יום - מועצם כוח הבחירה של התלמיד. דווקא כששיכרון הדרור פושט באוויר, עם מליחות הגלים והטיולים – זו שעתו של בן ישיבה לבנות במו ידיו מהות רוחנית.

הנה דבר שאמר לי פעם מרן הגרש"ז אויערבאך:

"בין הזמנים", אמר, "איננו דבר טוב ולא דבר רע. בין הזמנים הוא קופסה ריקה. שום דבר בקופסה אינו מובן מאליו. מה נכניס בקופסת תלוי ברצון הנפש של כל יחיד!".

להחזיר את הרע לבית הכלא

כשנשאל אחד מגדולי הדור לדעתו על פעולות קיצוניות של תנועה מסוימת, אמר כך:

"הם עשו דבר נורא: הם שחררו באופן מוצהר את ייצר הרע של השנאה והנקמה מכלאו. הם הפכו את שחרור-הרסנים למשנה סדורה..."

הסכנה הזו של שחרור מסודר של הרע, פורצת בכל חדותה ב'בין הזמנים'. יש הרואים ב'בין הזמנים' תקופה רשמית של פריקת עול. פתיחת בית הכלא ליצרי ההשחתה. ב'בין הזמנים' עלול בחור לאבד את השליטה על נכסי הדעת.

ולכן יותר מכל תקופה מהווה 'בין הזמנים' תקופה הרת סיכויים וסיכונים. הכרתי בני תורה מופלגים שידעו לנפוש! גם הם ירדו לשפת הים, לבריכה ולאבוב. אבל ה'ביאור הלכה' ירדו אתם בצוואת. ומה שחשוב עוד יותר, מאזני ה'דעת' ירדו אתם. עם האיזון העדין, ויכולת הבחנה בין הינפשות להתפרקות.

לציבור התורני יש נטיה לחלק את ערכיו בין 'שחור' ו'לבן', מותר ואסור, כשר וטרף. בין בית-מדרש לרחוב פרוץ. חליפה ומגבעת זה טוב. כפכפים וכובע-טמבל זה רע. בית מדרש - כשר. גלשן ים - טרף.

'בין הזמנים' במהותו הוא 'מרחב אפור'. והייעוד שלו הוא להפוך את המרחב האפור לבית מדרש'. אותו חוף ים חֲסֵקָה וכפכפים יכולים להעניק כוח וחיות לשנה שלימה, ועלולים להפוך אותך לבליין.

סטנדר ישיבתי בחופי ימים

באחרית ימיו היה מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל נוהג למסור שיחה מוסרית ב' באב. שנה בשנה. היו נוהרים אלפים מקצות ירושלים. השיחה נמסרה בהיכל ישיבת קמניץ, והיא כונתה על ידו באופן רשמי, 'שיעור פתיחה לזמן בין הזמנים'.

איזה מונח רב השראה! 'זמן בין הזמנים'. כאן טמונה תפארתו של 'בין הזמנים'. להפוך מרחבים אפורים לייעוד של היהודי. לבנות צורה של בן תורה במחוזות היסחפות. לבנות סטנדר בחופי ימים ואתרי בילוי.

הנה כך כינה מרנא 'חזון איש' את הייעוד המרהיב הזה:

"לבנות את רצפת העזרה בקודש".

בסוד מנוחתו של החמור

מה מקור ההיתר לבטל תורה בבין הזמנים?

קיימא לן משמו של ה'חפץ חיים', אסמכתא להיתר של בין הזמנים מהפסוק, "יששכר חמור גרם רובץ בין המשפתיים, וירא מנוחה כי טוב".

למה – שאל המשגיח רבנו ירוחם ממיר – נמשל יששכר, המסמל בחז"ל את התורה, דווקא לחמור, מכל בעלי החיים?

כל בעל חי – הנחיל רבי ירוחם - מתנער ברגעי מנוחתו באופן אינסטינקטיבי ממשאותיו. ברגע שהוא משתרע לנוח – הוא פורק כל עול.

לחמור, מאידך, יש זיקה פנימית, מעין חיבה לעמל. לחיי עבדות. חמור חי כל ימיו במין דריכות. חמור הוא בעל-חי יחיד שגם כשהוא נח – הוא נח עם משאותיו, "מִיטָּי דִּי פֻּעְקָאֵלאךְ". שמא יתבקש לעבודתו, ויימצא מוכן ומזומן...

"וירא מנוחה כי טוב – וייט שכמו לסבול!"

זו צורת 'בין הזמנים' של בן-עלייה.

...וזו שאלה ששאלתי בחייו את מו"ר מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך צצוק"ל. איך בונים את האיזון הזה, בין בן-תורה נופש - לבליין. הוא ענה לי בפשטות הרבי שלמה-זלמנית:

"ב'בין הזמנים' התירו התרווחות כלשהי והקלה ב'עשה טוב'. לא ידוע לי שהתירו 'סור מרע'. ה'סור מרע' נשאר ב'בין הזמנים בכל תקפו וגבורתו!."

ימי פריחתו של כוח הרצון

דורנו משופע באהבת תורה ללא מצרים, ולצד זה הוא גם משופע באווירה תחרותית בין מקומות התורה. שתי התכונות הללו הן פרי העברתם של היכלי התורה למרחב מחיה מצומצם בארץ הקודש. תורה עצומה כל כך במרחב קטן כל כך - יוצרת חיבור רגשי, ועמו תחרותיות מלחיצה.

כך נוצר מצב, שבימינו יש לשייכות עצמן ולאווירתן הסוחפת השפעה מכרעת על נפש הבחור - יותר מאשר לתכונותיו ולכוח רצונו. בחור בימינו כמעט ואינו נדרש להניע את חיותו האישית, כשהשראה מורעפת עליו מכל עבר.

כך נוצרו שני המוקשים שיצרו בתקופתנו לחצי נפש שונים: חדלנו לטפח בתוכנו את החזק והמופלא שבכוחות: כוח הרצון העצמי. וחדלנו, במידה מסוימת, לטפח בעצמנו עולם של פנימיות.

הנה דברים שאמר בשעתו המשגיח הגר"ש וולבה. את הדברים הנפלאים אמר בהלווייתו של הגאון רבי אפרים בורודיאנסקי:

"...כך חונכנו במיר, כשאדם נכנס לעולמה של תורה, הוא חייב קודם למעשה לבנות בקרבו עולם רוחני פנימי פרטי, עולם שאיש אינו יודע עליו. עולם ולו הרגשות משלו על תורה, על בורא עולם... הפינה החבויה הזו - היא סמלו של תלמיד חכם אמתי!..."

"עולם שאיש אינו יודע עליו", אין הכוונה לעולם סודי. אלא עולם שאינו משועבד למבט החברה ואינו מקטין את מידותיו לתהילתה. נער צריך להרגיל את עצמו מתחילת דרכו ליצוק בלבו פינה אישית מוצקה של רוחניות יציבה - ואפילו היא מצומצמת - שאינה מותנית בדעת אחרים.

'בין הזמנים' הם ימי פריחתו של כוח הרצון, ושל "עולם רוחני פרטי" שהרב וולבה תובע. ב'בין הזמנים' יכול בחור לקבל על עצמו צורת לימוד 'משלו', פרי רוחו והשראתו! זה עשוי לחולל פלאים בהרגשת ה'שייכות' לתורה!

כינן מסגרת רוחנית פרטית אפשרית על ידי בניית אתגר רוחני. למשל סדרי לימוד מחייבים שממקדים, ויוצקים שביל, תהליך, עוגן, בתוך הכאוס של הנופש. לימוד עמוד גמרא יומי יציב וקבוע, או פרק משניות. או לימוד במסגרות זמן קטנות וקצובות. 'קבלות' כאלו יבנו בקרבך צלם ודמות משלך, בלי לטבוע במבט החברה.

ברגע בו תיקח עמך, מרצונך החופשי את סדרך וספריך לחיק בילוייך, ל'פארקים' ולשפת-ימים – תהפוך לבן עלייה!

מי מחפש מתחת לגשר?

גם תקופת הקורונה שהחשיכה עיניהם של ישראל, רופפה את מסגרות הישיבה, וכפתה סוג של ימי-פגרא בלב הזמן - מבטאת את התפיסה שמתבטאת בכל 'בין הזמנים': להציב אותנו מול עצמנו ואישיותנו.

הקורונה חינכה אותנו להתכנס. להעצים את כוח הפרט על פני מסגרות הכלל. הריחוק החברתי שנכפה עלינו מצמצם את המגע שלנו עם חברת השפע, וסולל סוף סוף נתיבים לנשמתנו שלנו. הקורונה כפתה לַמָּתָן דמיון. לגעת בנשמת החיים במקום לאגור מהם בכמויות. להפסיק לחפש את האוצר – כאותו סיפור – תחת הגשר של פראג – ולהתחיל לחפור מתחת לתנור שלנו.

מחנך גדול, אמרו בקלם, אינו נבחן כשתלמידיו חוסים בצלו, אלא כשהוא עוזב את בית ספרו. אם החינוך שלו הושרש - התלמידים יפרחו בצל השראתו.

ולכן - לצד המעלות המפתיעות שהביאה הקורונה, ניתן למנות גם את שעת המבחן הנפלאה של בני ישיבה כיחידים. שעת ה"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם - בתוך לבו של כל יחיד". עד כמה הם מסוגלים לבנות לעצמם "ושכנתי בתוכם", להקיף את עצמם בחומות של סדר-יום המנותק מדרישות החברה.

כמו זקיף, התובע ריסון יצרים

ההתכנסות אל תוך עצמינו, פועלת בימי קורונה בכל המובנים.

הרב חנניה צ'ולק להתמודד עם המכה הנוספת

מגפת הקורונה הביאה אתגרים רבים לפתחו של כל אחד מאיתנו. כולנו חווים סבל ואי-ודאות, כולנו מתמודדים עם קשיים ואי-נוחות וכולנו מייחלים לראות שהתקופה הקשה הזאת כבר מאחורינו.

יש משפחות רבות שמגפת הקורונה אינה ההתמודדות המרכזית שלהם, היא רק תוספת על התמודדות קשה ומאתגרת פי כמה, המלווה אותם חודשים ואף שנים. מדובר במשפחות של חולי סרטן, במשפחות של ילדים עם צרכים מיוחדים, במתמודדי נפש ובשאר המתמודדים ש'עזר מציון' מלווה במסירות שלוש מאות שישים וחמישה ימים בשנה. בעבור משפחות אלו, הקורונה היא סכנה קיומית ממש, וכדי להתגונן מפניה הם נשמרים עשרת מונים מכל אחד אחר ומשלמים מחיר גבוה של הסתגרות בבתיים ובדידות.

האם אפשר לשער את הקושי של משפחה שמבודדת בדירה קטנה עם ילד עם צרכים מיוחדים? האם אפשר לתאר את מה שחווה משפחה של מתמודד נפש שהקורונה החמירה את מצבו הנפשי? ומה באשר לפחד המוות כפשוטו של חולה סרטן שהידבקות בקורונה עלולה לקפד את פתיל חייו?

כאן באה חובת הערבות ההדדית שלנו, עם ישראל, ומחייבת אותנו לפקוח עיניים ולחפש: מי בסביבתנו זקוק לעזרה? למי דרוש עידוד? מי מצפה ליד תומכת? וכמובן – להישמר ולציית להנחיות, כדי לעצור את שרשרת ההדבקה ולהגן על חיינו ועל חיייהם.

אלפי המתנדבים המסורים של 'עזר מציון' נמצאים בשטח ופועלים בכל דרך להקל ולסייע למשפחות אלו, ומעל במה חשובה זו אני מבקש להודות להם ולברך אותם. הצטרפו אליהם, חפשו את המשפחות המסוגרות בבתיים וזקוקות לעזרה עם הילדים, הציעו עזרה למבודדים ולחולים, נסו להיות יצירתיים ולחשוב על דרכים לסייע, ותזכו גם אתם לחוש את הסיפוק הגדול שבחסד ולקרב את הגאולה.

בתפילה לישועה בקרוב,

הכותב הוא יו"ר 'עזר מציון'

אנשים עם מוחצנות חברתית, שבימים כתיקונם קמלים ללא המון מתזז סביבם; אנשים שמרגישים נושמים-באמת רק באירועים צעקניים רבי משתתפים, שלא השכילו לשמוח רק בצל תזמורות מחרישות-אוזניים, למדו להתכנס, להתענג על המרחב הביתי. ליהנות מעצמם ועצמיותם.

צעירים שסירבו להתפשר על חתונה באולמי קונקורד, למדו להתענג על חתונה ביתית, נשמתית. על גג ועל מרפסת, בין לבבות שמחים של יהודים. למדו ליהנות משמחת הלב, מאהבת רע, מריגוש אותנטי. הקורונה החייתה אותם ואת חגיגתם בסוג חמימות שלעולם לא תפגוש בין אורותיו ובשריו של אולם פאר.

להבדיל מהגל הראשון שריסק את החברה כלכלית ומורלית, הקורונה במצבה העכשווי כבר לא תולשת את החיים לקרעים, אלא ממתנת את הנלהמות והלהיטות של הקיום. היא קוראת תיגר על סדר היום התגובתי, הוולגרי והנהנתני של יום האתמול.

הקורונה הפכה לגורם מחנך. להבדיל מהגל הקטלני של תקופת פסח, הגל השני לא מתנחשל כאויב בחמה שפוכה. אלא מתייצב כמו זקיף התובע מהציבור מתינות, זהירות, איפוק, דרך ארץ. ריסון-יצרים.

הקורונה של היום לא גודעת את חדוות החיים, אבל מציבה לחדווה הזו גבולות. היא אומרת 'כן' לטיול ובילוי מתון, לא להתפרצות הוללת. 'כן' לפתיחת שווקים ואירועים, אבל תוך סבלנות וכבוד לחוקים.

אפילו לטישים חסידיים הביאה הקורונה עֲדנה. יש כמובן את הדרת מלך המושגת ברוב עם ופארנצ'עס מתנשאים, ויש את יופי ה"נפשי חמדה בצל ידיך" של קבוצות חסידים מצומצמות הנצמדות כהלל הזקן בשעתו לחרכי חלונות במעונו של הרבי, מנסות לינוק עוד ניגון, עוד מילה וטל של תחיה.

בכל האירועים הללו, בהשראת הקורונה התכנסנו אל תוך בתינו, החזרנו את הלבביות למקומה הטבעי, ושבונו להקשיב ללבנו שהתמסחר לו עד היום בפרויקטים רהבתיים.

צלילי פעמונים בעמק אנגדין

והנה עוד דוגמה להתכנסות מבורכת.

רק בשנה שעברה בזמן הזה, היינו כולנו שבויים בסחרור מטורף של תרבות הנופש. טבענו בסבך אופציות נופשיות. האפשרויות שנגרמו לפתחנו נוצצות ומפתות, הפגישו אותנו עם מושגים חדשים של עינוגים. אנשים שמושגי הנופש שלהם נעו בין חדר ב'יד בנימין' או נופשון של 'ועד הישיבות' בנתניה, מצאו עצמם נסחפים לחופשות בין משולש העמקים השוויצרי-צרפתי, קרחוני איסלנד, שבטי האינקה בפרו, עד טירמיסו הצפון נורבגית מעבר ל"שמש חצות".

"אם תקשיבו", הכריז פרוספקט נופש חרדי בימים המפתים ההם, "תוכלו לשמוע את צלילי הפעמונים התלויים על הפרות הרועות בעמק אנגדין, את פכפוך המים בנחלים... ברוכים הבאים לעמק הציורי בשווייצריה, להתהלך בתוך גלוייה... לנוע בעמק הפורה, בין כפרים ציוריים, ופסגות קרחוניים!".

עמק אנגדין הציורי הגיע באריזת כשרות הרב פדווא, ה'רולס רויס' של כשרות חו"ל, שיעור דף היומי וקידושא-רבה בשבת.

המחיר זינק לגבהים. אבל באותם ימים - רק לפני שנה אחת - היינו שבויים בעמק הפלאים, בין כפרים ציוריים וקרחוני הרים.

ואיזה חינוך העניקה לנו הקורונה גם בתחום הזה! היא עצרה בבת אחת את ההידרדרות, מיתנה את הרהבתנות, ולימדה אותנו להתכנס אל תוך מה שיש. נהנתני מסעדות, הרפקתי מסעות - כולם למדו לחרוק שיניים, לאפסן את הדמיון הרוטט, וללמוד להרכין ראש. להיאחז במוכר ובשגור.

הקורונה החזירה אותנו לעצמו ולשפיותינו. לימדה אותנו צניעות והתמתנות. השיבה את דמיונותינו להווי המשפחה, ולימדה אותנו למצוא סיפוק באכסניה ביתית; במקום את 'קוסטה דורה' ו'חופי הזהב של קטלוניה' - הכירה לנו מחדש את הכינרת וים המלח; ובמקום פסגות אלפיניות העניקה לנו שלוה ברוכה, וחדוות חזרה לחיק עצמנו ומשפחתנו! ■

כלל ופרט וכלל

בתקופת ה'קורונה', אפשר ורצוי להיות עם המשפחה מחוץ לבית בימי 'בין הזמנים' והחופש, להתאוורר ולאגור כוחות לקראת זמן אלול ותחילת שנת הלימודים ■ הכל בצמוד להוראות מצילות החיים של משרד הבריאות ■ 15 הכללים שיעשו לכם את החופשה למהנה ביותר

יצחק בן דוד

השנה יותר מתמיד, כדאי לצאת ב'בין הזמנים' עם המשפחה מחוץ לבית. אפשר לבקר בקברי צדיקים הנמצאים בשטחים פתוחים, או להבדיל, ניתן לבקר בפארקים ציבוריים ובמסלולי טיולים.

אבל לפני הכל חשוב לעשות הכנה עם הילדים להסביר להם, לפני היציאה לנופש, ולשנן גם במהלכו, איך מתמודדים עם הסכנה החדשה שהצטרפה השנה לאלו שאורבות לנו בכל שנה - וירוס ה'קורונה'.

01

הורים רבים חוששים להבהיל את הילדים ולכן מעדיפים שלא לדבר על הנושא. מומחים טוענים שהמציאות הפוכה, דווקא כאשר מסבירים לילדים את הסיכון ואת הדרך להתמודד איתו, מפחיתים את המתח ומתמודדים עם הבעיה טוב יותר. בדיוק כפי שמסבירים לילדים, את הסכנה שיש בכביש - איך חובה לחצות כביש בזהירות, ושכל נסיעה חובה לחגור חגורת בטיחות, כך גם בנוגע לקורונה - מסבירים לילדים כי התורה ציוותה עלינו "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם", ולכן גם בבית וגם בנופש - ממשיכים להקפיד על חבישת מסיכה, שומרים על מרחק ולא מסתפקים בנטילת ידיים אלא גם מסבנים אותן ושי"חמירא סכנתא מאיסורא".

02

צריך גם להסביר כי כשנמצאים באוויר הפתוח, הסכנה קטנה יותר מאשר בשטחים סגורים, ובתנאי שנמצאים עם המשפחה הגרעינית. יש להשתדל להיות כמה שפחות במרחבים סגורים עם בני משפחה מדרגה שנייה או שלישית, כמו בני דודים, ובוודאי רצוי שלא להיות עם מי שאינם בני משפחה.

03

חובה להסביר לילדים כי כאשר יוצאים מהבית, ובמיוחד מחוץ לעיר, נראה אנשים שונהגים אחרת מאיתנו וחלקם לא מקפידים מספיק על ההוראות. רצוי להסביר כי הסיבה שבגללה אנו שומרים בקפדנות על הוראות משרד הבריאות, היא הציווי ההלכתי והחוקי. אפשר גם לספר כי הניסיון שנצבר בעולם, מגלה עד כמה שמירה על הוראות הריחוק ועל ניקיון, מקטינה את הסכנה ובולמת את המגיפה.

04

חשוב "להזהיר הגדולים על הקטנים" כי כמו שלמרבית הצער יש אנשים שלא מקפידים על כשרות כפי שמקובל אצלנו, גם בהקפדה על הוראות הבריאות יש כאלו שמקפידים פחות. אולם אנו לא נבוש מפני המלעגים - כדי להגן על עצמנו ועל היקרים לנו, נמשיך ונעשה את מה שמוטל עלינו, גם כי כך קובע החוק, גם כדי שלא לספוג קנסות, ובעיקר כי ההלכה מצווה אותנו להדר בהלכות שמירת הגוף והנפש.

05

אם אתם נוסעים לנופש בתחבורה ציבורית, זכרו שאין לעלות לתחבורה הציבורית עם חום גוף העולה על 38 מעלות צלזיוס או עם שיעול או קושי בנשימה. חל גם איסור לעלות לתחבורה ציבורית ללא מסיכה, אבל אין שום חובה או צורך לחבוש כפפות חד פעמיות. בעת נסיעה באוטובוס או ברכבת הקלה בירושלים, יש להשאיר שורה אחת ריקה מאחורי הנהג.

06

באוטובוס או רכבת, יש להשאיר את חלונות כלי הרכב פתוחים בזמן הנסיעה, במידה שהדבר אפשרי. על הנוסעים העומדים לשמור על מרחק של לפחות 2 מטר אחד מהשני, גם מן הנוסעים היושבים, ככל שהדבר ניתן.

07

אם אתם נוסעים ברכבת - קחו בחשבון שמספר הנוסעים בכל רכבת הוגבל ל-500. מאז חודשה תנועת הרכבות, הנוסעים גם מחויבים בהזמנה מראש של שובר שמקנה זכות כניסה לתחנת הרכבת. ניתן להזמין שובר נסיעה החל מ-48 שעות לפני הנסיעה המבוקשת במוקד שירות הלקוחות במספר 5770* או בעמדות הנפקה בתחנות מרכזיות. אם אתם נוסעים לחופש באוטובוס, קחו בחשבון שהנסיעה שיש הגבלת תפוסה של עד 50% ממקומות הישיבה.

08

לעיתים לאחר נסיעה בתחבורה ציבורית, אנו שומעים כי חולה קורונה היה בערך באותה שעה בתחבורה ציבורית. נוסעים שסבורים ששהו עם חולה קורונה בנסיעה באוטובוס, יכולים לבצע השוואה בין נסיעות החולה בהתאם למעקב משרד הבריאות, לבין הנסיעות שביצע הנוסע. לשם כך יש להתקשר למוקד המידע של משרד התחבורה בטלפון 8787* או למפעיל התחבורה ולמסור את מספר כרטיס הרב-קו שברשותכם ומספר תעודת הזהות, ובמוקד יעדכנו אתכם האם נחשפתם וכיצד עליכם לנהוג.

09

אם יש לכם רכב פרטי, השתדלו שבכל רכב תהיה המשפחה הגרעינית שלכם. רצוי שלא להתפזר במספר רכבים ו"להחליף ילדים" בין הרכבים. בתום נסיעה יש לסבן ידיים היטב במים וסבון. גם במהלך הנסיעה וגם במהלך הטיול, יש לשים לב שכל בני המשפחה חובשים מסכה (למעט ילדים מתחת לגיל 7).

10

אם המשפחה שלכם הזמינה נופש בצימר, חובה לדעת כי בכל יחידת אירוח תותר לינה של משפחות גרעיניות בלבד או אנשים שלנו ביחד לפחות 14 ימים לפני ההגעה למתקן האירוח. בנוסף, אסורה הפעלת כל מתקן פעילות ציבורי, ובכלל זה מועדון ילדים, מתקני משחקים, ועוד.

11

אם אתם מתארחים במלון, חובה לדעת ששם יש כללי התנהגות קפדנים במיוחד. בין השאר יש חובה לבצע רישום אורחים בכניסה למלון וכן בכניסה לחדרי האוכל, שם תהיה הגבלת מספר הסועדים - עד 35% מהתפוסה המותרת. בנוסף, שהייה במלון תתאפשר אך ורק לאורחי המלון ותימנע כניסה של מי שאינם אורחי המלון.

12

בקיץ מתבצעת אכיפה קפדנית של חבישת מסכה ברחבי המלון, לרבות חדרי אוכל ולובי, ובמידה שאורחים לא ייענו להוראות צוות המלון - תוזמן משטרה או פיקוח עירוני. כמו כן תוגבר האכיפה על חבישת מסיכות ושמירת מרחקים בתור לעמדות ההגשה בשעות הארוחות.

13

גם בצימרים וגם במלונות - הבריכות יהיו פתוחות, למעט בריכת פעוטות. הכניסה לבריכה מותנת בכללים הבאים: חובת מינוי אחראי קורונה, והקפדה על 6 מ"ר לאדם במים. בנוסף, אין להשתמש בסאונה רטובה או ג'קוזי, ובמתחם המלתחות - מותר להכניס פי 2 אנשים ממספר המלתחות.

14

גם במלון ובצימר, יש להקפיד על כלל הנחיות התפילה ואם הדבר אפשרי, רצוי להתפלל במרחבים פתוחים. בשטח סגור - ניתן לכנס עד 10 מתפללים ובשטח פתוח ניתן לכנס עד 20 מתפללים. בנוסף, חובה לשמור על מרחק של 2 מטר בין המתפללים. בבתי תפילה שבהם מוצבים כיסאות - אם המתפללים קבועים ניתן לשבת בהפרש של כיסא אחד בין מתפלל למתפלל. החזן ובעל הקורא, חייבים גם הם להיות עם מסיכה כל זמן התפילה וקריאת התורה, למרות הקושי הכרוך בכך.

15

יש ללמד את הילדים כי מוקד החירום של משטרת ישראל שמספרו 100 עומד לרשותכם בכל צרה, ומוקד המידע של משטרת ישראל, שמספרו 110, יעדכן את הפונים בכל מידע אחר. במקרה של שריפה יש לחייג למוקד 102, ובמקרה של שאלות בנושא קורונה, ניתן לחייג לכורטל החירום הלאומי בטלפ' 104. מניסיון השנים שעברו, עולה כי חלק גדול מהאירועים החריגים התרחשו בימי 'בין הזמנים'. הסיבה העיקרית היא "אי שמירה" על כללי התנהגות ובטיחות - ובכלל זה נהיגה שאינה זהירה בדרכים, ועד טיולי אתגר בשטחי טבע שונים ללא הכנה וללא הצטיידות מתאימים. למרות ששוטרי משטרת ישראל בכל מחוזות המשטרה ואנשי יחידות החילוץ פועלים בהיערכות מוגברת בימי 'בין הזמנים', יש למרבה הצער מטיילים שמכניסים את עצמם לסיכון גדול הגובר בסכנת חיים ממש. ■

חבר מועצת חכמי התורה הגאון הגדול רבי שמעון בעדני שליט"א:

"למרב הצער, יש נטיה טבעית של אנשים ללול בכללים מעין אלו, אולם צריך לדעת שכללים אלו לא נאמרו סתם! אנשי הבריאות הלוי עושים ודאגים באהבה לכל אחד ובריאה זו נקבעו ההוראות. אין שום היתר ללול בזה. אך יחד עם זה חלילה מלהתבטל מתורה ועמלה. לוי היו שומעים לעצתי היו מקפידים מאוד על ההוראה שלא לצאת ולהסתובב בחוצות"

הראשון"צ הגאון הגדול רבי שלמה משה עזמאר שליט"א, רבה של ירושלים:

"מי שמזלזל בהנהגות עובר עבירה חמורה. אם אדם יבוא על ידו שיחלה אדם אחר או חלילה חס, לפעמים יש גם איבוד נפשות רחמנא ליצולן. מי יכול לקנות על עצמו דבר חמור שכזה?"

ראב"ד בד"צ בני ברק הגאון רבי יחזקאל סילמן שליט"א:

"מבחינה הלכתית המצב חייב בוודיות הרבה יותר מהוראות משרד הבריאות. על חשש סכנה והמירו חז"ל בכל מקום, ולא כאשר רואים בחוש כמה סכנה זו גדולה"

גאב"ד דרבי תורה הגאון רבי אשר וייס שליט"א:

"ישב אצלי יהודי יקר וככה בדמעות שליט, משום שכמעט ברור לו שהדייק מאן דהו שנפטר וביקש תיקוני תשובה, האיש הזה לעולם לא יסלח לעצמו. אני מתנתן שנשמור על הכללים. אנשי תורה אנוחנ"

אב"ד בני ברק הגאון רבי חיים יצחק אייזיק לנדא שליט"א:

"אחריות מוטלת על כתפי כל אדם לנהוג כהוראות, כאשר חובה זו הינה ציווי השי"ת של וגשמתם לא פחות מכל ציווי אחר. שינוי הדגלים זהו דבר קשה, אולם זו החובה הבוררה מן התורה. פשוט כמה קשה הדבר לקשישים ובעלי סיכון שלא להתפלל במניין. אולם חייבים הם לדעת שזו תפילת הציבור! כאשר הם מכונים להתפלל בשעה שהציבור מתפללים ועושים כן לשמירת הגוף והנפש"

חבר מועצת גדולי התורה ואב"ד רבת אלהנן הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א:

"הבן אש חיי מבאי בכתבי, שהיה זמן מגיפה וצרה על ישראל. ופגע אחד מן הצדיקים במלאך המוות ושאלו מה נגזר משמיא כמה ימותו בגדה זו, והשיבו שימותו ה' אלפים. אולם אחר כמה ימים נסתלקו מ"ו אלפים מישראל. ותמה אותו צדיק על כך, והשיבו מלאך המוות, אמת נגזרה הגזירה על ה' אלפים. אולם עוד עשרת אלפים גרמו הם לעצמם בסכנה ובהלה וכל מה שעשו שלא להישמר. צריך להקפיד על כל ההנהגות ביתר שאת ללא שום פשרה. אין להקל בזה. אולם יחד עם זאת, להורות על גיסי השי"ת ורחמינו המגילים. להתאמץ להיחזר בתכלית ומשמר אך ביישוב הדעת וכבוד איש לרעהו"

חבר מועצת חכמי התורה הגאון רבי דוד יוסף שליט"א:

"אדם שלא לובש מסכה אפשר להגדיר אותו כרודף ממש, הוא כמו אדם שמסתובב עם פצצה. יש פה עניין של פיקוח נפש ממש!"

"מי שהולך להתפלל בציבור ורואה שנמצאים שם הרבה אנשים או שהם לא נמצאים במרחק 2 מטר אחד מהשני או שהם לא שמים מסכות - אסור להתפלל שם"

גאב"ד בד"צ בני ברק הגאון רבי אשר יצחק אייזיק שליט"א:

"לשמור על כל הכללים ביתר שאת ללא קיול חלול חלילה כיון שהמה דיני נפשות, ובבית פנימה נתחזק יחדיו לקבוע עיתות לתורה לנו ולבני ביתנו. הנהגות פורסמו לציבור וכן צריך לנהוג"

גאב"ד שערי הוראה ורב מערב בני ברק הגאון רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א:

"חובת ההוראות מוטלת על כל אחד ואחד ויש להזהיר גדולים על הקטנים להקפיד ביתר שאת על וגשמתם מאוד לגפשוותיכם, וראוי להחמיר אפילו בספק פיקוח נפש"

אב"ד בני ברק הגאון רבי שבח צבי רוזנבלט שליט"א:

"את חובת החזיק וההתעוררות מוטלת על כתפי עם קודש. י מרן פוסק הדור הגאב"ד רבי ניסים קרליץ זצוק"ל, היה מורה להתחזק בדרך הצרה עצמה. היה זה אחר מקרה גורא של תאונת דרכים שקטלה חיים ל"ע, ושאלוהו למרן זצ"ל במה להתחזק, והשיב על אחר "להתחזק בשמירת הגוף והנפש וידיעת ההוראות בדרכים". כן גם עתה, פשוט שחובה להזהר בכל אלו הכללים של שמירת הגוף והנפש ולהקפיד על כך, בתורת חיים יש הלכה והנהגה גם לעת כיוו והיא כוללת זהירות ואחריות"

עמלעך ונהרץי בפעלעכע!

גדולי התורה והחסידות קוראים להלכים בדרך התורה וההלכה
להישמע להוראות המומחים ולהישמר מ'פיקוח בפיש' עד מאד!

מין ראש הישיבה הגאון
רבי שלום קנייבסקי שליט"א:

"חובת הוהירות להימנע מלהשתתף בארועים כמו חתונות, בר מצוה וכו'
מלבד בני המשפחה הקרובים ביותר."
"אסור לולל חלילה בהוראות הרופאים, אלא להישמר ביתר חומרה
בכל התקנות"
"זו צרת ציבור, וחויב הוא לשמור על כללי הוהירות"

מין האדמו"ר מןיץ'ניץ שליט"א:

"מצוות וחובה להקפיד על כל הוראות משרד הבריאות,
ובעיקר לחבוש מסכה, ומי שמוזל בכך מסכן אחרים.
אין פשרות בכלל בשמירה על חיי אדם"

מין ראש הישיבה הגאון
רבי מאיר מאזיץ שליט"א:

"מי שהלכים בלי מסכה עושים עבירה נגד עצמם, נגד אחרים ונגד הקדוש ברוך
הוא. זה חילול השם. אדם שיבוא בלי מסיכה לבית כנסת יגידו לו: אדוני, בחוץ! גם
בשעת הלימוד וגם בישיבות כולם צריכים מסכה, עד שתדך הגזירה הזו מעל עם
ישראל ועל כל העולם כולו - אנחנו חייבים לשמור על הבריאות שלנו"

מין שר התורה הגאון
רבי חיים קנייבסקי שליט"א:
"מדובר על חיים ומוות,
ומי שעושה את זה הוא בגדר רוצח ממש"

נשיא מועצת חכמי התורה מין הגאון הגדול
חכם שלום כהן שליט"א:

"הדבר פשוט וברור שיש לשמור כפי ההוראות
ההלליות של המומחים המוסמכים בזה
שהם 'פיקוח בפיש' ממש"

כ"ק מין האדמו"ר מצאנז שליט"א:

"מיותר לומר שברור שעל פי תורה חובה לציית לכל ההוראות השעה שמבקשים
ומודיעים בזמן זה. ידוע שהשטן מקטרג בשעת הסכנה, והמציאות היא שיש
הרבה אנשים חלשים ומבוגרים שבקל יוכל להיות אצלם גדר של פיקוח
נפש ממש, ובעוה"ר הסכנה גדולה, לכן כאשר אפשר להיזהר ולהתרחק מן
הסכנה צריך להשתדל ולעשות עד כמה שאפשר, וזאת על ידי שישמרו על כל
ההוראות של המומחים, ועל כן אסור לולל בכך חו"

ה-COVID-19 האמריקאי נפגע

אחרי המכה הקשה שספגה ארה"ב, הפגיעה בכבוד המעצמה הגדולה בעולם, מכיוונה של סין ובעיקר קריסת המערכות בבתי החולים שגררה בעקבותיה את מערכות הגוף של רבבות חולים, היום יש בניו יורק אפס חולים קשים והיא חודשיים ללא נפטרים • ההדבקה ההמונית הביאה למה שמכונה 'חיסון עדר' • עסקני הקהילות האורטודוקסיות בארצות הברית מסבירים איך ירדו נתוני ההדבקה באופן פלאי ונסי • איך חזרה השגרה לבתי הכנסת, לישיבות ולקעמפים? • ואיך צלחו מעבר לים את המשבר הכלכלי?

אילה מזרחי

«הקטסטרופה הייתה בלתי ניתנת לתיאור. מאות אלפי נדבקים, אלפים רבים של חולים וחללים רבים מספור. רבים וטובים, ישישים וזקנים ואפילו בני תשחורת נפלו קורבן למגיפה הנוראה שהכתה במלא העוז בחוף הצפוני של ארצות הברית, בעיקר במדינת ניו יורק. יהודים של צורה, חסידים ואנשי מעשה, יהודים יראים ושלמים שעסקו בתורה ובמעשים טובים בצדקה ובחסד, שילמו בחייהם ונספו במגפה, והותירו אלמנות ויתומים שבורי לב.

בסך הכל, כאלף יהודים איבדה יהדות ארצות הברית בגל הראשון של מגפת הקורונה, והיחיד בינתיים בחסדי שמיים במרבית הריכוזים החרדיים של ארה"ב.

אם אצלנו בישראל החלה המגפה באמצע מרץ, לארצות הברית הגיעו החולה הראשון כבר ב-27 בינואר. אדם בן 35 ששב לארצות הברית מביקור משפחתי בעיר ווהאן ב-15 בינואר, חש שיעול וחום והגיע לטיפול במרפאה במדינת וושינגטון, שם התברר כחולה בנגיף.

בשני לפברואר בשעה חמש בערב לפי שעון ארה"ב, הודיע מזכיר הבריאות ושירותי האנוש של ארצות הברית, אלכס אזר, על מצב חרום. המשמעות: אזרחי ארה"ב שחוזרים ממחוז חוביי שבמרכז סין יוכנסו לבידוד של 14 יום, בעוד שאחרים שנסעו לאזורים אחרים בסין יונחו לפקח באופן עצמאי אם יתפתחו אצלם תסמינים של המחלה ולהתריע.

במקביל נשיא ארה"ב דונלד טראמפ הודיע על השעיה של כניסתם לארצות הברית של זרים העלולים להוות סיכון להעברת הנגיף.

וזוהו.

בשונה מרוב מדינות העולם שהתמודדו עם הנגיף החדש והמסתורי שפלש לחייהם בעזרת סגרים, הוראות קפדניות על ריחוק חברתי והשבתם של המסחר, בתי הספר והשירותים, הממשלה האמריקנית לא נקטה בשום צעדים למניעת התקהלויות והידבקות, לפחות בתחילת המגפה. הדמוקרטיה הייתה מעל הכל.

אחרי שהתבררו מימדי האסון, הממשלה ניסתה ליזום פעולות מסוימות לצמצום ההידבקות, אבל לדעתם של מומחים אפידימולוגים היתה זו מדיניות של תגובה מאוחרת ולא צעדים מחושבים מראש למניעת תחלואה.

כך המשיכו בתי הספר לפעול כרגיל, בתי הכנסת והישיבות היו מלאים והמסחר פעל במלא העוצמה. היו גם בתי מלון, ואפילו טיסות.

והמגפה התפשטה כאש בשדה קוצים בריכוזים החרדיים. השיא היה בפורים, בטישים בחצרות האדמו"רים, בסעודות הפורים ההמוניות, שגרמו להדבקה מסיבית. המוקד היה במדינת ניו יורק על הריכוז היהודי הגדול שבה, אבל גם בניו ג'רזי, בקליפורניה בשיקגו ובריכוזים יהודיים אחרים נספרו חולים ונפטרים. השיא היה כאשר החולים הקשים החלו להגיע בהמוניהם לבתי החולים, ואלו קרסו מהעומס. היה צורך להחליט את מי להנשים, והיתר, שילמו בחייהם.

"המחסור היה בצוותים רפואיים, בכח אדם, לא במיטות או במכונות הנשמה", סוקר את תמונת המצב הרב חיים מאיר ליבוביץ עסקן רפואי בכיר בניו יורק. "ארגוני ההצלה הפסיקו בשלב מסוים להפנות חולים לבתי חולים, והורו למשפחות לחפש להם מכשירי הנשמה פרטיים. אבל במרבית המקרים לא היה מענה מתאים. כמובן, גם מתוך

המאושפזים הרבה חולים מונשמים נפטרו. בשלב מסוים קיבלתי פניה מבית החולים הר סיני לבקש מהיהודים לתרום פלסמה. ואכן, הרבה מאוד מתושבי ניו יורק נענו לקריאה, ובסך הכל תרמו פלסמה כ-20 אלף יהודים. המנות הללו הצילו חיים של כששים אלף אנשים".

הקהילה הקדימה את הממשלה

המכנה היה באמצע חודש מרץ. ב-16 במרץ הוציא טראמפ המלצות חדשות להימנע מכינוסים של עשרה משתתפים, ולהימנע מנסיעות לא חיוניות. הוא המליץ למושלי המדינות לסגור בתי ספר, מסעדות, אולמות ספורט ומקומות בהם ישנן התכנסויות המונית, במקומות בהם ישנן עדויות להדבקה בקהילה.

בשל היותה של העיר ניו יורק מוקד התפרצות משמעותי, עם יותר מ-15 אלף מקרים מאומתים, הודיע הבית הלבן ב-25 במרץ בתדרוך לאזרחי ארצות הברית כי על כל אדם ששהה בעיר ניו יורק בימים האחרונים להיכנס לבידוד ביתי של 14 ימים. מלבד רשתות מזון ופארם, הכל היה סגור. מושל מדינת ניו יורק הזדרז להודיע כי בתי הספר לא ייפתחו עד לסוף השנה. באמצע אפריל ניתנה גם הוראה גורפת להשתמש במסכות פה ואף במרחב הציבורי ולשמור על מרחק של שני מטר בין אנשים. גם בתי הכנסת נסגרו בצו מיוחד, והתופעה המוכרת של מניני החצרות והמרפסות קיבלה גם גוון אמריקני.

היו אמנם מוסדות אורתודוקסים שהיו פתוחים במתכונת של קיטנה, כדי לסייע להורים הזקוקים לכך לצאת לעבודה. אבל גם המוסדות הללו פעלו עם מעט ילדים, ומעט שעות, ובעיקר ללא הסעות מאורגנות.

חשוב לציין כי בקהילות יהודיות רבות השכילו לנקוט צעדים לפני שהתקבלו ההוראות מגבוה. כך למשל, בבולטימור סגרו את כל הישיבות, את בתי כנסת ובתי המדרש כמה שבועות לפני שהממשלה החליטה על כך. התוצאה: הרבה פחות מקרי מוות, ואפס פטירות בציבור האורתודוקסי.

גם בסטטן איילנד הסמוכה לניו יורק נקטה הקהילה היהודית באמצעי מיגון לפני שהגיעו ההנחיות הרשמיות. באמצע מרץ נסגרו כל מוסדות החינוך של הקהילה, והילדים למדו מרחוק. בשל כך, מספרי התחלואה בקהילות האורתודוקסיות היו נמוכים משמעותית בהשוואה לכלל הציבור.

אבל בשאר מדינות ארצות הברית המשיכה הקורונה להשתולל. עד מהרה הייתה ארה"ב המדינה שבה מספר החולים והמתים מהמחלה הוא הגדול ביותר. עד סוף אפריל אובחנו במדינה מעל מיליון וחצי חולים, יותר משליש מהחולים המאובחנים בכל העולם, ומעל מ-100,000 מתים, מעל רבע מכלל המתים הידועים.

בתחילת מאי, ארצות הברית הייתה המדינה עם מספר המתים הגדול ביותר מהנגיף בעולם. המוקד עבר מניו יורק והחלק הצפון מזרחי של ארה"ב לחלק הדרומי והמערבי, כאשר המוקדים היו אריזונה, טקסס ופלורידה.

אבל במקביל למספרים האימתניים של אלפי מתים מידי יום, המימשל החל בצעדים משמעותיים לפתיחת חיי המסחר והכלכלה, וביטול רוב המגבלות על האזרחים. מלבד 11 מדינות שנפגעו קשה, כל יתר המדינות הודיעו על הקלות משמעותיות בסגר. זה קרה בעקבות מחאה חברתית של עצמאים ובעלי עסקים שנפגעו, והמימשל בהחלט לקח בחשבון גם את הפן הכלכלי.

חיסון עדר

ההקלות בסגר הגיעו עד מהרה גם לקהילות היהודיות.

"שבוע לפני חג השבועות, ניתנה הוראה לפתוח את בתי הכנסת", מספר הרב דוד שרמן, עסקן מקומי. "למעשה, אחרי ל"ג בעומר היו כבר בתי כנסת קטנים שפתחו את שעריהם בצורה עצמאית. ההנחיה הרפואית היתה לאפשר כניסה לבתי הכנסת רק לאנשים בעלי נוגדנים, או צעירים ללא מחלות רקע. אם בתחילה הקפידו על מנינים קטנים, אחרי שבועות לא היו כבר הגבלות נוספות מלבד הגיל, מצב הנוגדנים והמצב הרפואי הכללי".

חשוב לציין כי גם קהילות שמורות מאוד כדוגמת סאטמר, סקוור, ויז'ניץ וכדומה, שמרו בקפדנות על ההנחיות ולא פתחו את בתי המדרש הגדולים. היו אמנם שטיבלך קטנים פתחו מנינים מצומצמים, אבל בגדול היה הכל סגור. "בית המדרש הגדול בסקוור היה סגור על מנעול ובריה מיוחד", הוא מוסיף. האדמו"ר מויז'ניץ מוסיף אמר לחסידיו שבית המדרש לא ייפתח עד שיהיו הנחיות רפואיות ברורות. גם הרבי מסקוור ביקש לדעת מה הרופאים במאיו קליניק חושבים, ועל פי חוות דעתם תתקבל החלטה".

לדבריו, הרופאים המליצו על בדיקת נוגדנים כללית לתושבים החרדים, ואם למעלה משבעים אחוז מהנבדקים יוכיחו שבדםם יש נוגדנים לוירוס, ניתן יהיה לפתוח את בתי הכנסת לאנשים למטה מגיל ששים, ללא מחלות רקע.

"התוצאות היו מדהימות ממש", מוסיף העסקן הרפואי חיים מאיר לייבוביץ. "בויז'ניץ גילו נוגדנים ל-71% מבני הקהילה, בסקוור ל-72% ובסמטאמר ל-75%. המשמעות היא שהייתה הדבקה המונית עם פרוץ המגפה, והרבה מאוד אנשים חלו בנגיף, רבים מאוד בלי שבכלל היו מודעים לכך. מדובר למעשה בקלאסיקה של 'חיסון עדר'. זה מצב אידיאלי, שמוכיח שסכנת ההידבקות חלפה, אבל המצב הזה הגיע אחרי מגפה קשה שגבתה את חייהם של מאות רבות של אנשים".

ומה באשר לכל אלו שלא פיתחו נוגדנים? הם לא היו בסיכון להידבק?

"כאמור, במצב בו שלושת רבעי האוכלוסיה מחוסנת, אין להם כל כך ממי להידבק. האפידמיולוגים סבורים, שבמצב כזה גם אם נדבקים, המחלה קלה הרבה יותר. ראינו את זה בתחילת המגפה, בקרב ארגוני ההצלה שהיו חשופים להרבה מאוד חולים: בשל מספר הנוגדנים הגבוה של הסביבה, הם חלו הרבה יותר, ובצורה קשה. מדובר בתאוריה בלבד, אבל היא עובדת בפועל".

חשוב לציין כי ההחלטה לפתוח את בתי הכנסת התקבלה

מה עם הכלכלה?

כמו בכל מקום, סגירת בתי העסק, המסעדות והמלונות גרמו נזק רב לתושבי ארצות הברית. אנשים הפסידו כסף רב, אבל כבר ב-25 למרץ אישר הקונגרס חבילה של הטבות למשק בסכום של שני טריליון דולרים. התוכנית כללה נושאים רבים שעיקרם פיצוי לעצמאים, חל"ת, העלאת דמי אבטלה, בדיקות חינם לוירוס קורונה, הטבות מס לעסקים קטנים וסיוע לתוכניות תלושי מזון ומדיקייד.

"נוסף על כך, הממשלה החליטה על מענקים מיוחדים לציבור", מוסיף חיים מאיר לייבוביץ. "כל מבוגר קיבל מענק חד פעמי של \$1200 וכל ילד זכה ב-\$500, ללא הגבלה על מספר הילדים במשפחה. נוסף על כך, כל שבוע קיבל מי שיצא לחל"ת סכום של \$600. המשמעות הייתה שלמרות שאנשים לא עבדו, הסבל הכלכלי לא היה בלתי נסבל. יחד עם זאת, במצב בו יש משבר כלכלי בינלאומי, שאיש לא יודע מתי יסתיים, כל אחד שומר את הכסף לעצמו. זו הסיבה שהתרומות למוסדות יהודיים בישראל ירדה משמעותית מאז החלה הקורונה. כמובן, ראשי ישיבות ומנהלי מוסדות לא יכלו לנסוע, אבל גם אלו שניסו לעבוד דרך הטלפון, נחלו אכזבה רבה".

מחודש מאי, חזרה הפעילות הכלכלית כמעט למתכונת הרגילה. עדיין בתי המלון לא חזרו לפעול (על מלונות בידוד לקורונה לא שמעו ביבשת), אבל הממשלה מעניקה פיצויים נדיבים. אגב, נתוני האבטלה מוכיחים שמחודש מאי ואילך מספר המובטלים בארה"ב דווקא ירד, ויש יותר היצע של משרות פנויות.

יחד עם זאת, הציבור היהודי-אורתודוקסי ספג מכה קשה, כאשר במהלך המהומות האלימות בארה"ב שהתרחשו בחודש מאי בעקבות הריגתו של צעיר שחור בידי שוטר, השחיתו מפגינים עשרות בתי כנסת ועסקים יהודיים בערים השונות בניו יורק, לוס-אנג'לס ו-וירג'יניה. ההתפרעויות היו בתחילה בשכונות עוני, אבל בהמשך גם חנויות באיזורים מבוססים יותר כמו ברודיאו דרייב, פיירפקס ועוד הותקפו.

אמנם לאחר שראשי הקהילות החרדיות ביקשו – וקיבלו הנחיות מרופאים בכירים, לא אחרי הוראה מפורשת של השלטונות, שהעדיפו להעלים עין מכיון שמדובר בבכירי הרופאים.

ומה באשר למוסדות החינוך?

"מיד אחרי חג השבועות, כל הישיבות פתחו את שעריהן", מוסיף שרמן. "ההנחיה ניתנה לאחר שהממשלה אפשרה לאוניברסיטאות לפתוח כרגיל, ובארצות הברית לישיבות יש מעמד דומה לגמרי למוסדות להשכלה גבוהה. עם זאת, ראשי הישיבות החליטו שאנשי צוות מבוגרים שלא חלו בנגיף לא יגיעו בינתיים ללמד".

אין חולים קשים

ומה קורה כעת?

העסקנים החרדים הבכירים בניו יורק מדווחים כי בשלושת החודשים האחרונים אין כמעט חולים חדשים במדינה, בעיקר בקרב הציבור האורתודוקסי. גם בקרב האוכלוסיות הלא יהודיות קצב ההדבקה במגמת ירידה. בשבועות האחרונים ירד מספר הבדיקות ל-50,000 בלבד ליממה, שנערכו בעיקר בבתי אבות, בבתי חולים ובמקומות בהם מתגוררים קבוצות בעלי סיכון. מתוכם, התגלו 500 חולים בלבד, והרופאים סבורים שמדובר בנשאים, ובמסגרת טעות סטטיסטית. בכל ניו יורק אין אפילו חולה אחד שמאושפז במצב קשה. המשמעות: ניו יורק הפכה למדינה ירוקה, והסכנה לתמותה מהנגיף המסוכן קטנה משמעותית.

"גם חברות הקדישא של ציבור שומרי השבת מדווחות כי בחודשיים האחרונים אף יהודי לא נפטר מהנגיף", מוסיף הרב הרמן.

גם מבחינת ההנחיות הרשמיות, החיים שבו למסלולם. יש אמנם הגבלה על התכנסויות במקום סגור של יותר מ-500 אנשים, וחובת בידוד של שבועיים לאנשים שמגיעים ממדינות מסוימות, כולל ישראל הנחשבת למדינה 'אדומה'.

"כרגע יש חופש, אבל הקעמפים סגורים", הוא מוסיף. בהרי הקטסקילס יש אלפי משפחות שברשותם בתי קיץ. הם רשאים לצאת מניו יורק ולהגיע לשם. יש גם מסגרות לילדים במקום, אבל לא פנימיה. יש אמנם קבוצות שפתחו קעמפים בצורה מצומצמת מאוד, לילדים בגילאים מסוימים ובמתכונת של קפסולות. הדבר נעשה לאחר שרופאים בכירים יצרו פרוטוקול מיוחד של מתווה קפסולות במקומות כאלו. זה אמנם לא מאושר מטעם השלטונות, אבל הם מעלימים עין. לקראת זמן אלול כולם יחזרו לעבוד כרגיל. בתי הספר ייפתחו, וזה כולל כמובן גם את הישיבות ומוסדות החינוך החרדיים".

הרב לייבוביץ מוסיף כי המדינה היחידה שהיו בה מקרים קשים של תחלואה בחודשיים האחרונים היתה פלורידה. חמשה עשר יהודים נפטרו בתקופה האחרונה. כל בתי הספר ובתי הכנסת סגורים. בתי העסק פתוחים אמנם, אבל שומרים שם בקפדנות על כניסה עם מסכות וריחוק. "אגב, בניו יורק הממשלה עדיין מחייבת את האזרחים לעטות מסכות, אבל רק שני אחוזים מהציבור שומרים על ההנחיה הזו, בעוד כשהמגפה היתה בעיצומה ההיענות היתה מרשימה ממש וכללה את מרבית הציבור. לעומת זאת, בפלורידה ההוראות נשמרות בקפדנות רבה".

חוזרים למסלול

לקראת הימים הנוראים מקווים בקהילות היהודיות לפתוח את בתי הכנסת כרגיל. אנשים מבוגרים ובעלי סיכון יקבלו המלצה להתפלל במרחבים פתוחים, אבל במצב הנוכחי, בו מעריכים של 90% מתושבי ניו יורק היהודית יש נוגדנים לנגיף, אפשר בהחלט להיות אופטימיים. עם זאת, גורלם של בתי הכנסת במדינות אחרות בארצות הברית, בעיקר בפלורידה ובמקומות נוספים בהם יש התפרצות, לא ברור עדיין.

"בסך הכל, נראה שבשלב הזה התגברנו על הקורונה", מסכם הרב הרמן. "עדיין לא ברור לכמה זמן הנוגדנים יבטיחו חיסון עדר, ומה יקרה בחורף. אבל גם אם ארצות הברית בכלל וניו יורק בפרט ניצחה בשלב הזה את הקורונה, החיים שבו למסלולם ובתי החולים לא קורסים, לא מדובר בהצלחה אלא דווקא בכישלון. מדובר בתוצאה ישירה של ההדבקה ההמונית שגבתה את חייהם של אלפי יהודים שומרי מצוות, והותירה מספר עצום של יתומים ואלמנות, שחיייהם לעולם לא ישובו למסלולם". ■

הכתבה הזו, נכון לעכשיו, מפליגה על כנפי הדמיון, אם כי המודרך ■ רק אנחנו, בהתנהגות שלנו 30 יום קודם לחג נקבע אם היא תהפוך למציאות כואבת ■ אם נהיה עניים ממעש בשמירה קפדנית על ההוראות לבלימת הנגיף, נאלץ להישאר בראש השנה מחוץ לבתי הכנסת מלאי בושה וכלימה...

אביגדור שטרן

בית בית תפילה?

מזגן נוסף מעליה, והיא לא הצליחה להבחין בין יבבת המנוע לשופר.

מסתבר שהיא לא היחידה. גם הגברים שנמצאים בחניה של כהן, לא מצליחים לשמוע כלום. הדין מהבנין הסמוך, משמש כבעל מקריא, מרים את עיניו מהמחזור, מישיר מבט אל בעל התוקע ומסמן לו שיחזור שוב על התקיעה. הוא מסמיק. זה מעולם לא קרה לו. הבושה גדולה. כמה הוא התכוון, כמה הוא השתדל. באותו רגע עוברת בו המחשבה, אולי הוא אשם, כי בחודש שלפני החגים הוא קצת עשה לעצמו הנחות. כבר לא היה לו כוח להקפיד כל כך על ההנחיות, ועכשיו הוא צריך לחזור שוב ושוב על התקיעה והתרועה.

אשמנו

ממש לידו, במניין נוסף המתקיים בין הבניינים ברחוב הסמוך, עומד יצחק שיינין, המוכר כגבאי בית הכנסת איצקוביץ, וחושב לעצמו: כמה חבל. כמה ביקשתי מהאנשים שיישמרו. כמה היינו קרובים להימנע מהמצב הזה של תפילה בחניות ומרפסות, אבל את אשר יגורנו בא לנו. עכשיו אנחנו עומדים בחצר שהפכה לבית כנסת מאולתר, ופשוט בא לי לבכות. אין לזה טעם. איפה הימים שבית הכנסת היה חי ושוקק. הבימה והפרוכת מכוסים בלבן, כולו אומר כבוד, בבית אלוקים נהלך ברגש, אבל

צילום: אריאל שובל מקור ראשון

לפניך עתירתנו כאילו אני בבית הכנסת במקום שלי, עם החזן הקבוע בעל הקול הערב."

גברת גליק החלה לבכות כשהחלה להרגיש על בשרה את עוצמת הסבל של תפילה בחניית הבניין.

היא כבר כמעט הצליחה להתרכז ולכוון, עד שקול קטע באחת את חוט המחשבה. ובשופר גדול יתקע, וקול דממה דקה ישמע. תוך כדי שהיא בוכה ומתייפחת. נדמה לה שהיא שמעה תקיעה, אבל באותו רגע נדלק

« ראש השנה תשפ"א. מוטי פרידמן, הבן הצעיר של השכן מלמעלה, משמש כבעל תפילה למניין החניות המאולתר. הוא ניגש אל הסטנדר שהוסב לעמוד החזן, ופותח בפיוט "הנני העני ממעש". התפילה שמרטיטה לבבות, בטרם תפילת הלחש של מוסף. העיניים עוקבות אחר המילים במחזור, אבל זה לא זה, המילים מתבלבלות בהברות קטועות, קולו לא ממש נעים, זקנו עדיין אינו מגודל, והוא לא ממש מעורב בדעת עם הבריות.

משהו קר, חסר רגש והמתפללים פולטים אנחה, על המצב שאליו נקלעו.

בסמוך, מאחורי בד יוטה ירוק, המשמש כמחיצה מחוברת לרכב מאובק של אחד השכנים, עומדת גברת גליק, לצידה כיסא הפלסטיק אותו סחבה מביתה. היא מנסה להתפלל, אבל לא מצליחה. על החום עוד יכלה איכשהו להתגבר, אבל רעש המזגנים קוטע את ריכוזה והיא גם אינה שומעת כלום. היא מתאמצת שוב ושוב לשמוע את החזן, אבל ללא הצלחה.

היא עומדת שם, רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע. את המניין המאולתר שבחניית הבניין היא לא מצליחה לשמוע, ובליט ברירה היא נאלצת להתפלל לבד. גברת גליק עוצמת עיניים ומליבה בוקעת תחינה: "הרי אני לפניך ככלי מלא בושה וכלימה, בעוונותינו הרבים גורשנו מבית הכנסת, ואנו נמצאים כאן כל השכנים, חוץ מפולק שמאושפז". כאן פרצה בבכי וביקשה: "אנא קבל תפילתי, יהי רצון שתערב

למרות שיש הרבה מקומות שפתחו. הוא כבר הותש מלענות לכולם שיש לכך שלוש סיבות: הסירוב להיות אחראי על מוות מיותר של אנשים. חוסר היכולת לעמוד בדרישות של משרד הבריאות, והעובדה שאין לבית הכנסת אפשרות לספוג את תשלום קנסות".

הוא חייך לעצמו במבוכה שאחרי הגל הראשון, צחקו עליו למה הוא ממשיך לטפח את בית הכנסת בחצר, אבל כשראה את האנשים שעושים לעצמם הנחות, הבין שהסוף הרחוק, הולך ומתרחק. נכון, צחקו עליו, אבל מסתבר שצדק וזה ממש לא עושה לו טוב.

התחושה קשה מאוד וזה מעציב אותו. באותם רגעים הציץ אותו זעם על אותם אלה שלא ממש הקפידו על ההנחיות, ובשיא חוצפתם, עוד הוציאו טלפון ותיעדו מבכנים "מה קורה באיצקוביץ". מהרסייך ומחריבייך ממך יצא, הוא סינן בשקט, או לפחות כך הוא חשב, עד ששכנו הסתובב לעברו וסימן לו עם היד על אזור האוזן, לאמור: לא שמעת, מה אמרת? באותו רגע, הוא היה אסיר תודה ולמד להעריך את הטיפה שזלגה מהמזגן הרועש.

2 מיליון מתפללים ללא בית

לו יכולתי, הררר בינו לבין עצמו, הייתי צועק בקול כדי שכולם ישמעו, שיש יותר משני מיליון יהודים בארץ ישראל,

שמכיר אותי, יודע כמה ההרגשה קשה ואיומה. לפני מוסף שאלו אותי למה אני לא פותח, הם לא ידעו שמי שאשם בזה, זה חלק מהציבור שלא שומר ואפילו קיבלנו דו"חות בגלל זה.

החזן התעכב משום מה בתפילת שמונה עשרה, ובדמיונו הוא הפליג אחורה, אל הרגעים שבו נאלץ לסגור את בית הכנסת. בחרדת קודש ובבקשת מחילה הוא סובב את המנעול. ידיו רעדו, אבל לא נותרה לו ברירה. מספר ימים לאחר מכן, כאשר נכנס לבית הכנסת וראה יונים מקננות, הוא נזכר בבתי הכנסת הנטושים באירופה והחל לבכות. אנשים כל הזמן שאלו למה לא פותחים את בית הכנסת,

בחניה פה, אפילו להתפלל אני לא מצליח, כי המזגן מטפטף עלי.

אחרי שמחה את הטיפה הסוררת, הוא שקע בהרהור על ההפסדים העצומים שיש לבית הכנסת, בעקבות המצב הזה. ונזכר בגמרא במסכת קידושין, "לעולם יראה אדם את עצמו, חציו חייב וחציו זכאי, עשה מצוה אחת, אשריו, שהכריע את עצמו לכף זכות, עבר עבירה אחת, אוי לו, שהכריע עצמו לכף חובה". בדיוק כפי ש"כל ישראל ערבים זה לזה", כך גם כעת, כל אחד מאתנו נושא באחריות על המצב הנוכחי. ולא מדובר על המושג של חב לאחרים, רק בקטע של סיכון אחרים, אלא גם בהפסדים עצומים לבתי הכנסת. זה גזל עקיף של כספי הקדש.

כמוני יש אלפי גבאי בתי כנסת שמבכים את המצב הקשה. בתי הכנסת פתוחים למחצה לשליש ולרביע, אף אחד לא קונה מקומות ישיבה, אפילו במניין הזה בחניה, כל אחד הביא אתו כיסא. בימים כתיקונם, היה בית הכנסת מצליח להתקיים במשך חודשים ארוכים, בזכות ההכנסה של מכירת מקומות ישיבה. אבל עכשיו, בחניה או בחצר, מי יקנה עליות או פתיחת הארון. אין סיכוי שאנשים יפתחו את הכיס כשיש רעש, חם ומזיעים.

כמה חששתי שנצטרך להתפלל ללא תנאים בבתי כנסת. נכון שיש לנו בחצר הבניין, בית הכנסת בחצרות ה', שהפכנו אותו לפינה יפה עם דשא סינטטי, שולחנות וארונות ספרים, מנסים לסדר עד כמה שאפשר, אבל זה רק חילופי וכואב. מי

פנים בית הכנסת איצקוביץ, צילום: שוקי לרר

**החזן התעכב משום מה
בתפילת שמונה עשרה,
ובדמיונו הוא הפליג אחורה,
אל הרגעים שבו נאלץ לסגור
את בית הכנסת. בחרדת קודש
ובבקשת מחילה הוא סובב
את המנעול. ידיו רעדו, אבל
לא נותרה לו ברירה. מספר
ימים לאחר מכן, כאשר נכנס
לבית הכנסת וראה יונים
מקננות, הוא נזכר בבתי הכנסת
הנטושים באירופה
והחל לבכות**

בחלקם כאלו שנוהגים להגיע לתפילות רק בחגי תשרי, שעלולים למצוא את עצמם מתפללים את תפילות הימים הנוראים בבית, או בחצרות הבתים. הוא גם היה מספר להם שחלק מהגבאים עדכנו אותו שהם הספיקו לשריין לעצמם אוהלי ענק לטובת המתפללים, למרות החשש הגדול שהמציאות החדשה, תגרום לפחות אנשים לצאת מהבית ביום כיפור, כי בדרך כלל מדובר ביום חם. אם בבית כנסת ממוזג, זה משהו קשה, על אחת כמה וכמה שהתפילה בחוץ מאוד תקשה על המתפללים לצום, ויש סבירות גבוהה שהגבאים יבקשו להקדים את התפילות, בכדי להימנע מתפילות ארוכות במהלך הצום תחת השמש הקופחת. זה יכול להיות מסוכן, ולצוותי הרפואה תהיה עבודה כפולה חלילה.

הוא כבר ממש התחיל להתחרט שהוא לא עשה מספיק כדי להסביר להם שמי כמוהו יודע שמניין מרפסות, חצרות או גינות, זה לא בית כנסת. זה לא כיף, זה לא נעים. זה סבל לגוף ולנשמה.

ונתנה תוקף

כדי שלא נגיע למצב הזה, אנו צריכים להיזהר כבר היום, לפחות שלושים יום קודם החג. מדובר בתרחיש שעלול חלילה לקרות, אם נתעלם במכוון מההנחיות כאילו הן אינן נוגעות אלינו, ונצדיק זאת בכך שמדובר בהתנכלות מכוונת. נכון שיש ביקורת, ונכון שיש החלטות שהיו צריכות להתקבל אחרת, אבל עדיין בסופו של דבר, בראייה כוללת, איזהו חכם הרואה את הנולד.

ונתנה תוקף קדושת היום, כי הוא נורא ואיום, הוא חשב לעצמו. אנחנו רק בראש השנה. מי יכול לדמיין בכלל מניינים קטנים ועלובים ביום כיפור. רק לחשוב על זה זה מצמרר. אוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם. איך אני יכול לבקש על שנה טובה ומתוקה, כשקשה להתרכז בתפילה, ואיננו זוכים להתפלל בבית אשר נקרא שמך עליו, בית מקדש מעט. אבל, לעולם לא מאוחר. בראש השנה יכתבון ובצום יום כיפור יחתמון, מי יחיה ומי ימות. גם איפה נתפלל, ומי יגש לפני העמוד. בידנו הדבר, באפשרותנו לשנות את המצב שתכלה שנה וקללותיה, כדי שתחל שנה וברכותיה ונזכה להתפלל כראוי בבית הכנסת. ■

לכל עם טור אישי

הרב אורי לופוליאנסקי מקדימים רפואה למכה

עשרות, אולי מאות פעמים, בשורה של מקרים של יחיד ושל רבים, שמעתי את אותה תשובה חד משמעית ממורי ורבי מרן הגר"ש אלישיב זי"ע; "חמירא סכנתא מאיסורא". גם כשהסכנה לא עמדה מנגד, גם כשנדמה היה שהחששות מופרזים, מרן זצ"ל לא נתן בשום אופן להקל בחובת משנה הזהירות.

פעם, כאשר נראה היה שהחשש לסכנה רחוק יותר מהאיסור שעשוי להידחות בגינו, בכל אופן עמד מרן זצ"ל על דעתו שלמרות הכל כולם מוכרחים להקפיד על הוראת הזהירות. כאשר ביקשתי להבין על מה הסער הגדול? התשובה לה זכיתי מהדהדת היום באוזניי בנחרצות: "החובה להיזהר מסכנה, היא מדאורייתא! חמירא סכנתא מאיסורא, כי איסור דאורייתא קודם לאיסור דרבנן!"

גם בעת הסכנה הנוכחית, מורים גדולי התורה שליט"א את אותה הוראה נחרצת. כשהתבקשתי על ידי גדולי פוסקי דורנו לאוי"ט, לברר נקודות שונות הנוגעות לנגיף ה'קורונה' אצל מומחי הרפואה, שמעתי שוב את אותה חרדה גדולה – זה עניין של חיוב דאורייתא! אסור להקל ראש!

את המקרים הקשים במיוחד, את המספרים המחרידים של המתים מהמגפה, כל אחד יודע. על זה אין צורך לדבר. אך מה עם החולים הבינוניים? אלו שלא נדרשים להתאשפז בבית החולים.

האם כולם מבינים באיזה ייסורים נוראים מדובר?

ב"ה רבים מהנשאים אינם חווים את אלימות הנגיף. אבל, אנחנו, ביד שרה, מכירים את אלפי חולי ה'קורונה' ששאלו מחוללי חמצן, מכשירי הנשמה לא פולשניים, מד סיטורציה וציוד נשימתי נוסף, כדי להילחם בנגיף הנורא, כדי שמצבם לא ידרדר חלילה וכדי לעבור את מצוקת הנשימה האיננה.

דרכי הנשימה של חולה ה'קורונה' הופכות לצמיגיות, והנשימה נעשית קשה. גם צעירים יחסית, גם כאלו שאין להם אף מחלת רקע, סובלים באופן אכזרי ממש. בחסדי שמים, יכולנו להעניק לאלפי הפונים את ציוד העזר הנשימתי לו הם כה זקוקים. ציוד שלא רק הקל עליהם, אלא מנע מרבים מהם להגיע לאשפוז או חמור מכך רח"ל.

זה לא היה מובן מאליו, הציוד הנשימתי לסוגיו, כמעט ואזל כבר בשלב הראשוני של ההתפרצות. נאלצנו לצאת למגבית חירום, וזכינו להתגייסות ציבורית שסייעה לנו להטיס "רכבת אווירית" של ציוד רפואי ונשימתי מגוון, שעומד גם היום, בגל השני של המגפה, לרשות חולי הקורונה בישראל.

הקדמת התרופה למכה, אינה רק בגיוס המסיבי של עשרת אלפי יחידות האשפוז הנשימתיות, הכוללות מכשירי הנשמה, מד סיטורציה, מחולל חמצן, ועוד. המבט הוא הרי, תמיד, לא על חולים – כי אם על אנשים, ואנשים צריכים יותר ממכשיר הנשמה כדי לחיות.

מתנדבי יד שרה הקימו בן-יום את 'המוקד להפגת בדידות'. מוקד שתופעל באופן שוטף על ידי עשרות אנשי מקצוע מתנדבים, שהעניקו ליווי ותמיכה קרובים, בלי להסתכן. איך ניתן היה לעשות זאת? פשוט, כי זה מה שמתנדבי יד שרה עושים גם בשגרה. תוכנית הדגל של שירותי הבית והקהילה ביד שרה, עוסקת בדיוק בזה – במלחמה למניעת בדידות. כשמגיעה עת חירום צריך רק "ללחוץ על הדוושה עד הסוף" ולהגביר משמעותית את הסיוע.

באותו מקום אפשר לראות גם את הטיולים האישיים שאורגנו למוגבלי תנועה. הם לא יכלו לצאת מהבית שלושה חודשים ברציף. ההרגשה נוראית. אבל כשהגיעה ה'נכונות' הסטרילית עם הנהג- המדריך הממוגן, הוא יכול היה לראות סוף סוף את השמש. לצאת אל הפארק הפורח שנראה עד אז רק מעבר לסורגים, או לתפילה בכותל.

30 אלף לחצני מצוקה חולקו על ידי מתנדבי יד שרה, לקשישים הנמצאים בסיכון. בזכות לחצני המצוקה, הם יכולים להיות רגועים. גם אם חלילה יפלו או יכנסו למצוקה, יהיה מי שישמע אותם. כך פתרנו את האיום המפחיד שנגרם בשל חובת הבידוד לאוכלוסיה המבוגרת.

ושוב, בעצם אין כאן חדש. כך בדיוק מתנהלת השגרה של מוקד המצוקה ביד שרה. חדר המיון של יד שרה, היה המקום המוגן ביותר לאלו הזקוקים לרפואת חירום. ההפרדה המוחלטת מבית חולים ולצידה ההתייחסות המוגברת של רופאים מומחים בכל מחלקות המיון, איפשרו לתושבי ירושלים והסביבה לקבל את השירות הרפואי בלי לחשוש.

אבל זה בדיוק מה שקורה גם בשגרה. גם בשגרה מאפשרים מתנדבי יד שרה לעשרות אלפי חולים להמיר את האשפוז החשוף להדבקות בבית החולים, באשפוז בית מלא. בטוח ובריא. כשסכנת היורס מרחפת, מתנדבי מחלקת אשפוז יודעים היטב את המלאכה, כי זו היא שיגרת חייהם.

כך זה במגוון המחלקות; רופאי השיניים הגיעו לבית וביצעו את הטיפול שלא היה יכול להתבצע בחוץ, בדיוק כמו בשיגרה. כך גם עורכי הדין, המטפלים, כולם – כל מתנדב במקומו ובשירות אותו הוא יודע להעניק מכל הלב.

ב-119 סניפי יד שרה בכל רחבי הארץ, ניתן לקבל את הציוד הנשימתי מציל החיים, ולצידם גם שני מוצרים קטנים, פרקטיים, אך חשובים כל כך להסרת חשש ולשמירה על השקט הנפשי – מד החום הדיגיטלי, המדייק בקריאה בתוך שניה אחת. ואצבעון 'פולס-אוקסימטר'; תכס קטנטן לאצבע המודד את רמת החמצן בדם. 7,000 המתנדבים היקרים שלנו עומדים הכן כדי שלכל אחד תהיה האפשרות להתגונן, וגם להתכונן.

כשהתרופה קודמת, ניתן בעזרת ה' לרפא את המכה.

הכותב הוא יו"ר ארגון "יד שרה"

צוואת הגננת ע"ה

ההודעה האחרונה ששיגרה מרת שלווה זלפריינד

שחינכה מאות ילדי ישראל - להורי הילדים

"חשוב לי ראשית להגיד לך תודה על היוזמה שילדי הגן החברים בכללית יבדקו.

שנית, אני קיבלתי כמה טלפונים בימים האחרונים מגורמים מוסמכים שכנראה ונדבקתי בגן... ודאי ראית שכתבתי בעבר כי אני מבקשת לקחת אחריות מאחר ואני בקבוצת סיכון. והנה - אשר יגורתי... בא!

ידוע בודאות לרשויות על משפחות שהפרו בידוד או שלא מילאו אחר הנחיית העיריה לא לשלוח ילדים שיש בביתם בן משפחה בידוד. על אנשים כמוני, באה להגן ההנחיה... לצערי, היו שהעדיפו לשלוח את הילד בגן מתוך הרגשת ה"סמוך" הישראלי תוך פגיעה אנושה בערך חשוב של "ערבות הדדית" ו"לא תעמוד על דם רעך".

לי זה כבר לא משנה ממי נדבקתי ומי הפר בידוד. היו לי ניסים גלויים וזה שאני כותבת לך כרגע זה בכלל לא מובן מאליו...

אבל אני פשוט מתחננת ומבקשת עבור הסבים והסבתות, השכנים והדודים המבוגרים שמקיפים אותנו ולא מגיע להם למות! גם אם יש להם מחלות רקע כאלה ואחרות...

אני חלילה לא מאשימה אף אחד! שלא יובן כך מדבריי. יד' ה' סובבה את הנסיבות והיא זו אשר הוציאה אותי מהמצב הקשה בו הייתי...

נכון... בידוד לילד קטן היא חוויה לא נעימה, אבל היא עוברת תוך מקסימום שבועיים. אפשר למצוא המון סיבות ותרוצים למה אנחנו לא חייבים לשמור בידוד. ואפשר רגע אחד להיות שותפים להצלת חיים אמיתית. לחנך את ילדינו לערבות הדדית, לכבוד האחר ולשמירה על החיים.

אובדן של אדם קרוב, או הידיעה כי מישהו חלה בגללך, קשה פי כמה וכמה מבידוד של שבועיים...

יתכן והדברים קשים לקריאה. אבל נכתבים בדם ליבי ובתפילה שאזכה בקרוב לצאת ממסע היסורים שקבלתי באהבה מאיתו ית'

מאחלת בריאות איתנה לכולם ורק בשורות טובות.

אני ב"ה מתאוששת והשלב הקשה ביותר של המחלה, כבר מאחורי.

ואם יהיה מישהו אחד שיקרא את הדברים ויבין את ההשלכות של חובת הבידוד. והיה זה שכרי.

אוהבת באמת כל אחד ואחת מכם
חיבוק גדול לילדים
שלווה (בת רבקה רחל לרפז"ש).

מי שחשים בתסמינים ולא נבדקים נכשלים בחשש רציחה.

מי שמפר הנחיות מסכן את חיי הזולת

נתחזק כולנו בשמירה על הכללים לעילוי נשמת שלווה ע"ה

מוגש מטעם מטה ההסברה החרדי

הוירוס השקוף

כשאני מהרהרת
בגלי ההדף
שיצרה מהלומת
הקורונה בשטף
חיינו, אני נדהמת
איך הכול התהפך
עלינו באחת.

מה שהיה פרטי
ואישי, הפך
לנחלת הכלל.

ואילו דווקא מה
שהיה גלוי וידוע,

הפך מכוסה
ונסתה. מצד

אחד המסכה

מכסה את פנינו

ומאידך נעשינו

כתאום חשופים

כל כך. הפרטיות

מתה בטרם עת,

הקורונה קברה

אותה. בינתיים,

אני מגלה מחדש

את הבית, אבל

הרבה יותר ממה

שאני מארגנת את

הארונות ומסדרת

את המדפים, אני

מגלה מחדש את

ילדיי ● הרהורים

של אמא בצל

ה'קורונה'

שולמית אורבך

אני זוכרת את הפעם הראשונה בה פגשתי את הקורונה. היא הייתה אז מילה זרה, משונה, עם ניחוח רחוק של חוץ לארץ. משהו שאין בו מספיק בשר כדי לפחד, כדי להרעיד את הלב יותר מדי. לפעמים הבליחו עדכונים עמומים אל התודעה שלי, מדווחים על נגיף מסתורי שמחולל שמות בארץ העיניים המלוכסנות; מאשימים את אוכלי העטלפים. המגיפה הייתה מתורגמת לחדשות שלא נעים לקרוא, לסיפורים מטרידים מפרברי סין.

אחר כך החלו כלי התקשורת להזכיר אותה צפוף מדי. הרבה מדי. מפיחיד מדי. עדיין היה הפחד דק ושברירי, כמעט בלתי מורגש. בכל זאת, הקורונה לא העזה להתקרב עדיין אלינו. שמה הוזכר בתימהון פעור עיניים, בפליאה משתוממת, בהתעניינות נימוסית ובניסיון להבין מה מתחולל שם, רחוק מן העין, רחוק מן הלב.

◀ ואז היא הגיעה.

שקופה, בלתי נראית, זעירה ומתוחכמת הרבה יותר ממה שאפשר להעלות על הדעת. לקחו לנו כמה ימים לגלות את העלייה הראשונה שלה ארצה, לאתר את הדרכים בהן הסתננה אל הגבולות. בקול רעש גדול חשפנו אותה. הנה היא פה. הנה היא שם. ושוב פה. ושוב שם. פתאום היא מופיעה בכל מקום, משכפלת את עצמה בלי שהספקנו לשים לב ודעת. מציצה בחוצפה מבעד לפתחי הבתים, מתערבת בין הבריות, ובלי שהספקנו להתעטש אל המרפק, כבר נעשתה ישראלית ותיקה שאי אפשר לעבוד עליה.

כמעט חצי שנה חלפה מאז הייתה המגיפה בלתי מוכרת, עלומה ומסקרנת. עכשיו היא כאן במלוא עוצמתה ומכותיה. נכון, לקחו לנו כמה חודשים טובים להפנים את הבשורה הקשה הזו, איבדנו יותר מדי נפשות יקרות, נלחמנו, עשינו המון, וחשבנו שהכול כבר מאחורינו.

◀ אז חשבנו.

הקורונה איתנו בפול ווליום, ולא נראה שהיא מתכוונת לוותר כל כך מהר על הטריטוריה הישראלית שכבשה. בינתיים, היא רק דואגת לבלגן לנו את מדפי היוםיום ולהשליך את המציאות על הרצפה, הפוכה ומגובבת. ככה היא אוהבת את זה: מעדיפה שלא נדע כלום, שנבלבל את עצמינו לדעת, שנתהה מה הגבול הדק מחרדה לשיגעון, ואיפה מיטשטש ההבדל בין הקפדה על כללי הזהירות לעצירת בלמים של החיים.

אבל בתוך כל הכאוס הזה, נותרו לנו כמה רגעים לחשוב. להסתכל סביב, אל העולם המשונה הזה שבו אנחנו שרויים, אל החיים שמפתיעים אותנו בכל פעם מחדש, אל החדשות שהולמות בנו מכיוונים שלא ידענו על קיומם. לפקוח עיניים גדולות אל ההתרחשויות המבעבעת הזו, ולמצוא כוכבים קטנים זוהרים, בתוך שמיכת חרדה אפלולית. לחפש אחר פיסות קטיפה רכות במציאות הקוצנית הזו, וללטף בה לבבות מדממים ומחשבות קשות. כן, זה מסע של חיים שלמים, וחייבים להתחיל אותו. אפילו עכשיו. דווקא עכשיו.

כשאני מהרהרת בגלי ההדף שיצרה מהלומת הקורונה בשטף חיינו, אני נדהמת שוב מההבנה כמה הכול התהפך עלינו באחת. מה שהיה פרטי ואישי, הפך לנחלת הכלל. ואילו דווקא מה שהיה גלוי וידוע, הפך מכוסה ונסתר.

שמתם לב איך נעשינו פתאום חשופים כל כך? הכול גלוי וידוע לפני כולם. הפרטיות מתה בטרם עת, הקורונה קברה אותה.

כתבות שלמות בעיתון מגוללות מפרטים של טיולי שופינג, תיאורים עמוסים של יממות שלמות שחוקרי אנתרופולוגיה עוד יעשו מהם מטעמים. אני מוצאת עצמי מהלכת לתומי ברחוב ותוהה באי שקט, האם חלילה, יודפס מחר מסלול פסיעותיי ויופץ קבל עם ועדה. לא יהיה ניתן להכחיש. לא יתאפשר למרוד בתוצאות. הכל ידוע, הכל מאוכן. דע מאין באת ולאן אתה הולך, כי כל מעשיך בתקשורת ובמדיה נכתבים.

מן העבר השני, פתאום נעשינו נסתרים כל כך. עטויים שכבות הגנה. מכוסים טפחיים. אנחנו נושמים בשקט, מאחורי המסכה. שולחים חיוכים שנבלמים בחומת בד אטומה. איש אינו מקבל את החיוך שנעצר מיד לאחר שיצא לדרך. אפשר רק לנחש. אולי לחפש קמטי עיניים המצביעים על בת שחוק מוטמנת. לנסות שלוח מבע עיניים חוזר.

גם הקול הולך לאיבוד בין משטחי האריגים התכלכלים המפרידים בינינו. מילים וחצאי מילים מושלכות ארצה, בלי לצלוח את דרכן למטרה. ומגע יד חמימה, מה יהא עליו? כל מפגש פשוט בין בני אדם הופך קר ומנוכר, מלא ריחוק וזרות החוצצים בין איש לרעהו. ככה הפכה לחיצת יד מקרבת בין לבבות, לקרב מרפקים מנותק, ככה הלכנו והתכנסנו בתוך עצמנו, נעלמים אל זוג כפפות ומסכה כירורגית. ככה אנחנו מתכסים, שכבה אחר שכבה, מעמיסים מסכים ומסכות, שוטפים כל אפשרות של קרבה, ונעשים בודדים.

ואני חושבת על בני התינוק שמביט בי בעיניים גדולות ושותקות, בפעמים הנדירות שאנחנו יוצאים החוצה, כדי שייספוג שמש חמימה ויכיר את העולם שמסביב. מה הוא חושב עלי, אמא שלו, שמסתתרת פתאום מאחורי וילון תכלכל מוזר, וקולה מתרחק ונעשה שבור גלים? האם הוא מרגיש את אהבתי ברגעים האלה, כשאני נעלמת מאחורי כללי הזהירות ורק עיני המוכרות מציצות אליו? מנסה בכל הכוח, לשגר אליו חיוך מבעד למסכה. האם הוא מקבל אותו וחובק פנימה? הלוואי שכן.

בנותיי הגדולות יותר כבר התרגלו חלקית, באין ברירה אחרת, אל ימי הקורונה. הן מקבלות בהשלמה את מטח הגזירות החדשות. את ההדרכה על קרצוף הידיים עברו בהצלחה, ואף קיבלו ציון עובר בתרגולים שנתתי להן. מקיומו של גן השעשועים השכונתי כבר שכחנו, לדעתי. אני בוחרת שלא לעבור לידו כדי שלא להעלות בהן געגועים וצער. בשביל מה, ילדות רכות. אם אפשר למנוע מהן אכזבה מיותרת, אני בעד.

מדי פעם מנסות את מזלן ומבקשות להביא חברה

הכל היה נהדר, על הנייר. רק המציאות, פרט שולי שכמעט שכחתי בתכנית הגדולה והמסודרת, התנהלה בפלנטה מקבילה, שונה לגמרי. אולי אשמה בזאת גם הפאניקה שלי, רצה בכל רגע פנוי להתעדכן במצב המגפה המתפשטת. אולי זו החרדה שגורמת לי לגפף את הילדים קרוב אלי, שיהיו מוגנים כמה שאפשר, והרבה יותר מזה. אולי זו בכלל הסבלנות שלהם, שהתפוגגה מהר יותר משציפיתי.

כך או אחרת, לוח הזמנים קרס על כל שורותיו ואני הפנמתי את הפרידה מהשגרה. את ההתנתקות מכל מה שמוכר וברור וידוע. כן, אלו ימים של אי בהירות. שעות של אי וודאות. החרדה הקיימת מפני המגיפה האורבת מעבר לפינה- מוציאה מהדעת. ההגבלות שמשתנות בכל פעם מחדש, מספרות לי ששום דבר אינו קבוע. העולם הפך זמני. המושגים כולם נעשו נזילים. הכול יכול להשתנות. הכול יכול להתהפך. נותר רק לקוות שיתהפך לטובה.

ימים של סגר, אמרתי? אני זוכרת את עצמי הוזה על חתיכת שמיים. כמהה לשמש חמימה יוקדת על ראשי. רוצה פשוט לגעת במרקם דשא מחוספס. פשוט? כל כך לא... רק רוצה טבע ומגלה פתאום כמה משמעות יש למשאבי החינם הזמינים אשר פגשתי מדי יום, מדי שעה. אוצרות טבע פשוטים ומרגשים בהם נגעתי אינספור פעמים ולא חשבתי לתת את הדעת.

מאחורי הכתלים הלבנים של הבית, נעימים ככל שיהיו, החוץ זוהר פי כמה. אני מדמה אדמת חול צהבהבה לשטיח יפהפה וענוג, הלוואי יכולתי לדשדש בו. רואה את השמיים מן החלון בחדרי, ככילת תחרה תכולה עם עיטורי עננים רכים המתנופפת על ראשי, והים... הים הוא קצפת לבנה רוגעת וסוערת שמרחיבה את הנפש. כל האוצרות הללו חתומים בפניי כעת. מעולם לא הוקרתי את הטבע יותר כמו בימים אלה. מעולם לא כמהתי כל כך למרחבים, לרוץ בהם ולגמוע חופש. לשתות חיים מלאו גרון. להתמלא באושר.

בינתיים, אני מגלה מחדש את הבית, המשאב הזמין ביותר. מסתערת על החדרים. זמן נזל מבין ידיי, מצטבר על הרצפות. שומרת אותו בפינות, שלא ילך לאיבוד, שלא יתייבש. אבל הרבה יותר ממה שאני מארגנת את הארונות ומסדרת את המדפים, אני מגלה מחדש את ילדיי.

כמה כיף ליהנות מצחוק פסנתרי רך, מתגלגל בנועם, בלי שעייפות מרירה של יום עבודה מייגע, תהיה שזורה בו. כמה נעים

הביתה, או לבקר בעצמן אצל ידידה מהגן. אמא שלהן, חרדתי שכמותה, מסרבת. רק זה חסר לה, להעביר משלוחי קורונה מבתיים של אחרים אליה הביתה. כדי לרכך את השלילה החוזרת, היא מבטיחה להן מסיבה ענקית כשהקורונה תעזוב את העולם. את הארץ, לפחות. המסיבה נדחית בינתיים לתאריך בלתי ידוע.

בכל בוקר בת הארבע פוקחת עיניים ושואלת בתום: אמא, הקורונה כבר נגמרה? ואני נאלצת לספר לה שלא. עדיין לא. היא מהנהנת בהבנה, יודעת כבר שהחיים ממשיכים להתפתח.

להתארגנות השחר השגרתי הוספנו את טקס מדידת החום. הגדולה כבר רכשה מיומנות, נבדקת עצמונית ומושיטה לי את תוצאות הבדיקה בזריזות. הקטנה עדיין חוששת מהפרוצדורה הרפואית ואני מבטיחה לה צוקים וגאיות כדי שתסכים לבצע את ההליך. בסוף היא משתפת פעולה. אנחת רווחה. אפשר להתחיל למלא את הצהרת הבריאות.

◀ הצהרת הבריאות.

עצרתם פעם לכמה שניות לפני שאתם ממלאים אותה אוטומטית? לכאורה, דף רשמי משעמם. טקסט יבש, מונוטוני. רישום שחוזר על עצמו בכל בוקר מחדש. אבל... הנה אני מסתכלת לרגע על הדף הזה מקרוב. רואה את האושר זורח בין השורות. מבחינה בתודה מזדמרת לה ממילה למילה. הילדים שלי בריאים, ישתבח שמו. עוד יום הגיח אל העולם והקורונה לא דבקה בהם. לפעמים אני רוצה לקמט את הפתקים הקטנים והמדויקים הללו, לקרוע אותם לפיסות זעירות ולכתוב במקומם שיר הודיה. מזמור הלל על עוד יום של חסד שפקד אותנו.

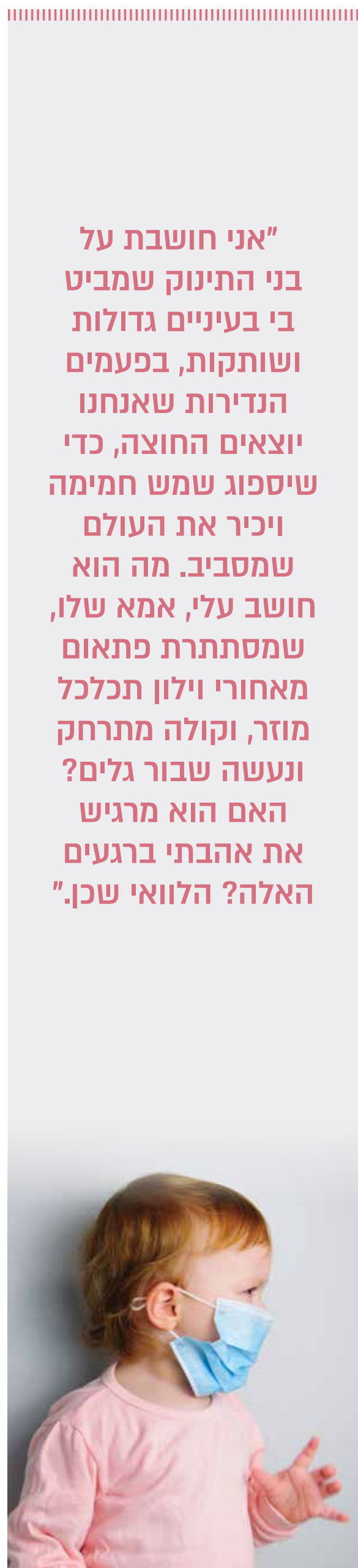
בינתיים ממשיכה להתרגש בכל בוקר מחדש. זוכרת שוב להודות. שוב לבקש. לגעת ברסיסי שגרה. ללפות אותם חזק, בכל הכוח, שרק ימשיכו ככה. שהבריאות תעטוף אותם כמו חליפה ממוגנת לבודקי מדא.

◀ רסיסי שגרה, אמרתי.

מה אומרת לכם המילה הזו, שגרה? לי היא מזכירה געגעע עמוק אל ימים מוכרים. מחשבות שמתרפקות על האתמול הישן והטוב. אתמול שכבר אינו קיים, שייך לעולם אחר. עולים בי זיכרונות מימים שהיה בהם סדר מובנה, וידענו, אולי חשבנו שאנחנו יודעים, באשליה מרגיעה ועוטפת, לקראת מה אנחנו הולכים.

כמה מהר התפוצצה השגרה הזו עלינו, מטיחה נתזים של מציאות בוערת לכל עבר. כמה מהר התפרק לו סדר היום שאהבנו לגבש, לדעת, לתחזק ולשמור במסירות. אני זוכרת את ימי הסגר הראשונים, בחופשת הטרם-פסח הבראשיתית שנכפתה עלינו בלא הכנה מוקדמת.

הבטחתי לילדות "קייטנת אמא" חגיגית. הכנתי לוח זמנים בהיר ומפורט, כפי שהמליצו כל מנחות ההורים המומחיות בתחומן. המשימות היו מודגשות, מוזרחות וממוקרות לפי שעות.

להתענג על חוכמות חדשות, כשאלף עיסוקים אחרים לא חוצצים באמצע. כמה אושר זה לגדול איתם ביחד, בכל יום, כל היום.

כמה זכות זו לראות את התינוק שלי מגלה פיסה חדשה בעולם של פלאים, נאחז בה כאילו הייתה אוצר. כמה עונג זה לחוות איתו חיוכים של התפעלות ושל ניצחון, במקום למסור אותם למטפלת, שתיהנה מהם במקומי. כמה נחת זו לשאת תפילת שחרית עם הבנות שלי, במקום להעניק את הזכות הנפלאה הזאת לגננות. פשוט לגדול קצת, בכל בוקר. צהריים. ערב.

להיטען בסבלנות שלא ידעתי כי היא קיימת בי, בממדים כאלה. להכיר את עצמי מזוויות של התחלה. לדעת להרפות. לשחרר את מושכות האשליה שממילא לא היו בידי באמת. לתפוס אמונה בידיים, למלא את הכיסים ואת הנפש. להרחיב את הלב ואת הנשמה. ללמוד לחיות בתנאים שמלמעלה החליטו בשבילי. לזכור שיש מי שיודע מה הכי נכון לי. מה הכי טוב.

יוצאים אל מסגרות הלימוד. אני מורשית הגעה עד לשער הכניסה פנימה אסורה. דיווחי הגננת על התנהגותה של בתי מתקבלים בצעקות, בשל המרחק שעלינו לשמור האחת מרעותה. כל הורה נוסף שמתקרב אל שער הגן, כדי להפקיד את אוצרו שלו, זוכה ממני למבטים חשדניים. אני מציצה מרחוק לבדוק האם הוא עונד את גומיות המסכה על אוזניו, האם אינו עובר את מפתן הגן, ושאינן חלילה תסמיני שיעול ושאר מרעין בישין.

נפנוף אחרון לשלום.

ריבוננו של עולם, אנא השב לי אותן בריאות ושלמות כפי ששלחתי אותן הבוקר. אני מוכנה להתפשר על כינים רוחשות בראש, מבטיחה לסרק אותן מדי ערב בנחישות וברגישות, רק לא קורונה. אני מקבלת עלי שמלות מוכתמות בגואש, מסכימה לכבס ידנית בביגית רותחת, רק לא קורונה. אני מעתירה על חור בגרביון המדוגם, אקנה גדרובה חדשה, רק לא קורונה. רק לא קורונה. בבקשה ממך, אבי שבשמיים.

התפילה הזו חוזרת ונישאת כל היום. על שפתיים ועל הלב. כשאני יורדת לסופר לקנות כמה מצרכי יסוד. כשהבעל משכים לתפילה, כשהוא עושה את דרכו לעמל יומו, כשאני אוספת את הילדות בצהריים. למעשה, בכל מכש אוש. בכל היתקלות עם העולם. החרדה הזו פועמת, מעקצצת את קצוות הלב. מאיצה נשימה. מהדקת את המסכה לפנים.

ככה זה, כשהקורונה עושה כאן מה שבא לה. רואה את המלחמה העזה שלנו וצוחקת בשקט לעצמה. אנחנו מסתגרים, והיא מסתובבת להנאתה ברחובות. אנחנו מתנזרים מלחיצות ידיים, ואי אפשר לדעת במי כבר נגעה ידה הארוכה. אנחנו לא מתקהלים ואילו היא קופצת מאתר לאתר ומותירה אחריה שובל אינסופי.

אני זוכרת את הפעם הראשונה בה פגשתי את הקורונה. הלואי שבקרוב אוכל לספר כבר על הפעם האחרונה. הלואי שיהיה כבר אות פרידה, והחיים ישובו לנוע כמקודם. אבל בינתיים, למדתי דבר או שניים.

בחלומות הכי פרועים, לא יכולתי להזות את העולם משתנה ככה. האם אתם האמנתם כי תבל ומלואה יתהפכו? דפוסי התנהגות של אלפי שנים נפסקו באחת, תבניות אנושיות החליפו צורה. העולם מסתגר ומתכנס לתוך עצמו, ואנחנו לומדים להכיר תודה על הדברים הפשוטים של החיים. אנחנו לומדים לאחוז בפרטים הקטנים שנשארו, להתפעל מהם עד כלות הנפש, להתפלל שלא יקחו לנו גם אותם. אנחנו לומדים לחיות עם מה שיש. להודות ולבקש. ■

אריאל אלחרר

לא כל 'חיובי' בקורונה הוא שלילי

תופעות הלואי של נגיף הקורונה אינן מסתכמות רק בקשיים פיזיים ומנטליים. בניגוד לכגיעה בגוף ובנפש שהביאה איתה המגפה הארורה הזו, שכרגע מסתמן שאינה עומדת לעזוב אותנו בתקופה הקרובה, הופיעו עמה גם כמה דברים נפלאים.

אנו נמצאים כמה ימים אחרי צום תשעה באב, שהוא תוצאה של גילויי שנאת חינום. בשבועות האחרונים שוב מהדהדות הדיה בכותרות. הקרע בין חרדים לחילונים, השסע בין ימנים לשמאלנים, לא הגיע לשפל שכזה מאז קום המדינה. טובי הפרשנים, חלקם ותיקים ומנוסים, מכריזים כי אפילו בתקופת רצח רבין, השנאה וההסתה היו מתונות יותר.

הציבור מבולבל, המנהיגים מותשים, המגיפה חוגגת, השנאה משתוללת והגרועה מכל היא העובדה שהסוף רק הולך ומתרחק. חומק בין השסעים והקרעים שבחברה.

אלא שדווקא בתוך מערבולות ים הבלבול ושטף ההודעות שאני מקבל, שכולן מלוות בתחושות רעות וקשות שכל אחד מאיתנו עובר, מצאתי משהו שנראה כמו סיכוי, או לפחות הקלה משמעותית של תופעות הלואי הקשות הללו. כמה פשוט ככה יעיל: לקחת את הדברים הטובים שהקורונה הביאה עמה ולהציף אותם, והרי ידוע כי "מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך".

הקורונה הביאה איתה מעשי חסד, גבורה אנושית והרתמות למען הזולת מעוררי השראה. דווקא בזמן הזה, כשאנשים נדרשים לשבת בבידוד כדי לא להזיק לאחרים, הקורונה החזירה אותנו לימים שמי שרק יכול ומותר לו עסוק באחרים ולא רק בעצמו.

בדיוק כמו שאנחנו מדווחים על לא מעט שנאה ורוע, מתעצמים למול עינינו העזרה לזולת והחסד. ר"מ בישיבה מכובדת הופך להיות משלוחן פיצה בהתנדבות בערב למבודדים וחולים, תמונה שריגשה עולם שלם שבה רואים כיתה נעמדת מתחת לחלון ביתו של ילד בבידוד כדי ללמוד איתו ולהצטלם איתו, לתמונת המחזור השנתית. אלה הם רק חלק מאין ספור מקרים מעוררי השראה שבהם אנשים יוצאים מגדרם לשמח חתנים וחולים, וזה עוד לפני שייחדנו מילה לארגוני ההצלה שמתנדבים במשרה מלאה.

דווקא את התקופה רוויית האמוציות והמורכבת מכל הבחינות, עלינו להציף במקרים הטובים ולהתמקד באהבת חינום. כשעם ישראל מלוכד, להרכב אנושי אחד המורכב מפסיפס של שבטים ומגזרים, הוא מנצח כל דבר שעומד בדרכו. ההיסטוריה היהודית הוכיחה זאת. דוקא בימים אלה ניתן כולנו במה לסיפורי הגבורה האנושית, וכך ננצח יחד.

בצום ט' באב החלטתי לקחת את הכח והכלי שיש בידי ולשמש כשופר לטוב ולאהבת חינום. העליתי שרשור של מעשים טובים וביקשתי שכל מי שיש בידו מעשים מיוחדים שהם מכירים שיעבירו אלי, הופתעתי מרמת החסד ואהבת החינום שהקורונה הביאה איתה. אדם שאימץ 20 יתומות בביתו, בעקבות סגירתו של מוסד בהעדר תקצוב. אדם שמתנדב 22 שעות ביום בשביל להעלות חיין אצל מבודדי בית ואדם מיוחד מבית שמש שכל בוקר קם השכם לפני כולם ומניח ארוחות בוקר מחוץ לבתיהם של חולים ונעלם לפני שאיש פותח את הדלת. עוד אין ספור סיפורים שהחזיקו וייחדו את העם היהודי עשרות דורות, והם מרכיבים את שלושת עיקרי היהדות: תורה, עבודה וגמילות חסדים.

הבה וניקח כל אחד סיפור אחד שכזה ונפיץ אותו. הוא שאמרנו - "מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך"

אריאל אלחרר הוא איש תקשורת חרדי

תפילה לעני

משבר הקורונה שפרץ לחיינו, זעזע את אמות הסיפים אצל כל אחד מאיתנו. איבדנו מקומות עבודה באופן זמני או תמידי, הילדים נשארו בבית בשעמום טוטאלי והתפקוד בבית הפך לקשה. המצב הכללי והכלכלי נעשה כחות טוב, אם לא גרוע יותר.

בתוך כל המהומה הזאת, כשהעולם עוצר וכמעט מתהפך, משפחתי הרוויחה ממשבר הקורונה. החיים בבית נהיו רגועים יותר. דברים החלו להסתדר. התחלנו לראות שיפור בנושא כאוב שהעסיק אותנו בתקופה האחרונה. האור בקצה המנהרה כבר לא מאיים כפנס קדמי של רכבת דוהרת מתוך החושך, אלא כמאמר הפתגם: 'מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך'.

אל תרימו גבה או שתיים ואל תשאלו - כיצד יתכן שהעולם כמרקחה, בתי כנסת, מקוואות ובתי ספר נסגרים, עסקים כמעט קורסים, השהות בבית אצל כולם הפכה לסיוט - ואילו אצלנו המצב רק הולך ומשתפר?

אל תשאלו, משום שאין מקשים קושיות על מעשים שהיו. וזה המעשה שאירע לי.

נכון, בשעתו, במהלך השיקום של החלק הגופני, קיבלתי כחלק מה'חבילה', 14 פגישות עם פסיכולוג של בית החולים. הוא היה מטפל סרוג-כיפה שיושב במרפאות החוץ, ומבצע פגישות הסתגלות למשוקמים. המטרה הכללית הייתה להקל את החזרה לשוק העבודה ולחיים בכלל, אחרי הפגיעה, הטיפול והשיקום. לכן מספר כזה של פגישות, רק מקל על התהליך, ומחליק את הדרך. אבל לא פתרון טיפולי אמיתי כפי שהוא מתבצע אצל פסיכולוג בדרך כלל, לאורך שנתיים או אפילו שלש שנים. איש לא מצפה שהפגישות עם הפסיכולוג של בית החולים תמחקנה או תעצבנה מחדש את המאורעות. מקסימום, הן יכולות להוסיף מבט חיובי ומוטיבציה, ולפנות משאבים נפשיים לתהליך השיקום ולחזרה לשגרה.

אבל עצבו את האירוע האישי. היה דבר דומיננטי פי כמה,

אני נשוי קרוב לחמש עשרה שנה. אב לשבעה ילדים כ"י בגילאים שונים, וגר באחד מהפרויקטים המוכרים במרחק קצר, באופן יחסי, ממרכז הארץ. עד לפני שבע שנים, עבדתי ברשת גדולה והרווחתי יפה - לא משהו מיוחד, אבל טוב יחסית לחבריי שנשאו משרות דומות בהיקפן - את פת לחמי. אבל אז, עברתי אירוע טראומתי. במת ההרמה שעליה ניצבתי כדי להוריד סחורה מן המדפים הגבוהים שבמחסן הענק, התהפכה, ואני צנחתי - למרבה הנס - על משטח של סחורה שעמד תחת המנוף.

בחסדי השם, השינוי שחווינו בבית בעקבות האירוע, לא היה חד. עברתי טיפול בחלק הגופני על הצד הטוב ביותר, השיקום ארך חודשיים ובסופו התחלתי, בהדרגה, לשוב לעבודתי הישנה. כלפי חוץ, לא הייתם רואים עליי כלום. אבל למרות זאת, הושפעת מהאירוע באופן חריג.

ישראל פלר

« זה היה ערב מסמא עיניים. אחרי כמעט שלש שנים של עבודה קשה ומייסרת, מפלחת קרביים ויורדת כליות. ובכל זאת, משהו שראיתי גרם לי לבכות ולדמוע כילד.

רעייתי עמדה בפתח החדר ולא הבינה. "חיים, מה קרה?", היא ניסתה לברר ונאלמה מיד, לא מעזה להפריע. עמדתי נטוע, ליד החלון. לא זז. מולי, במרפסת ביתו, עמד הרב של השכונה והתנדנד בתפילת שמונה עשרה של שחרית.

ובבת אחת פרצו ממני כל המחסומים.

שמעון ליברטי זאת מנוחתי

ימי החופש ובין הזמנים השנה, נראים קצת חסרי משמעות. כבר כמעט חצי שנה שאנחנו במעין 'בין הזמנים' מתמשך. סדרי החיים השתבשו, סדרי היום התהפכו. מתפללים במניין מאולתר ולומדים באיזה בית בתנאי בין הזמנים.

זה לא ממש חופש ואין כל כך נופש. גם מבלי לדבר על ימי הסגר, הנושם או המונשם, שבהם הרגשנו ממש כציפור לכודה, גם ימי "שגרת" הקורונה, אינם שגרתיים כלל וכלל, ומצמצמים את מרחב הפעילות שלנו.

לא זו אף זו, שאין אנו יודעים מה יהיה בסוף התקופה המוגדרת כ'חופש הגדול' או כ'בין הזמנים'. מה בדיוק יקרה בא' אלול תש"פ, או בראשון לספטמבר 2020 למינינם. האם נשוב אל ספסלי בית המדרש כרגיל? האם הילדים יחבשו את כסאות בית הספר כבכל שנה או שהלימוד מרחוק והמרחק מהלימוד יימשכו?

אם כך הם פני הדברים, מה הם בכלל ימי החופש ובין הזמנים השתא הכא באב תש"פ?

מקובל לומר שימי בין הזמנים נקבעו כדי לתת "רווח בין פרשה לפרשה". לעצור לרגע, לסכם את מה שהיה, לקחת נשימה ארוכה ולהסתער על מה שצפוי בכוחות רעננים. נכונים הדברים שבעתיים בחודש אב, שמסיים שנת לימודים ופותח את שנת הלימודים הבאה, החדשה, שתבוא עלינו לטובה. יש מי שרק עולים כיתה, מטפסים שיעור, ויש מי שהשנה החדשה צופנת בחובה עבורו שינוי עמוק יותר; מילדת גן לתלמידת בית ספר עם ילקוט עמוס ספרים ומחברות, מילד בתלמוד תורה לישיבע בוחר, על כל לימודיו ושלושת סדריו.

יש הרבה ממה לנוח השנה. המעמסה הפיזית והנפשית, הבריאותית והכלכלית, שהביאה עלינו מגיפת ה'קורונה', מכבידה למדי ומצריכה כוחות רבים. יש הרבה לקראת מה להתכונן בשנה הקרובה. הנגיף בינתיים כאן, וגם לאחר שיעלם מחיינו, במהרה בימינו, רשמיו ורישומיו יותרו עוד עידן ועידנים, וידרשו לכך עוד מאמצים נוספים וגדולים.

אז מה היא המנוחה שאנו צריכים ונדרשים לה עכשיו?

בשבתות אלו, אנו קוראים את הפטרות 'שבע דנחמתיא', שבע הפטרות דברי ניחומים ונחמה לעם ישראל לאחר חורבן בית המקדש והיציאה לגלות. מי שמטה אוזן קשובה אל דברי הנביאים הנאמרים באמת, מגלה דברי נוחם מדהימים בתוכנם ובלשונם הקדושה.

המנוחה והנחמה דומות באותיותיהן, אבל כבר עמדו המפרשים על כך שזהו לא רק דמיון לשוני סתמי, אלא מעבר לכך, יש קשר עמוק בין שני הדברים, בהיותם מזינים זה את זה. כשיש נחמה ניתן להגיע למנוחה וכשישנה מנוחה ניתן להתנחם.

מנוחת בין הזמנים תש"פ, היא פחות נופש וחופש במובן האטרקציה ומגלשות המים, הצימרים בצפון והטרמפים מנחלי ארצנו, ויותר מנוחה פנימית, מנוחה שמנחמת אותנו, זו שתנחמנו ממעשינו. מנוחת נפש, המנסה לעצור, לעשות הפוגה, גם כשמסביב דבר לא נעצר. הגל השני עדיין כאן והענתי לא לגמרי ברוך.

מתוך אותה נקודת מנוחה ועצירה, אנו יכולים להסב את המבט פנימה, אל תוך הבית שבחודשים אלו ראינו אותו יותר מדי מבפנים, אל תוך תוכנו. אחרי חצי שנה של 'זמן קורונה', יש כבר לכל אחד מאיתנו תובנות שונות על חייו, על חיי המשפחה, על שמירה על אורח חיינו. זה הזמן לעצור, לעבד את התובנות הללו, לתת להן לשקוע פנימה, ומתוכן לנסות להציב נקודות לקראת ימי חודש אלול והשנה החדשה. לא לתכנן תכניות מסודרות, כי בנקודת הזמן הזו דבר אינו מתוכנן ומסודר, אלא אדרבה לסדר את האי-סדר, לנסות לבנות לנו עוגנים, לחיות על אי בלב ים סוער, שיאפשרו לנו להמשיך ולהתמודד.

הכותב הוא עיתונאי חרדי

שהאפיל עליו לחלוטין. החזרה המדורגת שלי לעבודה הסתיימה בשלב מסוים. גופנית, הייתי אמור לעבוד בחזרה שמונה ואפילו עשר שעות ביום. אבל בפועל, בחרתי לעבוד רק ארבע שעות. הרגשתי שאיני מסוגל לעבוד יותר. המצב הכלכלי שלנו נפל אל הקרשים בחדות. התמיכה מביטוח לאומי הסתיימה כשחזרתי לעבודה וגם תביעה שהגשתי לבדי כשקיצצתי במשרתי - בטענה שהאירוע הוא שגרם לכך - נדחתה על הסף, כיון שלא היו לי חוות דעת מקצועיות שיתמכו בטענתי מול הוועדה.

למה הגשתי לבד? לא יודע. אולי בעצם יודע היטב, כי זה המפתח לכל מה שהתרחש מאוחר יותר. עקשן הייתי ונותרתי. בתחום הכלכלי התוצאה הייתה מידיית: התמיכה הממשלתית בנו הייתה זעומה עד בלתי משמעותית והמשכורת הדלה לא סיפקה את צרכי המשפחה שהייתה אז בת שמונה נפשות, ששה ילדים וזוג הורים.

ככל שהחמיר המצב בבית, נאלצנו לעשות דבר שלא עשינו מימינו. לבקש צדקה, לחכות לסיוע.

היום אני יודע עד כמה בקשות העזרה שלנו עשו שמות בנפשי. הייתי אדם שהרוויח טוב ותרם לכל אגודות הצדקה, ולפתע אני נאלץ לקבל ארגזי מזון מאחורי הדלת... המים, החשמל והגז נותקו פעם אחר פעם ושולמו על ידי הקופה השכונתית, רק לאחר שביקשתי, כמובן. וזה פגע בי. אוהו פגע. אין לכם מושג עד כמה.

נלחמנו יחד, אני ורעייתי, באותה תקופה. אולי נכון לומר שנלחמנו כאריות. הקושי היה יומיומי, אך השתדלנו להסתיר מהילדים את מצבנו. סברנו, כי עבר עליהם מספיק בתקופת האירוע ואין צורך להכביד עוד על נפשם הרכה.

ארגזי מזון וירקות מתרומות, הפכו ל'משלוחים מהסופר'. ניתוק החשמל עקב חובות, צוייר ביד אמן של זוגתי כבעיית חשמל שזקוקה לחשמלאי. אפילו הפסקת זרם המים שאירעה פעם אחת בעקבות אי תשלום, נענתה במשיכת כתף וסיפור חביב על עבודות תשתית של הרשות המקומית.

נכון. לילדים יש חיישנים לקלוט גם את מה שאנחנו לא רוצים שהם יקלטו, אבל אנחנו התנהגנו בטבעיות גמורה ולהם היה את כל מה שצריך. מעולם הם לא הלכו לישון רעבים. תמיד היה ממתק לשבת, גם במצב שכמעט לא היה כלום בבית.

ואז זה קרה.

כעבור תקופה התחלתי למצוא את עצמי מתקרב לקב"ה באופן שאיני יכול להסביר אותו.

החושך, האופל ואי התקווה גרמו לי דווקא לדבוק בו יתברך ולחזק את הקשר שלי אליו בשלל דרכים. אין בכך כל בעיה, אלמלא זה היה מוקצן וחסר פרופורציות. לפחות כלפי עצמי. עד אז, מדי פעם איחרתי (לא נעים, אבל נגיד את זה: איחרתי מאוד) לתפילת שחרית בשבת (כלומר, הגעתי לקריאת התורה או למוסף) או פספסתי את המניין האחרון של ערבית בשתיים אחר חצות ואת ברכת המזון הייתי ממלמל בחיפזון - הפכתי לקיצוני בתכלית לצד השני. ההתחזקות החדשה שלי נגעה בדיוק בכל אותן נפילות קטנות של כל אחד מאיתנו, אך לא רק בהן. התחלתי להשכים בארבע ורבע לפנות בוקר (וזה לא היה מספיק עבורי. סבי צצ"ל היה קם בכל בוקר כמעט שעה קודם!) והקפדתי על טבילות שחרית רבות טרם יבואו משכימי הקום להפריע. החלתי ללמוד זוהר בשקיקה של מרפא לנפשי השסועה לפני התפילה - בלי לדבר אף דיבור שנחשב 'דברים בטלים', ולהישאר שעתיים-שלוש אחריה רכון על הספר. ניצלתי את הזמן אחרי סיום התפילה ללימוד חומש ורש"י עם כל שלטי הגיבורים החונים סביבו, קראתי ברגש עשרים פרקי תהילים יומיים, המשכתי בפסוקים סגוליים מפרשת האזינו, פרשת המן ופרשיות האמונה, למדתי משניות בשביל הנשמה ולא שכחתי שאין לימוד נחשב אלא אם יוצאת הימנו הלכה למעשה והוספתי עוד רבע שעה לעמוד יומי במשנה ברורה.

לפתע שמו בני ביתי לב שאני נעדר בבוקר מעבר לזמן שהייתי מגיע בו אחרי התפילה - שמונה בבוקר, ועוזר בארגון הילדים - כמעט שלוש שעות מאוחר יותר. כן, חזרתי

המהלך עד כאן אולי נשמע לכם קצר. רק כמה שורות של סיפור. אבל התקופה הזו לקחה נתח מחיי. נתח משמעותי ביותר. העברתי ימים רבים באכזבות ובתסכולים. בבכי בתוך הכר עם אגרופים קמוצים. רציתי והתחננתי לקבל מהקב"ה 'תמורה' לעבודתי המושלמת לדעתי. יום אחרי יום נפלתי לתהומות של יגון ועומק הדין כשתקוותי נגזזה ומהשמים 'לא' ענו לתפילתי' כביכול. היום אני יודע עד כמה שהתפילות שלי דווקא התקבלו ברצון לפני אדון כל, אולם בל נקדים את המאוחר.

איש החינוך היה בכובעו השני מטפל רגשי מוסמך שהתמחה בכפייתיות הנוגעת בתחומי עבודת השם. התחלנו להיפגש פעם בשבוע, והוא הפתיע אותי בידע הנרחב שלו בכל תחומי האמונה, הביטחון ושמירת המצוות. אחרי שהסביר לי שבחרתי לעצמי את הקטעים שבהם מדברים על היותו של האדם עני כמזל אלוקי בלתי ניתן לביטול, הוכיח לי מהמהר"ל ומקורות נוספים שעל ידי תפילה וצדקה - גם של עשרות אגורות ביום - אדם יכול לדחות את הגזירה ממנו, מבני ומבני בניו. תחילה היססתי, אבל התחלתי ללכת עם ההיגיון ומשם לנסות ולהבין מה עובר עליי. הבנתי שמשהו לא טוב קורה. אבל לא ידעתי לשים עליו את האצבע.

הוא גם הסביר לי שבעיות נפש מתלבשות על תרבות. ואם מינקות מתחנכים אצלנו לשלימות בעבודת השם ולשימת גבולות של אסור ומותר, קל לנפש לתפוס את הגבולות הללו, לדחוק אותם ולהקצין את הדרישה לשלימות.

בשלב הבא, הוא הניח לנושא ועבר לדבר על ילדותי. צמחתי בערוגה שהאמינה במוטו 'תתאמץ יותר'. במשפחתי לא היה מושג שנקרא כישלון. אם נכשלת, לא התאמצת מספיק. אין 'לא יכול'; יש 'לא רוצה'. הנקודות הללו קנו בלבי שביתה, ובעזרתם קצרתי הצלחות בתחומים רבים בחיים. אבל כשחוויתי נפילה נפשית, עיוותי החשיבה הללו הופנו לעבודת השם. הרוחניות הפכה את עורה והייתה מטרה לחץ שנורה מהנפש המורעלת. והאמת, כמו שאמרתי, רעיייתי לא הייתה מבחינה שזה חלק מבעייה. רק אחי, יצחק, שעבר תהליך דומה כמה שנים קודם לכן וצלח את משברי נפשו בשלום, יכול היה להבחין שאני לוקה בתסמינים דומים.

בתהליך ארוך התברר לי להוותי, שאני לומד ומתפלל כדי להגן על עצמי מבורא העולם שאוהב את בראיו, כמו אבא שאוהב את בניו. את כל עבודת השם, הפכתי בתת המודע שלי לעבודת הגנה מפני הסכנה. בתוך תוכי סברתי שיתכן ומגיע לי מוות ורק אמרת חז"ל ש'עני חשוב כמת', היא שמצילה אותי מהמוות. מכאן התוצאה הייתה בלתי מודעת ומזעזעת: הסקתי באופן מעוות, כי פשוט לא כדאי לי להרוויח את לחמי, ועליי להתפרנס מן הצדקה.

המטפל שלי הזיע. לא היה לו קל. הייתי פרטנר סבוך. לכל משפט דרשתי ראייה. הסבר. ציטוט. אבל הרב לא שלח אותי אל קטלא קניא. על כל ציטוט שלי, היה לו ארבע ציטוטים נגדיים. על כל טענה, הוא פתח לי חמשה ספרים שכתבו אחרת.

חלף זמן. שנתיים וחצי, כמעט שלש. החלתי לקלוט שלא זו הדרך לעבוד את הבורא. לא זו היא דרך החיים שנגזר עליי. כעת, היה עליי להשיל מעצמי בפועל את העיוותים. "תבין, חיים", היה המטפל שלי אומר לי. "רק מעשים מתקנים מעשים. ורק מעשים יסייעו לך להתגבר על המחשבות. לא ניתן לתקן עיוות במחשבה, בלי שינוי מעשה". זה לא היה קל. נזקקתי לליווי, להסברים רבים ולהתניות חיוביות.

בערך בתקופת הקיץ של תשע"ט, לפני שנה, התחלתי, בהוראת המטפל ובהתייעצות עם פוסק הלכתי שליווה אותי, להתפלל בבית תפילה אחת ביום. נקרעתי בתוך תוכי, אין לכם מושג מה עברתי. איזו הרגשה זו הייתה. זו הייתה חוויה מתקנת. טובה עבורי, אבל התחושה בפנים זעקה את ההיפך. רק לאט לאט, פעם ועוד פעם, התחלתי להבין כי זו הדרך שלי לצאת מהקיבעון.

יצחק לא וויתר. הוא שוחח עמי שוב ושוב והסביר לי שעליי להמשיך ולנסות להתפרנס גם אם אני בטוח שמשמים חושבים שאין לי סיכוי להיות בעל פרנסה. על כל טענה שלו, היו לי תשובות, הסברים, סיפורי צדיקים ומובאות חז"ליות. חלק גדול מהראיות לצדקת דרכי שאבתי מחבורות אמונה המחולקות בבתי הכנסת ובמקוואות, ובשלב ההוא עוד לא גבו עליהן אפילו כמה שקלים בודדים.

היה ברור ליצחק - ומסתבר שגם רעיייתי הייתה שותפה לדעה - שמצבי לא תקין. יצחק הלך להתייעץ והמומחה שעזמו שוחח קבע כי אני זקוק לטיפול. במילים פשוטות וברורות הוא הסביר לו, שפיתחתי חרדה כלשהי, וכי אם לא אלך לטיפול, אין לדעת להיכן המצב יתדרדר.

כשהתמונה הובררה לו, הוא טלפן לרעיייתי והסביר לה במה דברים אמורים.

הוא לקח על עצמו להשיג מימון מלא, ורק - כך נודע לי מאוחר יותר - ביקש את עזרתה בדחיפתי לתהליך, בהבנת המצב ובתמיכה בי לאורך כל שלבי הטיפול.

בשלב הראשון, כך סיפרה לי לאחרונה, היא התבקשה לנסות לדחוף אותי להתייעץ בנושא הלכתי מסוים שהעסיק אותנו באותה עת, עם פוסק בעל כתפיים רחבות. היא שלפה יום אחד באקראי שם של רב, שבמקרה הופיע בעיתון. לא הסכמתי. אבל היא לא וויתרה. צעד קדימה, עשרה צעדים אחורה. כעבור תקופה אמרתי לה שאני מסכים להתייעץ עם פוסק הלכה, אבל נקבתי בשמו של רב אחר. היא הגיבה "אין בעיה", והיום אני יודע שהיא ירדה מהר עם שקית האשפה אל הפח רק כדי לדווח ליצחק על ההתקדמות. אחי מצדו, דאג לעדכן מאחורי גבי את הרב המדובר על בואי.

אחרי שהשיב לי על כמה שאלות, הציע לי הרב שאיתו התייעצתי לקבל חוות דעת מאיש חינוך 'שמבין בדברים כאלה', כלשונו.

באחת עשרה בבוקר. רעיייתי שהתפלאה ושאלה מה אני עושה בכל הזמן הזה, סיפרתי בכנות על הסדרים והסייגים שקבעתי לעצמי. אמרתי לה את זה ועיניה נהרו, תוספת רוחניות בבית תמיד יכולה לעשות טוב. כשביקשה להחמיא לי, מיהרתי לסיים את ארוחתי ולברך מילה במילה, ביודעי שברכת המזון דאורייתא נחשבת כמו תפילת שמונה-עשרה במובנים הלכתיים רבים. ככלל, ההקפדה שלי על ההלכה הפכה לדקדקנית ומחמירה.

לא אלאה אתכם בכל ההתנהגויות שלי. היום אני יודע שלצערי זו הייתה אובססיה לא בריאה, שנבעה ממקורות לא טובים בנפש - ובשום אופן לא התחזקות רוחנית. חלילה, זו לא התנהגות כפייתית קלאסית שמצריכה טיפול תרופתי מסיבי, אבל המצב לא היה רחוק משם. נטילת ידיים לפי כל החומרות היו גם הן, אבל בלי שטיפות ידיים חוזרות ונשנות. כן, גם לא חזרתי על מילים בתפילה פעמיים ושלש. אבל איכשהו, הלב הרוחח והמתקרב לקדוש-ברוך-הוא בדרכו שלו ובהבנתי הנפשית אז, הוביל לתפילות מנחה וערבית שהתארכו אף הן לשמונה-עשרה של שמונה-עשרה דקות כל אחת.

אפילו סעודות השבת שהיו עד אז חוויה משפחתית, הפכו למעין רגעים רוחניים גבוהים, שלא הבנתי מדוע הן החלו להימאס בשלב כלשהו על הילדים.

שום דבר לא קרה בחדות. אם מישוהו שאתם מכירים היה עולה במשקל עשרים וחמש קילו בבת אחת - או בתקופת קורונה בת חצי שנה שלא נכגשתם, הייתם שמים לב לכך מיד. אולם ברור כי אם אותה עלייה מתרחשת בתהליך של שנתיים-שלוש, הייתם מתקשים לזהות את השינוי.

מאותה סיבה, גם רעיייתי לא ממש הבחינה בשינוי, שהיה מידתי, מדורג ובצעדים קטנים. מי ששם לב לשינוי היה יצחק - אחי היקר, שגר בפרויקט רחוק מאיתנו, בצד השני של הארץ. המשפחה שלנו ב"ה גדולה, והפגישות בה מועטות. יצחק עצמו מטופל בילדים רבים, כך שרק לאחר כשנתיים או שלוש של שינוי בהתנהגות ובהנהגותיי, ורק כשנפגשנו בכמה אירועים - ושבתנו יחד בשמחות משפחתיות - בהפרש של חודשים ארוכים זה מזה, יצחק הצליח להניח את האצבע על הדופק ולהבחין בשינוי הקיצוני.

כאן אבין ואזדהה אתכם מאוד אם תשאלו: בעצם, מה הבעיה? אדם מתחזק, מתפלל קצת יותר, לומד קצת יותר. זה מצוין. הלוואי על כל עם ישראל. אולי אפילו הייתי יכול להוות דוגמא מצוינת לעובד השם שמקדיש את עיתותיו לשמים. אז זהו, שלא. וזה היה סימנם של דורשי שלומי וטובתי: ככל שהוספתי בתורה ויראת שמים, כך הסרתי מעליי את חובותיי המינימליות של ההשתדלות לפרנסה. כשאני מתבסס על ספרי אמונה וביטחון סברתי כי אם אשב בבית ולא אשתדל מאומה פרנסתי תזומן לי עד פתח ביתי. האמנתי באמת ובתמים שאני בדרגה הזו שחובות הלבבות מתאר.

והיה גם המשך בלתי נמנע: כשראיתי שאיני מקבל למפתן הדלת פרנסה טובה וברווח ללא כל מעשה מצדי, החלטתי ברורות כי סימן הוא שכך נגזר עליי משמים, להיות עני. ציטטתי את המדרש ואת הגמרא שאומרת כי לא יחדל אביון מקרב הארץ הסמוך ל"בגלל הדבר הזה יברך השם אלוקיך", ודורשת כי גלגל החוזר הוא בעולם. העמקתי במכרשים וחזרתי שוב ושוב על כך שבכל שלשה דורות העניות תגיע, במקדם או במאוחר, והיא פשוט נחתה אצלי.

התוצאה: עזבתי גם את ארבע השעות שבהן עבדתי...

למרבה הנס, יצחק החל לגשש בשיחות טלפוניות אחר מצבי. תיארתיו לו מצב נורמלי לחלוטין והרגעתי את דאגותיו. הסברתי לו שכל אדם אמור למסור יום אחד דין וחשבון, כך שיפיה שעה אחת קודם. ניסיתי גם לשכנע את אחי להתחזק ולקחת על עצמו בתחילה קבלות קטנות, כדי שיוכל לעמוד בהן.

אחרי חגי תשרי תש"פ, הוספתי גם את מחצית תפילת שחרית בשבת. הייתי מתפלל עד אחרי קריאת שמע והולך לביהכ"ס הסמוך כדי להצטרף למניין בשמונה-עשרה. המאמץ היה אדיר. הרגשתי כמו מטפס הרים בידיים חשופות. בכיתי. התעצבנתי. לחמתי. הדמעות נשפכו והעצבים טיפסו. כתגובה, החלה אצלי גם תופעה שלא הייתה מוכרת לי: אכילה רגשית.

במוחי הבנתי שהצעדים שאני עושה טובים לי. המטפל הסביר לי - להיגיון שלי - שעל המוח שלי הצטברו שכבות רבות של מעשים מעוותים, ויש צורך לקלף אותם במעשים אחרים. מתקנים. התמדתי. התעקשתי. התאמצתי. אין לא יכול. יש לא רוצה. הפעם מהכיוון הנכון.

"אם שתי רגליך היו שבורות, היית הולך להתפלל במניין?", שאלני המטפל רטורית. "כשהנפש שבורה, המצב זהה". בהמשך הוא הוסיף לי עוד שיעור שעבר הביתה במקום בבית הכנסת, ועוד תפילה אחת שבועית, העביר חלק מטבילות השחר אל הבית, וצמצם את כל מה שהפריע לעבודת השם האמיתית שלי.

ואז הגיעה הקורונה. תחילה כקוריוז, איזה סיני-מלכסן-עיניים-אכל-עטלפים-ועכברים-והפך-לחולה-מדבק. גם כשיששים מיליון סינים נכנסו להסגר ובידוד זה עדיין היה מקור לבדיחות.

אבל אחרי פורים, כשהנני המיקרוסקופי הפך לתייר קבוע בכל העולם, ורגע לפני שהחיים של כולנו עברו מוטציה, בתי כנסת נסגרו. מקוואות נחתמו. בתי ספר הושבתו. אין עסקים. אין לצאת. כולם מתפללים בבית ופסקי הלכה נכתבו ופורסמו בזה אחר זה - זה קרה.

האסימון נפל דווקא באחד הימים הראשונים - לפני ההתעשותות של כולם. לאחר תפילת שחרית קצרה במיוחד - חצי שעה בלבד, בהוראת המטפל - הבחנתי שבבניין ממול מתפלל במרפסת ביתו, בלי מניין, אחד מרבני השכונה המבוגרים.

זה היה ממש יומיים לפני שהתארגנו מנייני המרפסות הזכורים מהגל הראשון. ידעתי שהרב מפסיד את מה שאני הפסדתי כשהתפללתי בבית: קריאת התורה. ותבינו, זה אירע כשבתי הכנסת עוד היו פתוחים. אך רגע לפני סגירתם הרשמית, הרב עטור השיבה כבר חשש, וכדי להורות לרבים את דעתו, נעמד להתפלל במרפסת ביתו המקורה והפתוחה אל הרחוב.

עמדתי ממול ודמעת.

עיני הסתמאו. אולי מאושר.

רעייתי נזעקה, אך אני התקשרתי למטפל שלי ופרצתי באוזניו בבכי סוער.

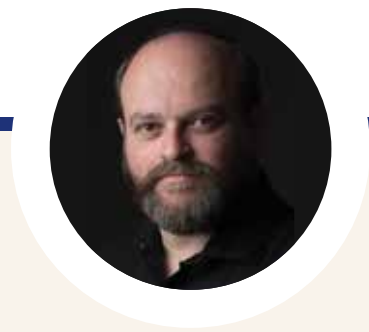
לא נעים לי לומר, אבל הקורונה, שיצרה אצל כולם מערבולות, השקיטה את סערת נפשי. הסופה שעברה עליי החלה לשכון. כחות עצבים, כחות לחץ. האכילה הרגשית התמתנה. הקשר עם הילדים נהיה טוב יותר. הלימוד עם הילדים כתף אל כתף בהיעדר לימודים סדירים, השיב אותנו לתלם.

המסר חדר. יש רגעים בחיים שוויתור רוחני למען בריאות הגוף או הנפש הוא-הוא ההלכה. ביטולה זהו קיומה.

יש לי עוד דרך לפני, עבודת חיים. אבל איכשהו, דווקא בגלל הקורונה, היא התקצרה פלאים.

מבוסס על סיפור אמיתי, בטשטוש פרטים.

הערת המערכת: לתשו"ל, אין להסיק כל פסיקה הלכתית מהסיפור. בכל נושא, יש לדון לגופו עם רב-מו"ץ.

קובי אריאלי אמרתי לכם

כבר חמשה חודשים שצביקה מסתובב בפרצוף שהוא אמנם מכורכם מדאגה אבל אי אפשר שלא להבחין בפיסות ה"אמרתי לכם" הניתזות מבין קמטיו. הביטוי "פרצוף" המופיע לעיל הוא מרחיק לכת במעט, מפני שכל מה שנוותר מפרצופו של צביקה הן זוג עיניים מבוהלות, שגם הן ניבטות מבעד לאפרוריותו של מגן פנים הצמוד למצחו ויורד על פי מידותיו עד לאמצע זקנו, מסתיר את הפנים ההדורות הכלואות מתחת למסיכה חד פעמית שחוטאה היטב באלכוג'ל, קודם שנמתחה בידיים הנתונות בשתי שכבות של כפפות, והולבשה על פיו וחוטמו.

כשפניו של צביקה צועקות "אמרתי לכם", אין הכוונה לכך שבסעודת פורים הוא אמר לאימו שתחי' "את תראי שבפסח כל אחד יהיה לבד", זה הישג זעום שרבים יכולים להתהדר בו; כשצביקה אומר "אמרתי לכם" הוא מתכוון: כבר שלושים שנה אני אומר לכם. לשטוף ידיים, לא לשתות ממתיקים מלאכותיים, לא להיכנס לשירותים ציבוריים, לא להישען על סטנדר בבית הכנסת, הכל מלא חיידקים. לשטוף הכוונה היא עם סבון, תשטוף ידיים, תנגב ידיים ואז תשטוף שוב, כך אומר צביקה מעומק ההפרעה האובססיבית שלו כבר שלושים שנה. והנה עכשיו כולם אומרים את זה. נשיאים של מדינות. רופאים, שרים, כולם. הרי אמרתי לכם שצריך לשטוף ידיים. עם סבון.

כבר חמשה חודשים שחיים אריה מסתובב עם יד שכואבת מרוב תנועות ביטול וגרון שמתבלה מרוב פחחחחחחח. תמשיכו עם המסיכות תמימים שכמותכם. תמשיכו עם הנוזלים האלה בריח האלכוהול. תמשיכו לדפוק את המרפקים אלו באלו עד שיישברו. תמשיכו להיות טפשים. זאת שפעת זאת, ולא הורגים מדינה שלמה בשביל שפעת. רוצים להשתגע? תשתגעו. לא איתי בבקשה. אני הולך לחתונה של גלינסקי להגיד מזל טוב ולרקוד עם ידיים.

היד המבטלת של חיים אריה וגרונה המגנח לא החלו לפעול כשהקורונה הגיעה מסין. גם לא כשמרק העטלף הראשון נלגם בהוואן. כבר שלושים וחמש שנה, מאז נולד חיים אריה הוא מניע בידו ומפחפח בגרונה. טסט לאוטו? זה לחלשים. ארנונה? שיחפשו אותי. בחירות? מהיכי תיתי. חניה? איפה שפנוי. דמי חבר בבית הכנסת? מי אמר שאני חבר בבית הכנסת? תחפשו את החברים שלכם. קורונה? די, נו באמת. גורנישט מיט נישט.

כבר חמשה חודשים שרחל חרדה מפני הבאות. היא יודעת שברוך ה' עכשיו הכל בסדר ואין בעיות וכולם מסביב בריאים ושלושת הבידודים עברו בשלום ואחותה חלתה והבריאה וגם הפרנסה איכשהו מצויה וגם היא וגם בעלה מרוויחים בדיוק כמו קודם פורים ולכאורה הכל בסדר, אבל היא חרדה. היא חרדה. היא לא ישנה והיא קצרת נשימה והיא יוצאת מדעתה. היא

לא יודעת לאן כל זה הולך והיא משתגעת.

רחל, שתהיה בריאה, חרדה אמנם מפני הבאות בשל הקורונה, אבל הרבה לפני שבאה הקורונה לעולם רחל חרדה מפני הבאות: מפני השבת שבאה ומפני החג הקרב ומפני חול המועד. מיד כשהגיע החג חרדה רחל מפני התקופה שאחרי החג ומפני הקיץ ומפני החורף ומפני הבוקר המפציע והלילה היורד. ואז – באה הקורונה. בתחילה, בגל הראשון, היא דווקא היתה ממש רגועה, כמנהג הנתונים לחרדות שששים לקראת בעיה קולוסלית, כלל עולמית, שדוחקת את כל השאר הצידה, אבל אז הפכה הקורונה לשגרה. ושוב שבה החרדה.

כבר חמשה חודשים שישראל מאיר לא מפסיק לדבר על המצב ועל הבעיות הכלכליות. מה יהיה מה. ראית את התפוסה בחדרי המיון? עוד שנייה קריסה. ואני בכלל שמעתי שגם אחרי שמבריאם תופעות הלוואי הן איומות והן מלוות עד הקבר. ומה עם הכלכלה? אנשים אין להם לחם לאכול. מה אני עושה מה. אפשר להשתגע. ככה פתאום בבום. ביום אחד. טראח הכל נופל. הנה, אחד בראשון התאבד. אנשים השקיעו את החיים שלהם ובום. הולך להיות מיתון וכולם יקרסו. כלומר המעט שיישארו בחיים – יקרסו. ה' ירחם. מה יהיה, תגיד לי. מה יהיה.

אבל כבר ארבעים שנה שישראל מאיר לא מפסיק לדבר כך. על החום ועל השמאל ועל הפקקים בגאולה ועל הפוליטיקה ועל הבעיות הכלכליות שלו ושל האחרים ועל כל מי שחולה בשכונה ועל כל מי שעוד לא נישא ועל המעלית שנתקעה פעם ועל העיתון שלא הגיע. ככה הוא, ישראל מאיר. יהודי של סוף העולם.

כי הקורונה הזו, אחי ורעי, הקורונה הזו לא משנה אותנו. קשה לשנות בני אדם. הקורונה הזו רק מדגישה ומחדדת את מי שאנחנו ואת מה שאנחנו. היא שואבת החוצה את בעיותינו וגורמת להן לנצנץ. והתפקיד שלנו נחלק לשניים: תלוי מי אנחנו. אם אנחנו בעלי הבעיות, מצווה עלינו להבין את זה ולדעת את זה ולא לנסות לשנות את זה, אלא רק לצחוק חרש צחוק גדול ולהשתדל מאוד מאוד שהבעיות שלנו לא ישליכו על אנשים אחרים שתלויים בנו; ואם התמזל מזלנו ואנחנו נורמלים ומצליחים להישאר כאלה – מצוה עלינו להישמר מפני המנויים מעלה ולשמור את משפחותינו מכל צרה וצוקה כזו. שהרי בכל משפחה יש צביקה וחיים אריה, רחל וישראל מאיר וטבע העולם הוא שכולם יושבים ושותקים ודווקא הם לא חדלים מלדבר ותפקידנו הוא להישמר גם מן הצביקות וגם מן החייםאריהים. ואם נצליח בכך – נעבור את זה בעז"ה בשלום. כי בסופו של דבר, זהו צו השעה: להתאמץ להישאר נורמלים.

הכותב הוא איש תקשורת ופובליציסט

ולא יהיה בהם נגף

זהו סיפור מופלא השופך אור על תעלומת מקום מנוחתו של המגיד הגדול ממעזריטש, באניפולי ה'מגיפה' שהפילה חללים רבים, ה'הברחה' של ה'מגיד' ומשפחתו ממעזריטש הנגועה להאניפולי הנשמרת, ה'מסירה' לשלטונות והבטחת ה'מגיד' ל'שר העיר' שלפניו הובא בעקבות ה'מסירה' כי במשך שנה לא יפקוד מלאך המוות את העיר שקויימה במלואה

ירוחם לנדסמן

צילום: יניב סירי, אלעד

לאחר חג השבועות של שנת תק"כ בו הסתלק מן העולם פלא הדורות אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש, נתנו התלמידים והחסידים את עיניהם בתלמידו אשר לא מש מאוהלו הצדיק הקדוש רבי דב בער - המגיד ממעזריטש, להיות ממלא מקומו.

וכך התבטא באותה תקופה הצדיק הקדוש רבי יעקב יוסף מפולנאה, תלמידו הראשון של הבעל שם טוב:

"מעיינות החכמה שהיו יורדים ובאים אל הבעל שם טוב הולכים עתה אל המגיד, והשכינה הקדושה נטלה את תרמילה ממעזיבז' ועברה, כביכול, להתגורר במעזריטש". שתיים עשרה שנה ניהג המגיד את נשיאותו ברמה ומילא את מבועי תלמידיו הגדולים בדעת, עד ל"ט כסליו תקל"ג, אז נסתלק.

וראה זה פלא: למרות שנות מגוריו הרבות של המגיד בעיר מעזריטש, ולמרות נשיאותו והנהגתו בה, שוכן קברו של המגיד בעיר אניפולי דווקא.

שנים רבות היו חוקרי הקורות תוהים מדוע באניפולי נטמן הגוף הקדוש ולא במעזריטש. עד שבא הגאון הגדול רבי ישראל גרוסמן זצ"ל, ראש ישיבת פינסק קרלין, וסיפר מעשה השופך אור על התעלומה. סיפור ששמע הגאון מיהודי תושב אניפולי לשעבר אשר מצאו בפנקס הקהילה המקומי בשנים שטרם השואה הנוראה

מעזריטש של תחילת של שנת תקל"ב הייתה שבורה ומיוסרת. מלאך המוות המבקר במעוזם של החיים על פני האדמה רק לעיתים, נכנס אל העיר, הוא וחיילותיו, קנה בה שביתה ועשה בה כבתוך שלו.

כיוון שניתנה רשות למשחית שוב לא הבחין בין טוב לרע. מגפת דבר התחוללה בעיר, מחלה מסתורית מדבקת אשר התגלגלה בשרשרת ממשפחה למשפחה ואין בית אשר אין שם מת. צעירים ומבוגרים, ילדים, בני תשחורת וזקנים באים בימים, יהודים ונכרים. אין מי שבטוח כי יראה את שמש יום המחר. אנשים גברתנים שאך לפני שעה קלה עבדו בכרך וסייעו בגבורה גופנית לנשיאתם וקבורתם של הנפטרים הרבים, שכבו לפתע על מיטתם מבקשים את המוות שיגאל אותם מייסורי התופת. איש לא ידע לתת פשר למגיפה המשתוללת. לאיש גם לא היה פנאי לתת את הדעת לכך. עסוקים היו התושבים, מתרוצצים מלוויה ללוויה ומקריאת צער אחת לזו שבאה מיד אחריה.

ורופאים?

רופאים כבר לא שהו בעיר מאז שנודע על דבר המגיפה. הם היו הראשונים להכיר בסכנת ההידבקות ונעלמו, מותירים את החולים האומללים טרף לחרבו של המלאך השחור.

ומלאך המוות שחק שחוק גדול של אושר שהלך והדהד בכל האזור. מעזריטש הדביקה את העיירות

השכנות והכפרים הסמוכים וגם עליהן הונפה אבחת החרב. דומה כי העולם עומד להגיע לקיצו ואין לאל ידו של מי להושיע.

בעיר אניפולי המרוחקת ממעזריטש ובנותיה מרחק ניכר, התכנסו ראשי העיר וחברי מועצתה לישיבת חרום דחופה שלא מן המניין. דבר הידבקותם של אזורי המגורים הסמוכים להם הדאיג אותם מאוד, והם טיכסו עצה כדת מה לעשות בכדי להציל את עורם ואת עירם.

יצאה החלטה גורפת: איש לא ייכנס עוד אל אניפולי עד להדברתה המוחלטת של המחלה מכל רחבי המדינה. שוטרים גלויים ומוסווים יוצבו בכל הכניסות וימנעו בכוח החוק והזרוע מלבוא לתוכה. והיה, אם ייתפס מאן דהוא שאינו תושב אניפולי שביקש או הצליח להסתנן, או לסייע לאחרים לעשות כך, אחת דינו למות בתלייה כדין רוצח. מסכן הוא את המון תושבי העיר השלווים אשר חרב המגיפה דילגה על מקום מושבם. לא תהיה אניפולי כשאר המקומות, אשר למרבה האסון בתי הקברות היו בהם עיקר, ובתי המגורים טפל.

כך הפכה אניפולי למעין מחנה צבאי סגור בהסכמת כולם, משר העיר עד לאחרון עבדיה.

"שמא תאמר לי מי הוא זה שהלשין על הימצאותו של המגיד ממעזריטש בעיר וסיכן בזה את הרבי ואת משפחתו ואת כל המסייעים בסכנה של עונש מוות?"

אבל הגוי סירב. חשוב היה לו, מסיבותיו שלו, לשמור על קשרים טובים עם ה'מוסר'.

רבי זושא ניסה פעמים אחדות ומשעמד שר העיר בסירובו הפטיר בתוקף:

"פטור הינך מלומר, כי בקרוב מאוד אתוודע בעצמי לזהותו של הרשע. לא רק אני, העיר כולה תדע על כך ויאבדו אויבי ד'".

והוא יצא את הבית.

שמש המחר הייתה חייכנית ועליצה. ה'מוסר' קם משנת לילה מענגת, לבש את בגדיו המהודרים ומרק עצמו בתמרוקים. הלך לפתוח את יומו בספל חמין של שחרית עם ידידו הקרוב, שר העיר.

בכניסתו אל החצר התפלא להבחין שכולם מעוותים את פרצופיהם בסלידה אל מולו. מתרחקים ממנו בבעתה משל היה בעל חיים אימתני. בעת שנכנס לחדרו של ידידו השר, פתח הלה בזעקות רמות: "הוציאוהו מכאן, ריח נורא נודף ממנו, בלתי נסבל".

הרשע הביט על עצמו בבהלה, בחן את כולו, ולא ראה כל סיבה להיותו מפיץ ריח רע. מבני החברה הגבוהה שבעיר הוא, ולא יוצא מן הבית כי אם אחרי שמתרחץ ומתעדן ומבשם עצמו למשעי וכראוי, כמנהג שועי ארץ.

אבל זו המציאות כנראה, הן לא שייך שכולם טועים, גם בכניסתו לבית ברחו ממנו כל מכיריו.

השר לא הותיר זמן למחשבות ותהיות. ה'מוסר' נאלץ להסתלק בבושת פנים כשהוא שומע אזהרה ברורה שלא יעז להתקרב עוד אל הבית.

מידת הדין פגעה באותו רשע לאות קלון. למלשין לא הייתה תקווה, הריח הרע דבק בו ובזרעו ואיש לא היה מסוגל לעמוד במחיצתם, עונשו על מעשיו הרעים נודע קבל עם ועולם.

ובאותה שנה לא מת איש באניפולי. מלאך המוות כאילו הטיל חרם על העיר ולא ביקר בה ולו לגיחה חטופה של סיום חיי זקן שבע ימים. הבטחתו החתומה של רבי זושא התקיימה ללא דופי.

הסיפור המופלא שופך אור על תעלומת מקום מנוחתו של המגיד הגדול באניפולי, בה התגורר בשנתו האחרונה ושם הסתלק לשמי רום. היהודי שקרא את המעשה בפנקס הקהילה יצא אל בית החיים המקומי לבדוק, הוא התהלך לאור היום בין אלפי המצבות, קרא מאות שמות ותאריכים. כל מצבה מקפלת בתוכה פרקי חיים מלאי מעש ותהפוכות של אנשים שהיו ואינם עוד. למרבה הפלא, בין כל המצבות לא מצא אחת עם תאריך אותה השנה. ולא עוד, אלא שבתאריך בו פנה לה השנה עליה חתם הצדיק ישנם שלושים ושתיים מצבות. לאמור: מיד עם סיום השנה נפטרו לעולמם כל אלו שמלאו ימיהם באותה תקופה ורק בעקבות הבטחתו של רבי זושא זכו לעוד חודשי חיים. ■

דבר בואו של המגיד עם משפחתו נשמר בסוד, אמנם, אך איש לא מצליח להסתיר עבירות כאלה מה'מוסר'. הוא הלשין ברשעות לשמה לראשי העיר, ושר העיר, בעת ששמע שהצדיק היהודי קשור לעניין, כעס מאוד. הוא הכיר את רבי זושא והעריצו ולא מצא מידת זכות ללמד עליו.

שר העיר שלח להזמינו לחדר עבודתו.

רבי זושא קיבל את ההזמנה בלא פחד ועלה לביתו של השררה שם התקבל בקבלת פנים צוננת.

"אדוני הרב", זעם השר, "בני מוות הינכם, אתה וכל המשפחה שהבאת הנה ממעזריטש! אתה מסכן את כולנו, מכר פקודה צודקת בימים שהם כימי מלחמה".

ובאותה שנה לא מת איש באניפולי.

מלאך המוות כאילו הטיל חרם על העיר ולא ביקר בה ולו לגיחה חטופה של סיום חיי זקן שבע ימים.

הבטחתו החתומה של רבי זושא התקיימה ללא דופי.

"לא", השיב לו רבי זושא, "אנשים אחראיים אנו, לא הבאתי לכאן את מלאך המוות כי אם הרחקתיו עוד יותר. הרבי שהבאתי גדול הוא ליהודים מאוד ובכוח קדושתו מגן הוא על אניפולי כולה. לא יאונה כאן כל רע".

פניו הזועמות של ראש העיר הוטבו במקצת אבל הוא עוד לא נרגע. "אתה פתחת פתח בעת חירום זו לציבור להיכנס אל העיר. כולם יאמרו: אם לרב היהודי מותר, אזי מותר לכולנו. ושמירה מפני ההידבקות מה תהא עליה?"

חשש רבי זושא מחילול ד' הכרוך בדבר והשיב על אתר מילים אותן נטל על כתפיו הרחבות:

"אדוני שר העיר, מבטיח אני לך נאמנה כי במשך שנה שלימה מעתה לא ימות איש בכל רחבי העיר הזו, קטנים כגדולים, יהודים כגויים, איש לא יעדר".

שר העיר הרחיב את אישוני עיניו בתדהמה ולא ידע כיצד להגיב על ההבטחה השמימית. הבאתם ספרי חיים ומתים בידיו של הרב היהודי נתונים?

הוא התעשת והתנהג כסוחר לכל דבר. הביא כלי כתיבה, מגילת קלף ונוצת אווז וביקש את חתימתו של רבי זושא על הדברים המרעישים שאמר בשפתי.

ורבי זושא חתם.

בטרם צאתו את חדרו של השר, פנה רבי זושא אל הנכרי בשאלה:

איש יהודי היה באניפולי העיר ורבי משולם זושא שמו, והיה האיש גבוה מכל העם במידותיו, בקדושתו ובשגב מדרגותיו השמימיות. ענוותן ושפל ברך מכל האדם אשר על פני האדמה ומשווה עצמו בעיניו כאסקופה הנדרסת. דבוק היה רבי משולם זושא בכל מאודו ברבו הקדוש המגיד הגדול ממעזריטש. אמונתו התמימה ומידת ביטחונו בהשגחה הפרטית של הבורא לברואיו מסופרים עד היום מהורים לדרדקיהם, כשבפי כל מתכנה שמו בהערצה מופלגת: הרבי ר' זושא.

רבי זושא נחרד לדעת כי הרבי ובני משפחתו מתגוררים בתוך תוכה של המגיפה המשתוללת. החשש לחייו של המגיד לא נתן לו מנוח והוא יצא אל עבר גבולותיה של אניפולי והחל שואל ומתעניין אצל עוברים ושבים:

"שמא יודעים הנכם? אולי שמעתם מה עלה בגורלו של המגיד הקדוש, מקור חיות נשמת?"

הוא עלץ להיוודע שהרבי חי וקיים ואיש מבני משפחתו לא ניזוק. אולם, דרושה פעולת הצלה מהירה. הניסיון מלמד כי קורבנותיה של המגיפה בלתי צפויים בעליל. יש להעביר את הרבי ומשפחתו בדחיפות לכאן, לאניפולי.

ואניפולי סגורה ומסוגרת אין בא בשעריה. כל מי שמעז לשנות עובדה זו בהערמה נידון למוות.

צרף רבי זושא מחשבה למעשה ובא בדברים עם עגלון אניפולאי, יהודי ירא אלוקים ומאמין בעבדיו הצדיקים, והטיל עליו את המשימה המסוכנת לחדור אל מעזריטש הדוויה ולחלץ משם בעגלתו הסגורה את הרבי ובני ביתו, להכניסם אל העיר ולהביאם לביתו בסודיות מוחלטת.

"אבל רבי", רתת העגלון ושיניו דא לדא נקשן, "הן 'חיין קודמין', המותר לי לסכן את חיי בכפליים? גם להיכנס אל גוב האריות של המגיפה המשתוללת והמדבקת וגם להסתכן בעונש המוות המובטח למי שמכניס אנשים אל העיר, ועוד ממעזריטש מקור הרעה?"

"לא יאונה לך כל און. שליח מצווה אתה להציל את צדיק הדור. עלי ועל צווארי", הבטיח לו רבי זושא. העגלון שהכיר את צדקותו, קיבל את דברו, נסע למעזריטש ושכנע את המגיד לבוא אל עגלתו, הוא וביתו.

בשנות עגלונותו הרבות הכיר האיש כל פתח, שביל ורגב אדמה סביב לעירו. הוא הצליח להביאם בשקט מוחלט לביתו של רבי זושא. דומה היה כי המשימה צלחה.

אלא שרבי זושא והעגלון לא לקחו בחשבון את ה'מוסר'.

היה זה יהודי פוקר ובן בליעל אשר זה עידן פרק מעל עצמו עולה של יהדות, והיה מיצר לישראל בכלל ולבני אניפולי בפרט בכל אשר היה יכול.

ה'מוסר' מרחרח היה באפו ומזהה בחושיי המחודדים כל דבר אשר אינו עולה בקנה עם החוק היבש, ומלשין. יהודי שסחר לפרנסתו בחפצים שגויי הארץ אסרו על היהודים לעסוק בהם, או מי שהתחמק מעבודת הצבא אשר עושק היה את טיפת היהדות האחרונה מנשמתם של חייליו, מולשן היה מיד למועצת העיר ולשוטריה. שם היה ה'מוסר' בן בית, אוכל עימם מדי יום 'קורצא ביה מלכא' וגורם עגמת נפש וסבל לבני העיר היהודים.

באמת, שכבר זמן רב חלף מאז שהקיאו אותו יהודי העיר מתוכם ומכוונים היו עליו בכל יום בברכה אותה הוסיפו חז"ל לתפילת העמידה 'ולמלשינים אל תהי תקווה'. אלא שהוא סבר את עצמו כאחד מני כולם והסתובב בעיר אניפולי חופשי ומאושר ובולש.

סטטוס קאפ

מאת י. גלאי
gil100@012.net.il

שאלות :

1. למי יש תסמין מתסמיני הקורונה?
2. מה שמו הפרטי של הילד של משפחת חן?
3. מי החלים מהקורונה?
4. מהו המקום שבו גם אם חלילה יימצא חולה מאומת, השוהים בו עד עכשיו לא ייכנסו לבידוד?
5. האם יש רווח 2 מטרים בין האיש המתקשר לאיש שליחו?
6. האם השקית המשתלשלת בחלון דירת המבודדים היא בדרכה למעלה או למטה?
7. לאן מתקשר האיש עם הפלאפון?

8. באיזו מסכה אין הגנה כראוי על פי הכללים?
9. בעוד כמה שבועות יברכו ברכת החודש?
10. היכן מוכרים מוצר שאינו משיג את המטרה שלשמה רוכשים אותו?
11. דיירי איזה בית פונו למלונות?
12. היכן גר הילד שבין הבניינים?

תשוב
קורונה

תיק רפואי
חסוי

בקוד שלפניכם צפון מסר רפואי חשוב.
כל את הוחלפה בספרה.
פענחו את הציורים וההגדרות מספרות > לאותיות וכך
תגלו את המסר.

הצופן:

1 6 6 8 4 7 6 5 1 4 3 2 1

4781

גדר הפרדה

**נות
אישור**

מגדל החלמה #1

						1
						2
						3
						4
						5
						6
						7
						8
						9

1. יבשה בלב ים
2. מהחודשים
3. מפעל לגלילות
4. מהאיברים הפנימיים
5. המשרד הממשלתי המופקד על ענייני רפואה
6. יצורים
7. מההרים בארץ
8. עם הארץ
9. תבואה

מאונך

2. משחק מחשבתי
3. שד"ר- בתקופה זו דרכיו מוגבלות
4. שלם
5. איבר חיוני
6. חותן
7. עלול יותר לחלות: קבוצת ____
8. אנקול
12. מגיפה
13. כח ההפרה
15. חוש הנחלש אצל חולי קורונה
18. המדינה בה פרצה הקורונה
20. סימן ברור, בולט
21. מדינה שספגה מתים רבים- כ"ח
22. סימפטום למחלת חורף
23. טרגדיה בכביש
25. קנסות למפירי הוראות
27. מהאותיות
29. חרדה מהבאות
31. יתן תשואה
32. נגיף
34. ספריי לריח או חיטוי
35. מכאוב
38. ענה על תשבץ או חידה
39. שיגור טיל
44. מצוות בית החולים
45. ילד
46. תואר לנפטר
47. מסולם התווים
49. בתוכה

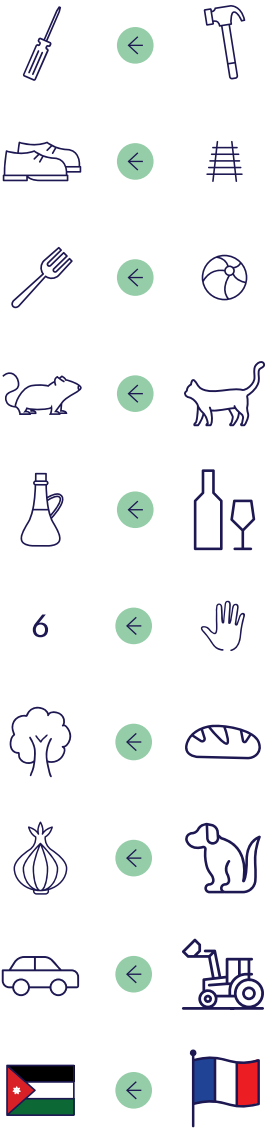
מאותן

1. יחידת זמן עבודה של צוות ביה"ח
6. כל המדענים במאמץ לייצר אותו
10. מרגיש
11. כלי למדידת טמפרטורת הגוף
14. אות אנגלית
16. יחידת חשמל
17. נבחר ציבור - ר"ת
19. יגע
21. מדינה עם מספר גבוה של מתים _____ הברית
24. __ לחכימא
26. לגמרי
28. סוג דג
30. מבנים אליהם מכוונים חולי קורונה
31. בן לעם הנבחר
33. אופה
36. צח
37. טופס מרופא המורה לבצע בדיקה
40. כעס, קצף
41. עיר סמוכה לב"ב
42. פלא
43. הגיעו
45. מדינה שמתו בה רבים מהקורונה
48. צחיח
50. עמיד בפני פגיעה ממחלה
51. בית חולים בירושלים

4. פיזור הדעת

החליפו בתפזורת שלפניכם את האותיות בהתאם לציורים. לדוגמא: את האותיות מברג שבתפזורת החליפו לאותיות פטיש. בשורה הראשונה והאחרונה ובשורת האלכסון נקבל משפט חשוב.

ג	ו	נ	ר	י	מ	מ	ר	ל
ר	מ	ע	ז	ח	ח	ז	ב	ש
ב	כ	ל	ו	ח	ט	ל	כ	ת
מ	ו	י	ע	ה	ט	ג	ע	א
א	נ	מ	מ	צ	ד	י	ב	כ
ב	י	ס	נ	נ	ש	ג	כ	ל
ג	ת	ע	ל	ד	ק	ש	נ	ל
ד	ה	צ	פ	ר	צ	ר	מ	מ
ו	ב	כ	מ	י	י	ל	ש	מ

5. החלמה הגיונית

לאחת המלוניות פונו 39 נפשות משש משפחות משש ערים במהלך השבוע, כל משפחה ביום אחר. כל משפחה נדבקה ממקור שונה, וגם מספר הנפשות בכל משפחה שונה.

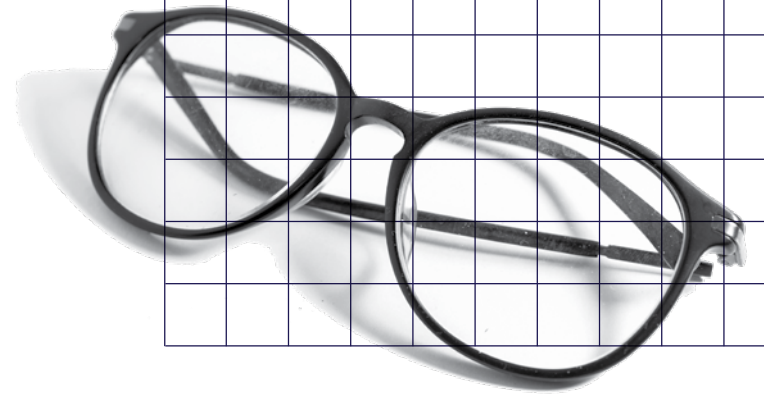
המשפחות מגוש דן מונות 13 נפשות, והם המשפחה הגדולה ביותר והקטנה ביותר. משפחת גורן מצפת נדבקו באוטובוס והמשפחה בת 7 נפשות נדבקו בגינה. ביום ה' הגיעו משפחת לוי שנדבקו בעבודה, והמשפחה מת"א נדבקו בחו"ל. משפחת אבני גרים בפ"ת ותושבי ירושלים נדבקו בחנות. משפחת פריד בת 5 נפשות הגיעה ביום ג' והמשפחה שנדבקה באירוע הגיעה ביום ב'. ביום ראשון הגיעה המשפחה הגדולה ביותר וביום ד' משפחת פרץ מאשקלון. למשפחה מרכסים פי שתיים נפשות ממשפחה אחרת וביום ו' הגיעו 6 נפשות. אין משפחה בת 10 נפשות ויותר.

היכן גרה משפחת רביד?

משפחה	מספר נפשות	עיר	יום הגעה	מקור ההדבקה

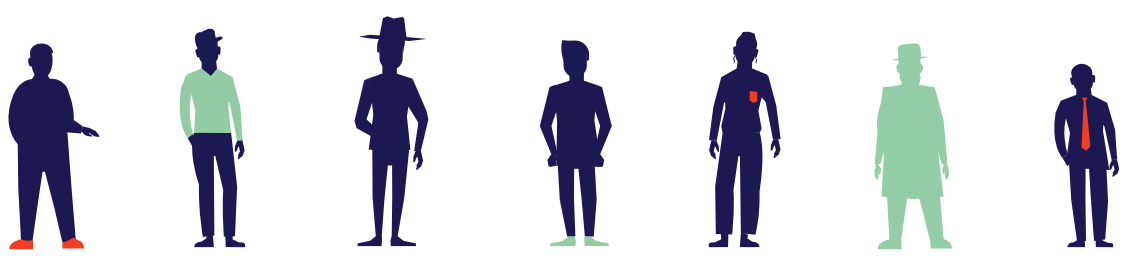
מאת: י. גילאי
gil100@012.net.il

ראש בריא

6. ממתנים באחריות

שבעה לקוחות ממתנים בתור לבנק.
לאור ההקפדה על מרחק 2 מטר בין אדם לחבירו, 3 עומדים בפנים ו-3 עומדים בחוץ ואחד עומד בדיוק בפתח.

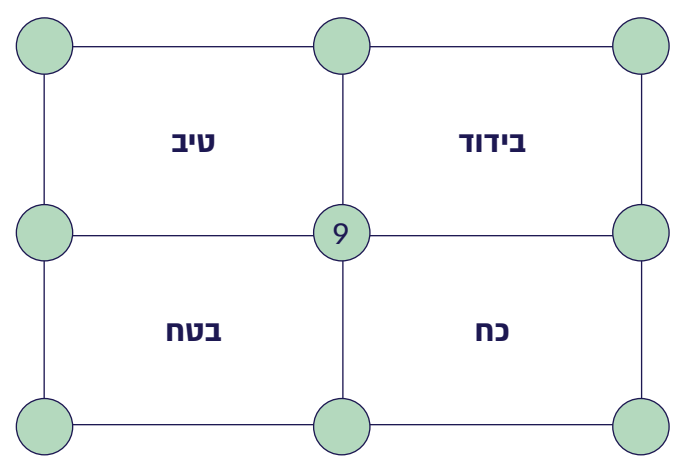

- < נתן קודם לסעדיה ב-8 מטר ושלמה קודם לחיים ב-6 מטר.
- < מאיר ומשה הם הסמוכים לעומד בפתח, לפניו ואחריו.
- < בין סעדיה למאיר יש הפרש 6 מטר
- < שלמה ופנחס עומדים בקצות התור, הראשון והאחרון.

גלו את סדר העומדים ומקומם בתור.

7. בא בחשבון

לפניכם ארבע מילים. כל מילה מוקפת ב-4 עיגולים.
בכל עיגול יש לשלב ספרה אחת מ-1 עד 9 באופן בו כל מילה תהיה מוקפת ב-4 ספרות שהסכום שלהן יחד יהיה כפי הגימטריא של המילה.
כל ספרה יש לשבץ פעם אחת בלבד.

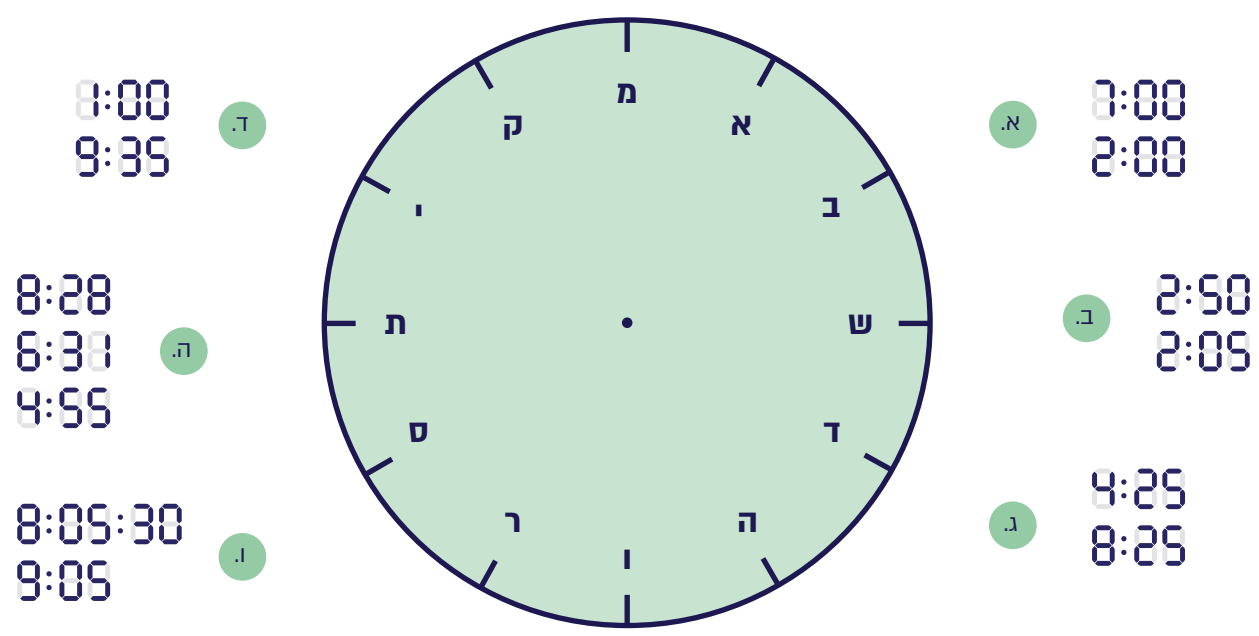
8. מגדל החלמה #2

						1
						2
						3
						4
						5
						6
						7
						8
						9

1. ישן
2. מקום פריקת אוניות
3. בא בטענות
4. מפירות ההדר
5. מקום החלמה לחולי קורונה
6. טקסי
7. רגוע, שליו
8. צדקה בצנעה: ___ בסתר
9. לא חי

9. השעון הדובר

בשעון שלפניכם הספרות הוחלפו באותיות.
כוונו את המחוגים לפי השעות שמורים השעונים הדיגיטליים שבכל קבוצה ורשמו את האותיות הקרובות ביותר למחוגים.
צרו מהתוצאות רשימת בתי חולים בארץ.

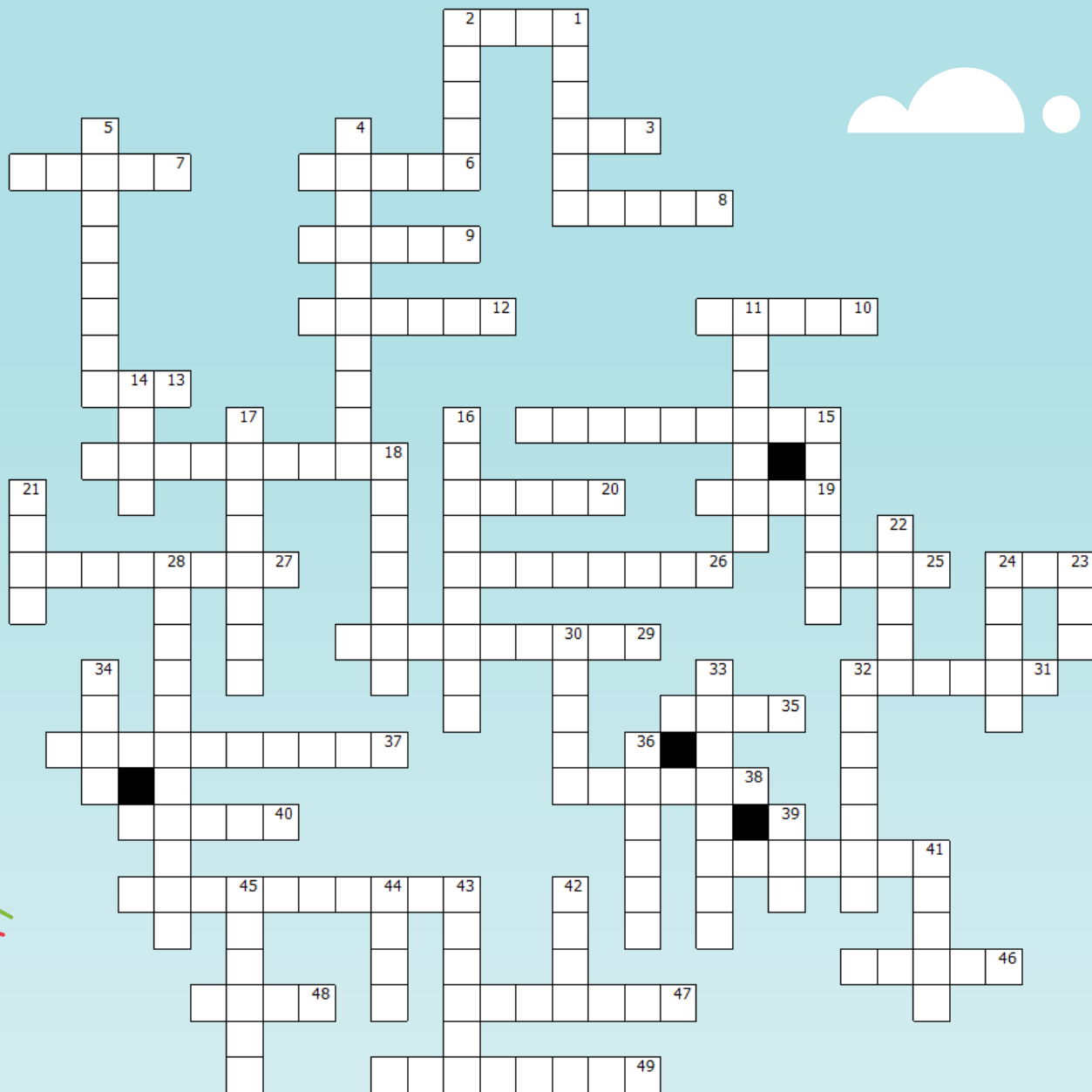
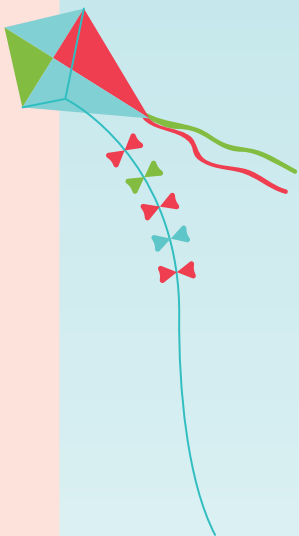

קישורים

לכל שתי מילים נתונות, מילה משותפת היוצרת עמן צרופים.

מראשי התיבות של המילים המבוקשות תקבלו אמרה מחכימה!

1. פרי, סרק
2. הבר, הגליל
3. יסוד עולם, תמים
4. השנה, חודש
5. ימין, ביד
6. מלוחים, חיים
7. תמיד, משמעת
8. עץ, מ'הול
9. חלב, טוחנת
10. העיר, בית הכנסת
11. הבית, הספר
12. קדים, חרישית
13. לעני, שערי
14. שוטה, משולש
15. הזיתים, המוריה
16. המקדש, ספר
17. גורדי, כפול
18. פנים, כספים

מאוזן

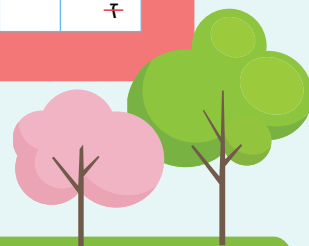
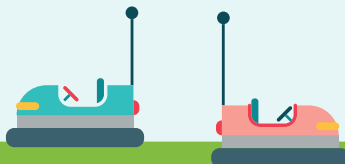
1. אחת החברות המפתחות חיסון לקורונה
2. פעולה שמסייעת לקבלת חמצן כאשר יש בעיה
4. הרופא הסיני הראשון שדווח על מחלת הקורונה
5. תרופה שסייעה לחלק מהחולים
11. סמן למחלה
14. היגיינה בעברית
15. הוירוס המדובר בתש"פ
16. חולק למתחמים של עשרים מתפללים
17. בו ניתן לשמוע שיעורים בטלפון
18. התאספות של אנשים רבים
21. תשלום חד פעמי מטעם המדינה לכלל האזרחים
22. המצאות במרחב פרטי כדי לא להדביק אחרים
23. חופשה ללא תשלום
24. מסייע באיתור חולי קורונה במקומות ציבוריים
28. אגף ממשלתי הנאבק בהתפשטות מחלות
30. העברת מחלה מאדם לאדם
32. ברכה בשמו"ע ותוכנית לשמירה על המבוגרים
33. פרוייקטור הקורונה
34. בעל חיים שנראה כי היה המקור לקוביד 19
36. מקום מנוחה לחולי קורונה
39. במדינה בה החל הנגיף את דרכו
41. תסמין נפוץ למחלת הקורונה
42. מחלה שעוברת במהירות ומדביקה אנשים רבים
43. הנשיא שם מוכן לעטות מסכה אם השחיתות במדינה תעלם
44. מחולל מחלות
45. תכשיר לחיטוי ידיים

מאוזן

1. שייכת לפורים אבל מהווה הגנה
3. פרוש המילה קורונה
6. פתק מרופא שמאפשר לערוך בדיקה לקורונה
7. מדינה אירופית שהחליטה תחילה להתעלם מהנגיף
8. פעילות גופנית חיונית לבריאות
9. אחד המוקדים להתפשטות הנגיף
10. שימשה לתפילות בגל הראשון
12. מתווה ללימוד תורה בישיבות בעת הקורונה
13. הטלת איסור על יציאה מהבית
15. גוף הנותן שירותי בריאות
18. תקופה של התפשטות הקוביד בחודשים טבת - ניסן
19. נגיף הקוביד פוגע באבר זה
20. מסייעות בשמירת ניקיון הידיים
23. תסמין שנבדק בכניסה למרחלים
25. מדינה אסייתית שמסתירה את מספר המתים במחלה
26. בקדמת הטיפול בעזרת מחלקות מיוחדות
27. תרופה ממשפחת הסטרואידים שמסייעת לחלק מהחולים
29. ביטוי המסביר כי רק חלק קטן מן המידע מצוי בידנו
31. בשל הדבקות אנשי צוות יתכן מחסור בו בבתי החולים
35. כלי תחבורה בו עוברת המחלה מארץ לארץ
37. הגדרה למי שהתשובה לבדיקתו אינה חד משמעית
38. המדינה האירופית שבה פשטה הקורונה לראשונה
40. אלו שעוזרים למשפחות המבודדות
41. משך הבידוד למי שנחשף לחולה קורונה מאומת
43. ארגון שמסייע בבדיקת החולים
46. נבדק שקיבל תשובה חיובית
47. תקופה של התפשטות הקוביד החל מסיוון תש"פ
48. מקלון לבדיקת קורונה
49. שמו הקודם של בית חולים שמיר

פענחו את המשפט החשוב המצויר כאן:

ר	+	ק	ש=ל	ש	+	ת	+	ל	ק=מ	ר	+	ג	+	ת	ע	+	ר
ר		ק	ש=ל	ש	+	ת	+	ל	ק=מ	ר	+	ג	+	ת	ע	+	ר

צ'אק ת'אק? ! גולן

לפניכם צמד שעשועי חשיבה הקשורים זה בזה.
בשלב הראשון פתרו את האחד, ולאחר שגיליתם את המשפט הקשור לימים אלו – רשמו אותו בשורות המודגשות בשעשועון השני, והמשיכו למלא אותו לפי ההוראות!

תפצורת קורונה

בשעשועון זה ישנה תפצורת של מושגים הקשורים לימים אלו.
נסו למצוא בה את כל המילים שברשימה, והקיפו אותם.
לאחר שתמצאו את כל המילים, יישארו בתבנית 76 אותיות שלא סומנו.
העתיקו אותיות אלו לפי סדרן מימין לשמאל, ומהשורה העליונה ועד התחתונה לתוך ארבע השורות המודגשות שבשעשועון השני.

א	ש	כ	ו	ז	נ	י	י	נ	מ	ב	ה	ל	י	כ	ת
כ	ז	כ	ל	מ	י	ש	כ	מ	ש	כ	ח	ה	ה	י	ח
ו	ה	ו	כ	ב	מ	ג	ע	ב	ע	מ	ח	ל	ו	ש	ב
ר	ל	ה	ר	מ	א	ו	ה	מ	י	ת	א	ו	מ	נ	ו
ו	ש	ר	ו	מ	ו	ב	ק	נ	ו	ס	י	ח	ו	י	ר
כ	א	כ	י	ק	ו	ב	י	ד	ו	ד	ה	י	ק	מ	ה
ב	נ	י	ק	ע	ש	ג	ד	ת	ה	י	ה	ו	ד	ט	צ
ב	ו	ק	ט	מ	ג	ע	ב	ע	כ	מ	ו	ב	ב	ר	י
א	כ	ו	ו	ש	י	ע	ו	ל	ר	נ	ב	י	ע	כ	ב
ה	י	ד	ר	ה	ת	ק	ה	ל	ו	ת	ס	ע	ה	ו	ו
נ	ס	ה	ש	נ	נ	ר	ה	ח	ב	ר	ו	ת	א	א	ר
ו	ת	ע	י	ח	מ	י	י	מ	ה	א	ח	ו	כ	ה	י
ב	צ	ו	ר	י	ק	ב	י	נ	ט	ו	נ	א	ר	ש	ת
ס	ו	ר	י	ו	י	מ	נ	ג	ד	ר	ש	י	מ	ל	ו
ל	ב	כ	ב	ת	ר	ו	כ	ה	י	י	ד	ר	ו	מ	ח
ד	ק	ה	מ	ו	ד	א	ר	י	ע	ה	ק	ב	ד	ה	א

מחסן מילים:
אזור מוגבל, אחות, אשפוז, בדיקה, בידוד, בית כנסת, בריאות, הדבקה, היגיינה, הנחיות, התקהלות, וירוס, חברותא, חולה, חיובי, חיסון, כביסה, מוקד, מרפאה, משפחה, סבון, עיר אדומה, פיקוד העורף, פרויקטור, קבוצת סיכון, קבינט, רופא, רפואה שלמה, שיעול, שני מטר, תחבורה ציבורית, תפילה במניין, תרופה.

אלונית כבקשתך!

- במשרד הבריאות מציעים ביום ראשון 4 מלוניות:
מלון גלים, מלון בונבון, מלון נופים, והמלון המלכותי.
- המלון המלכותי צפוף יותר ממלון גלים, ויש בו מספר חדרים קטן יותר מאשר במלון נופים.
- במלון גלים יש יותר חדרים ממלון נופים, והוא גם מרווח ממנו
- המלון המרווח מכולם הוא גם בעל מספר החדרים הקטן שבהם.

באיזה מלון מספר החדרים הוא הנמוך ביותר?

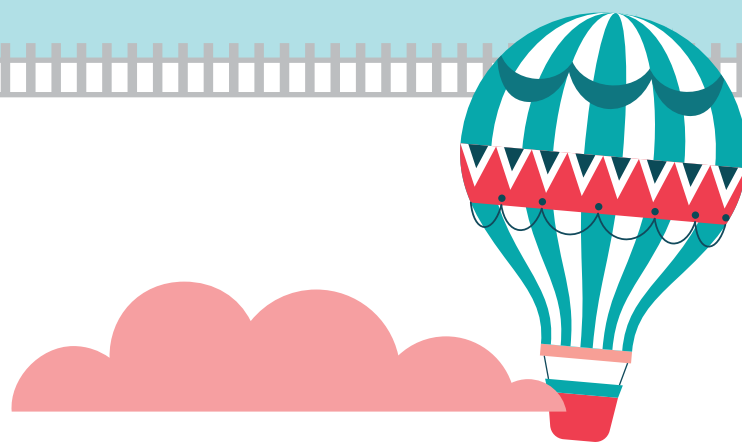

נסו לפענח את ההנחיה החשובה לימי הקורונה - המצוירת כאן:

רמזים

ש	ע	כ	ת=ה	צ=ר=מ	צ=מ	מ=י	ק=ב	U	נגל-
ג=ע	צ=ה	ח	ו=ת	ל=ג=	ל=ג=	ל=ג=	ל=ג=	ל=ג=	ל=ג=

תשבץ השבוע

כאן מדובר בתשבץ מתוחכם.
ההגדרות של תשבץ זה סודרו בקבצים של שורות וטורים,
אולם אלו אינם מסודרים בהכרח לפי הסדר.
היעזרו באותיות המשפט ששייבצתם,
ומלאו את המילים כולן.
לנוחותכם סומנו הטורים והשורות בתשבץ

19	18	17	16	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	
																			א
																			ב
																			ג
																			ד
																			ה
																			ו
																			ז
																			ח
																			ט
																			י
																			כ
																			ל
																			מ
																			נ
																			ס
																			ע
																			פ
																			צ

הגדרות מאונך:

- טוב מאח רחוק / תורה בארמית / הפוך משקר / לחם שמים
- חקר השפה / באר שבע (ר"ת) / מסמר בעל חריץ ספירלי / מתכת יקרה
- השייך לים / אבן יקרה / נותן עצות / מילת ברירה
- צמח ממשפחת השומיים / לפני היום / חבר / בדק הישגים לימודיים
- קיים / בלב איש ישיחנה / אחד הגוונים / מכלי הנגר
- תשבחות / שן הפיל / בירת בריטניה
- חרק מעופף עוקצני / כעס / בעל חיים טורף / אנחנו
- מן התווים / פיסה קטנה מאוד של חומר / מכלי הנגינה בבית המקדש / אביו של 'אחר'
- ראייה, השקפה / שני / תהליך פיזיקלי המעורר מצב יסוד / נגמר
- התענה / נייר / ממקובלי צפת (ש"מ) / בכמות מרובה / קיר מים
- בוסתן / אטומי ביולוגי כימי (ר"ת) / ירק גינה / "...מה למעלה ממך" / אחי אביהוא
- צריך עיון (ר"ת) / הס / יפה / חברה אמריקאית לייצור צעצועים
- עמדה התלויה בגישה האישית לעניין / מאכל רוסי / חלק ביד / מבנה מעל נהר או כביש
- מערב / כך אשפה / חלק בחומש / מן התווים
- טלו / ציפור המבשרת את בוא האביב / טיפת גשם
- מן הנגעים / ממקצועות בית הספר / לקרוא בקול חזק מאוד
- מדרגה בסולם / ממלכי ישראל / מפחד / עד שבעה ימים פטורה מצום
- מילת שאלה / בכי / קול הברק / זבל בלשון המקרא / משותף לסבון וחלון
- רוחצת את הילד באמבטיה (עגה) / הזרמת נוזלים לווריד / מנשי למך

הגדרות מאוזן:

- חלק מהמשפט
- חלק מהמשפט
- חלק מהמשפט
- חלק מהמשפט
- מחל על זכותו / מקום דריכת ענבים / קידומת הולנדית
- / מביאה לשעמום/ ארון מיטה או שולחן וכו'
- עצם בפה / כנוי לבנימין רוטשילד
- מדבר / פיסת אריג לכיסוי חור / מידת חשמל / אילן
- כנוי למשנה וגמרא / מהם עושים יין
- שמיטה / אפר חם / כתמר יפרח / מבני נח
- עץ שמשיר עליו בחורף / את בארמית
- יזלוג החוצה / ישן
- מן החודשים / מדינה בצפון אפריקה / אות ניצחון / חורשה עבותה
- ללא כל ספק / גופיף חד תאי בפטריות / בהמת בר
- קריאת צער / חמור מפוספס / שמנת מוקצפת עם סוכר / אחד החודשים
- יהיר / מלך אלסר / אחת העונות
- בליטת עור חולנית / טבח / בשבילי / מחוקרי החוג הרקטי (ש"מ) / מידת שטח
- מקולל / מילת שלילה / פרח נאה / בן בארמית / מן האותיות
- פיקח / בית / מתגוררת בכוורת / שי

רמזים

פענחו את ההנחיה החשובה לימי הקורונה המצוירת כאן:

	+		,		+		,		,		,		,		,		+		,		+		,		+	
ז=ב		ח		מ		ח=י		צ=כ		ע		ש				ר		א=מ		ח=ס		ס		ר		כ=ח

מלוניות ההחלמה בפצולה

! גולן

ששה אחים ממשפחה אחת, כל אחד ממגורר בעיר אחרת, סבלו כל אחד מסימפטומים שונים ונמצאו חיוביים בבדיקת קורונה. הם נשלחו במהלך חודש אב למלוניות שונות והביאו עמם מזוודה בצבע משונה. לכל אחד מהם נותר מספר אחר של ימים שעליו להישאר עדיין במקום.

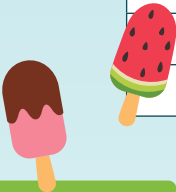
- עליכם לסדר את הנתונים ולגלות:
- מה שם האח שנשלח למלונית "חוף עכו"?
 - למי נותרו עוד 3 ימים להישאר במלונית?
 - למי מזוודה בצבע חום?
 - ומי גר בצפת?

הנתונים:

1. יוסף גר בעיר בני ברק
2. האיש שנותרו לו 5 ימים במלונית, נמצא ב"ניר עציון"
3. האיש שאיבד את חוש הטעם הביא עמו מזוודה אפורה
4. במלון "פרימה פארק" נמצא האיש שאיבד את חוש הריח
5. לאח הבא בתור אחרי מנחם נותרו עדיין 4 ימים לשהות במלונית
6. לאח שנולד אחרי האח שגר בבני ברק יש מזוודה כחולה
7. האח שגר בחיפה צעיר משאול בשנה
8. לאח המבוגר בשנה מזה שמתארח במלון "קיסר" נותרו 2 ימים במלונית. הוא סובל מחולשה כללית.
9. האח הצעיר בשנה מזה שלקה בשיעול – הביא עמו מזוודה לבנה
10. האח שאיבד את חוש הריח הביא עמו מזוודה סגולה למלון "פרימה פארק"
11. האח שנותר לו יום אחד בלבד לשהות במלונית נולד בסמיכות לאח שנותרו לו 4 ימים במלונית
12. לחזקיהו נותרו 6 ימים לשהות במלונית והוא סובל מכל הסימפטומים
13. האח שגר בביתר נולד בסמיכות לאח שנמצא במלון "דן פנורמה"

14. האח שמתארח במלון "קיסר" נולד בסמיכות לאח שגר בבני ברק
15. מנחם גר בירושלים ויש לו רק עוד יום אחד לשהות במלונית
16. מרדכי נולד בסמיכות לאח שמתגורר באלעד
17. האח הסובל מחולשה נולד בין זה שסובל מאיבוד חוש הריח, וזה שסובל מכל הסימפטומים
18. מקומו של שאול במשפחה הוא בין האח הסובל משיעול ובין מרדכי
19. לזה שאיבד את חוש הטעם נותרו עוד 5 ימים לשהות במלונית
20. האח הסובל מקוצר נשימה נולד אחרי בעל המזוודה הירוקה
21. יוסף נולד אחרי האח שמתארח במלון "פרימה פארק"
22. שאול נמצא במלון יערים והוא נולד בסמיכות לאח שנותר לו יום אחד במלון.
23. האח הסובל מחולשה כללית, לא נולד לפני האחים המתגוררים בירושלים ובביתר, וגם לא מיד אחריהם
24. מיקומו של גד במשפחה הוא בין זה שסובל מחולשה כללית לבין זה שאיבד את חוש הטעם
25. לאח המתארח במלון "פרימה פארק" נותרו 3 ימים להיות במלונית והוא איבד את חוש הריח
26. האח הסובל מחולשה כללית נמצא במלון "חוף עכו"

שם	צבע מזוודה	מספר ימים שנותרו	סימפטומים	עיר מגורים	מלונית

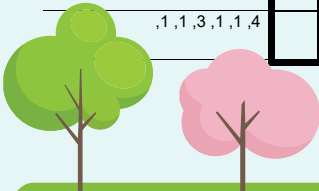
חידת זובלן

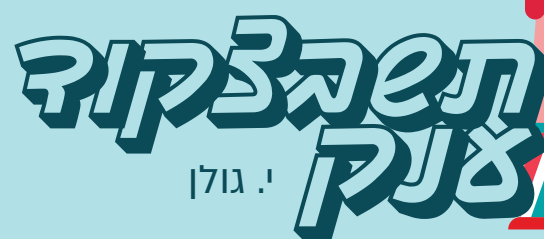
! גולן

כמו בגובלן, כך התמונה שלפניכם נרקמת ריבוע אחר ריבוע. בטורים שמלמעלה ומשמאל נמצאים מספרי הבלוקים השחורים, כל מספר מציין את מספר המשבצות השחורות, לפי הסדר, כשבין בלוק לבלוק לפחות משבצת אחת של רווח. סמנו את המשבצות הריקות ב-X ואת המלאות השחירו. עקרון ההשלמה הוא להתחיל במשבצות ה"בטוחות". אם לדוגמא ישנו בלוק של 12 בשורה בה יש 20 משבצות, הרי ששתי משבצות יהיו בכל מקרה מלאות. מלאו אותן, והמשיכו להסיק מהן את היתר. אם תמלאו נכונה את כל ה"גובלן" תקבלו מילים חשובות.

	5	1	1	15	4	2	1	2	2	5	1	5	1	3	2	1	5	2	5	1	2	2	5
	5	2	5		3	2	3	1	2	3	4	3	2	2	1	1	1	2	1	2	4	2	5
4, 1, 3, 1, 1, 1, 1, 1, 2																							
, 1, 1, 1, 3, 1, 1, 1, 1, 1, 2																							
, 1, 1, 1, 3, 1, 1, 1, 1, 1																							
, 4, 1, 1, 1, 5, 3																							
, 4, 1, 1, 2, 5, 3																							
1																							
, 3, 3, 1, 3, 3																							
, 5, 1, 1, 1, 1, 1																							
, 8, 1, 4, 4																							
, 3																							
, 4, 1, 3, 1, 1, 1, 1, 1, 2																							
, 1, 1, 1, 3, 2, 1, 1, 1, 1, 1																							
, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1																							
, 4, 1, 1, 1, 5, 3																							
, 4, 1, 1, 2, 5, 3																							
, 1, 1																							
, 1, 1, 3, 1, 1, 3, 3																							
, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1																							
, 3, 1, 1, 4																							
, 1, 1, 3, 1, 1, 4																							

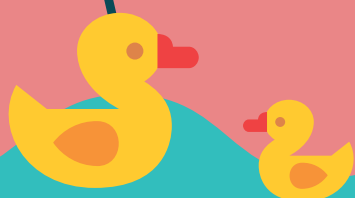
גול

רשימת האותיות:

[illegible]

פענחו את הפסוק המצויר כאן:

	,		,		,		+		,		+		,		,		+		,	
		א=ב		קכ		ב=ר		שז		ק		ע		ק=א		ב=ה		ה=א		כ=

,		+		,		,		,		,		,		+		,		+
	א=ב		א=י		פ, ח=ל		ג		ת=א		הת		ת=י		ג		צ=י	

יצאתם לבין-הזמנים? הקורונה לא!

לפח

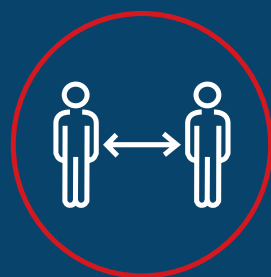
הסכנה להדבק אורבת בכל פינה; בתחבורה הציבורית, במכולת, בבית-הכנסת, עם החברותא, וגם ביציאה למסלול עם החברים מהשיעור. כדי לשמור עלינו ועל כל בני המשפחה שבבית, גם בבין-הזמנים חייבים להקפיד על ההנחיות ולקטוע את שרשרת ההדבקה.

נמנעים
מהתקהלויות

מקפידים
על היגיינה

שומרים מרחק
2 מטר

חובשים
מסיכה

בכל מקרה של חום ו/או תסמינים יש ליצור קשר עם רופא המשפחה